

Inv. 4853.

27726

TRAIANIDA

~~Inv. A. 57.001.~~

POEMA EPICA NATIONALA

DE

DIMITRIE BOLINTINEANU

894t

BUCUREȘCI

LIBRARI-EDITORI SOCEC & COMPANIA

7, CALEA MOGOȘOAEI, 7

1870

859-131

953
1961

L

CON
BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI
COTA.....4853

MC 76/04

BUCUREȘCI
TYPOGRAPHIA CURȚEI (LUCRĂTORII ASOCIAȚI)
12, PASAGIUL ROMAN, 12

B.C.U. Bucuresti

C7468

TRAIANIDA

CANTUL I

În templul Dochiei lumina pătrunde,
În umbra și tradă larciniî d'amor,
Amantilor tineri ce umbra ascunde,
Ce vin și aduc deii ofrandele lor.
N'auđi de cât imnuri d'amor profumate,
Un fremet de rochiî, plăcute mișcări,
Și blânde complângerî, suspine-amorate,
Proteste și rîse, și dulci sêrutări.
Un foc de dorințe pe fața juniei,
Purpură 'și face să ardă al ei sîn ;
Se varsă în aer profamiî ambrosiî,
Și simțul se 'mbată d'amorul divin.

Pe liratele de aur un imn melodios
Răsună 'n are dulce, divin și amoros.
„Permite a mea cântare să se 'ndrepte de ție

- „Soția lui Zamolxis, al lui spirit și-amor,
 „Credință, viață, forță, eternă armonie,
 „Din care toate 'n lume iaă esistența lor;
 „Al teău sîn alb profumă ca primă-véra dulce
 „Așa ca al Hydaspei mal verde, înflorit,
 „Ca sînul aurorii prin umbre dulci și line,
 „Așa fenicsul încă în câmpu 'mbălsămit,
 „Din florile suave fericite se profumă
 „Când merge ca să móră pe buherul iubit.
 „Obiect de fericire ce viața îi consumă
 „Spre-ași da o noă viață și-a nasce 'ntinerit;
 „Suavă ca murmura de vînt ce 'n noapți suspină
 „Plăcută ca zefirul în dîilele de foc,
 „Al teău spirit scânteie ca raze de lumină
 „Ce 'n dîilele de vară lucesc și 'n aer joc.
 „Cum aurora varsă pe câmpuri a sa roă,
 „Tu verși în inimă roa speranțelor ce-aducă,
 „Langorile odihnei tu ni le aducă noă,
 „Cum varsă nóptea brună repausele dulci.
 „E dalbă a ta cómă în două despărțită
 „Și valurile-î d'aur resfață ea gentil.
 „Când rochia ta din cingă de aur respândită
 „Sărută cu amóre picioru'ți de copil.
 „Al teău braț strelucesce d'o fragedă lumină
 „A graciilor horă îți urmă pași-ușori;
 „În ochii tei privirea prin céna ta blondină
 „S'anunță ca un sóre sub fragedele zori.
 „Al teău păr respândesce pe fața ta frnmósă
 „Colorile de aur, torint voluptuos,
 „Cum peste mal revarsă un riū unda spumósă.

„Cum sórele poleie un nor vijelios.
 „Orî unde mergî, se face colórea primă-verei.
 „Aî crede luna plină ce pare între norî
 „Şi lasă-a sa zimbire pe negrul sîn al serei
 „Pe lacurî unde jócă zefirii răpitorî.“

Dar regele Decebal şi nobiliî s'adun
 N'aintea astuî templu, urmând un dat străbun.
 Un mesager trimite luî Zamolxis a'î spune
 Că Cesar cu armate sosesc a-î supune.
 Decebal ast-fel dice : „morî ca să ducî la cer
 A nóstră rugăciune, căci fiiî ţerîi per.“
 El dice. Mesagerul lăsat dintr'o 'nălţime
 Se cadă, cade 'n suliţî, o datine d'asprime !
 El cade, iar prin sînu-î trei suliţe pătrund ;
 Şi preoţîi şi nobiliî şi populus respund.
 Dar sufletul luî sbórá prin undele-azurate
 La cerul cel din urmă, la Zamolxis strebate,
 Pe carul Cosandeanîi cu fragede zimbirî.

Pe vîrfu acestuî munte s'arată strălucirî,
 Sunt suflete umane, plutesc scânteitóre
 Cum iarna 'n aer luce scânteî de ger la sóre.
 Pe Cocaion în vîrfu-î, în unde de luminî
 Eudochia-are templu şi fragede grădinî.
 Aici veni Zamolxis cu deî şi cu deîte,
 Cu rose şi suriderî pe a le lor guriţe ;
 Eiî sed pe băncî şi care de care maî frumos,
 Pe un parquet de aur ca cerul scânteios.
 Sed deile de mână, ţiindu-se împreună.

Formează o suavă și rumenă cunună,
 Tesută de divine și june frumuseți;
 Colori strălucitoare de păr, d' ochi, dragăleți
 Colo ședea Zamolxis, alături un balaur,
 Sta l'ale lui picioare cu aripe de aur.
 Acolo se arată poetica Dochie
 Ce respândea din păru-î profum de ambrosie.
 Ea este Mitra; pare la drépta ei Murgil.
 Ce ține sus o faclă, la stânga e Doril;
 Ea dă ori-ce mișcare, pe bancă șede jos
 Alături de Dochia bălaiul Phosphoros
 Nimic nu pere 'n lume, nici spirit nici țerână,
 Ci totul se transformă d'a providenții mână.
 Ori ce trăiesce 'n lume, a fost, decî póte fi,
 Nimica din nimica nu póte răsări.
 Aceia ce trăiesce a fost, decî o să fie.
 Dar sufletul ia forma sa noă 'n vecinicie
 „Voi sciti aceste tóte, aceia ce nu sciti
 E că Cesar cu arme și căpitanî vestiți
 Aicea o să vie. El a decis n'ainte
 Acéstă bună țeră s'o schimbe în morminte.
 Decî să-î sdrobim armata cu ori și ce mijloc!“
 Așa dicea Zamolxis, cu vorbele de foc.
 Iar Cosândéna dice: „Dacia fie selavă.
 Fecióra din Dacia e dulce și suavă
 Și are frăgesime ca tinerile zori,
 Profum, colorî și graciî, ca fragedele florî.
 Din însoçiri va nasce alți populi ce vor face
 O nație română!“.... Ea dice, apoi tace
 Și ochii seî înclina sub pleope ce se plec

Cu genele aurite ce lacrimi le 'nec.
 Dar Zamolxis atuncea mult se posomorasce ;
 El Dacia iubesce și pe Cesar urasce.
 „O dee cu surîsurî dulcî ca dulcile zorî ;
 Dar cu vorbirî fluide ca roa dupe florî,
 Și mai ușiore âncă de cât chiar o đimbire
 Pe buza omenescă, ce nu are trăire.
 Ce are 'n fruntea roseî un zephir trecător !
 Și fericire 'n viața orî căruî muritor !“
 „ — Să nu mă mustri, mare și generos părinte.
 Ea đice răsucindu-și al seü braț din vestminte.
 Ce strălucea ca đioa, și păru'î tremurând
 Profumul ambrosieî în aer revărsând.
 Ce eü vë đic sub forme atâta de fragile.
 Ascunde-'nțelepciune ca timpu în sînu de đile,
Amorul este viața, și ura e mormînt.
Și tu, și deî, viața, toți 'n iubire sunt.“
 Ea đice, și în ochi-î o lacrimă streluce.
 Și către cerurî 'nalță privirea sa cea dulce.
 Colo stând isolată p'o bancă e Izis,
 Frumósă ; dar severă, și fără de surîs.
 Ea este dómna 'n iadurî e rëul, este mórtea,
 E ură. Ea ajută ca să lovescă sórta.
 Chiar deî, chiar Zamolxis, se teme mult de ea.
 Formează trinitatea. Ea și Eudochia
 Cu marele Zamolxis, ea luptă 'n viitor.
 Se 'nvingă elementul de viață și de-amor.
 Să ia puterea în mână. Ea singură să fie
 Unica suverană — și ceî doî să devie
 Supuși voinței sale ce este crudul rëu,

Ce este ura, mórtea, să schimbe tot în rău.
 Imagine a lumei, o luptă între viață,
 Și mórte, amor și ură, lumină și 'ntre cétă,
 Morală și între viciu, ce omul pe pământ
 Urméză în orî-ce timpurî aprópe de mormânt.
 Ea este tot în luptă. Dar candida Dochie
 Cu dulci zimbirî pe buze, d'amor, de armonie,
 Simbol drag de speranțe, de bine e amblem.
 Pe brațele Izisei cad bucle de eben.
 Privirea e severă și fruntea-î mohorîtă.
 Și fața sa sub păru-î părea posomorîtă.
 „O dee! Eudochie! tu bine te gîndesci,
 Când în aceste locurî pe Cesar îl doresci.
 Schimbările dau viață : nu poți să ai ceva
 Când nu faci o mișcare — și nu riscî viața ta.
 Din Daci prin încrucire cu vițele latine
 Va nasce noui popóre — va fi un rău, un bine ?
 Nu sciú de va fi bine, voi face totul rău.
 De va fi rău e însuși aceia ce voi eú.“
 Ea dice ; dar Zamolxis, ce urele încruntă.
 Cu aste crude vorbe pe Iziso înfruntă.
 „Puterică deită, natută, și trist lut.
 Tu n'ai moralitate, chiar de la început.
 Tu n'ai nici o pudóre, cynică și fatală,
 Ilusiile tale d'atățî secolî te 'nșelă.
 Materia se strică căci stricăciunea sa
 Găsesce-un loc de uude ea póte ataca ;
 Dar spiritul e aer, neprins, nepipăit,
 Resistă ast-fel spiritul cel bun din cer venit
 Va triumpha de spiritul materiei brutale,

Și binele de fapte ursite, imorale,
Credințe și iluzii ale acestui lut,
Ce numai este astă-dî ce-a fost în început.
Orî-ce societate și lumea împreună
Aū câte o misiune, dumnezească, bună.
Ca la perfecțiune să-ajungă și p'ast tron
Ce duce universul, să fie speciul d'om.
prin națiuni, darul ce de la cer primesce,
Tot ce la rațiune, aici se 'npoatrivesce,
E ca acele neguri de aburî trecători,
La care muritorii dau numele de nori,
Ce vin, trăsnesc și pasă goniți de vînturi, sóre,
Născute de o lege supremă 'n ântêitóre.
Progresul este legea și ținerea în loc
E amortîirea tristă, e mórtea al sórtei joc,
E mórte, o mișcare se cere a produce :
Un bine, unde este, îmi spune-ast bine dulce ?
A Dacii cădere sub Cesariî Romanî
Va face ? Orî-ce bine va fi pentru tyranî.
De-aceea, fiiți scire, că eū mă voi sili
Pe Cesar Traian August în cale a opri. "
Cosândena s'arată : ea vine cu ochii în jos,
Ca zorile pe cerul din resărit ambros,
Cu Zînele Daciei de apeși de munte
Cu cóme neguróse ce cad dup' a lor frunte
Ca nóptea dupe măguri, ca negrele întristări
Pe cerul vieței dulce, și alb de desfătări.
A ei ochi vii streluce ca razele de sóre
Când sórele ar fi negru. Veni strălucitóre.
Zamolxis dice deii : „frumósă Cosândeană!

A Eudochiî fie, ce munții ai în seamă,
 A muzicii deită, și a dulcii poezii
 Ia carul tău și sboră, prin nopți și vijelii,
 La pescera lui Istru în verdea Hercinie,
 Și spune-î că Cesarul cu oște o să vie
 Spre a robi Dacia; că face peste rîu
 Un pod să trecă armată, să nu mai afle frîu,
 Să spargă ast pod îndată, tu poți să-î duci daruri
 Pe două din frumoase cu bucele lorauri,
 Să-l fermece prin grații, prin inimă, cântare.
 În pescera ce nasce tăcere și 'ntristare!
 Frumosa deee plécă cu dînele p'un car
 Și aerul se umple d'o roă de netar.

Ursitele s'arată, iar una furca ține
 În briu. Ea e tăcută, privirile-î senine.
 A doa trage firul din aer din cânjeu.
 A treia înfășoră pe fusu-î firul seû.
 Iar fusu se 'nvîrtesce în aer și sfărie.
 Dic palidele ursite un timp dalb o să vie
 Când Dacia măreață prin nații va luci.
 Dar asta o să vie cât liberă va fi.
 În silvele umbróse, prin máguri Hercinine,
 Perdute în aburî negri, o pesceră era.
 Acolo este Istrul cu murmurele line,
 Înpumătóre unde, cristalul seû vërsa;
 În grotă el locașul Danubiului cel mare
 În apă și în mână un sceptru pare țîind
 Pe cap o cunună de papură el are
 Iar Cosânđeana vine la dênsul strălucind.

E dulce, frumoasă, e palidă, brună
Precum strălucesce o lună în nori,
Pe fruntea-î suavă, ea pòrtă cunună
De aur cu petre de multe colorî.
Cosîta sa négră se varsă rîdëndă
Ca dulcea plăcere pe albul eî sîn.
Și cinga lucedesce pe mijloc ardëndă.
Și vîntul resfață al eî braț de crin.
Iar Istrul în scorburi apare d'odată.
El pòrtă pe capu-î cunună de florî,
Iar dea de silve de cum se arată
Înclină jos ochîi sêi scânteitorî.
Cu buze de rose, ea dice : „o istre !
Dacia se perde, căcî Cesar Traian
Cu óste măreață, s'arată s'atriste
A Dacilor țéră. El este un tiran.
O rege, te scólă, și sparge cu valurî
Tu podul ce Cesar pe tine a 'nălțat !
Și pentru lucrare țî-aduc ție daruri
Frumóse, dulcí zîne, cu sînul curat.
Alege tu douë din astă junețe
Ce vine cu mine, le ia 'n casa ta.
În dîlele tale de dor, de tristete
Cu mâna de rose te vor resfața.“
Ea dice și hora de zîne frumoșe
Se jócă cu graçîi pe malu 'nflorit
La umbra pădureî, suave, voióse
Și danță, aî dice un hor aurit
De vise ce sbóră p'o tristă gîndire.
O plóe de raze divine lucirî

Ce 'nótă în umbre cum și 'n străluciri
 Ca hora arđetóre de dragi fericiri.
 El lasă privirea pe hora de zine
 Cu mâna arată pe două mai vii
 Ca raze de sóre, suave lumine
 Ce luce pe norul de mari vijeli.
 Danubul răspunde : „să fii tu pe pace!
 O đee a cântării și dulce în đimbirí!
 Ce-mi ceri tu, o đee, îndată voi face!“
 Ea plécă — și unda revarsă mugiri,
 Sub albe și roșie micuțe picióre.
 Dar zinele albe ca nisce zimbirí
 Duc carul đeiții, el luce ca sóre.
 Și caii revarsă din ochi străluciri.
 Peuca și Tera în unde d'odacă
 Dispar, vai! și unda crăpată, spuma.
 Se 'nchide, le sórbe, și ochiuri s'arată.
 Dar đea a sa mână pe frîu o lása.

Dar Roma dă tributul la Daci, o ce rușine!
 Ce crudă umilință. Domițian cu tine,
 Ai fost invins pe Istru, tu ce plăteaí tribut.
 Aveai triumph la Roma, tu ce eraí bătut.
 Te lăudaú pe tine atunci modulatori.
 Dar îți formaú cunune de spine riđetori,
 Traian ridică armate și vine 'n Moesia.
 Să turbură barbarii și tremură Dacia.
 Popórele selbateci, — Sarmații din Euxin
 Cu armele în mână, s'ajute Dacií vin.

Sórele riură raze pe Taurum
Ce-are și numele de Alba Grécă.
Tóte castelele, tóte cetățile
Dup'ale Istrului rípe se sécă.
Es legiunile Romei din porțile
Castrelor, Isterul cură sub punți
Unde molatecul Drava dă undele
Riului Istrului, venind din munți.
Trec cei cu acvile și cu imagine,
Gravī cu privirile ; blănī de lei crunte
Coperă crestetul capului bravilor
Și p'al lor umere cad după frunte.
Uni port lăncile căroră vêrfele
Pórtă cununile saū micī figurī
Ale Cesarilor, deilor ; altele
Cari represintă mândre sculpturī.
Cai Cesarelui, șelele, frênele,
Velele 'n aure florī streluceaū ;
Ei aū imaginea vie a vântului,
Ómeni frênele lor ce țineaū.
Lusius Quintius la capul podului
Ține petițele ce le primesce.
Dă la toți ordine ; pórtă o sabie,
Pórtă o mantie ce strelucesce.
Uni duc statua d'aur a 'nvingerei.
Statua 'nchipue Vergură jună ;
Pe un glob aurit séde, de laure
Ține cu mâna sa verde cunună,
Pasă Tibicini ce cânt din fluere,
Ei daū semnalele. Vin lănciarī,

Garda Cesareluî, flórea pretoruluî.
 Urmă ei şirile d'acviliariî.
 Pasă stindardele. Pe al cesaruluî
 Mărgăritarele 'n aur se 'mbină.
 Merge alătura cu imperatorul.
 Tóte stindardele luî se închină.
 Unu-al prefectuluî, roşu ca puprura ;
 Altu-al senatuluî, este d'argint ;
 Altul al flotelor, plumbul îl poleie.
 Pasă oştirile rîndurî venind.
 Iar când Cesarele trecu 'n Iasigia,
 Urcă cu cei mai mari pe o tribună.
 Vede armatele. Pórtă vestmintele
 Mari. Împregiurul seú capiî s'adună.
 Stânga Cesareluî face semn ostilor
 Să se apropie, — drépta-î arată,
 Capilor armieî locurî pe scaune.
 Sura amicul luî cel bun s'arată
 Şéde la drépta sa ; Lusius, Masiam
 Apóî pretorele de la Panonia,
 Şed ei pe scaune lîngă Traian.
 Iar în consiliul mare-al Cesareluî,
 Gravî cu figurile, staú în picíóre
 Aî legiunilor capi, opt cu numărul.
 Feţele-eroilor par gânditóre.
 Este o capiste unde Cesarele
 Vine, sacrifică marelui deú :
 Preoţi tempuluî pórtă vestmintele
 Rituluî ce îi dice ritul galbin.
 Tóte sunt galbene. Cântă ei imnele.

Gravul pontifice pare 'ntr'un lin,
Mantie galbenă, lungă ce fâlfăe ;
Ține în mâna lui vasul în care
Móie cu mâna sa a pămătufului
Frunte și roără pe adunare.
Popa cu lauri încununându-se,
Nud pîn' la mijlocu'î, pórtă un lin
Pentru sacrificiul vitelor. Cesarul
Care sacrifică, varsă 'n vas vin,
Cântă el imnele deilor cerului ;
Iar melancolicul lor sunător
Jócă cu fluerul când imperatorul
Cesar sacrifică, 'nalt, gânditor.
Imperatorele pare 'n vestmintele
Albe ce riură pîn'la pămënt ;
Varsă cu mânilé lui peste flacăre
Smirnă, profumele dulci se avânt.
Varsă el fructele, florile, sângele
Care sacrifică, în potir d'aur.
Popa cu mânilé ține strâns córnelé
Vitei, când paloșul cade pe taur.
Când sacrificiul face, stindardele
Tóte în juru-le s'aũ înclinat.
Tuba, și bucina, litia, sunete
Fragede modulă neîncetat.
Când sacrificele curmă, Cesarele
Urcă cu preoți mari pe tribună,
'Naltă el brațele, ochi lui scîntee
Și la dorințele'î óstea s'adună.
,Fii ai Romanilor ! voi ce învinsera'ți

„Lumea cu armele! — dice Cesar. —
 „Populu-Italiei, Rege al lumilor,
 „Regeluî Daciei fu tributar.
 „Astă condiție este-o supunere.
 „Faceți cu armele să nu mai fie!“
 Dise Cesarele; strigă cohortele,
 Totu are aerul de bucurie.
 Marele Cesare cercă așgurile
 Apoi dă ordinea a face punți
 Cinci p'ale riului Tibiscul, repede
 Drum face — ostirilor până la munți.
 Naltă castelele — naltă stindardele
 Cale de trecere ostilor face.
 In resfățatele case, a le Lazeii —
 Dilele, noștile sboră ca ore —
 Orele rumene împletind rosele
 Cu șrutările, desfățătore,
 Rîse și lacrimi, cu resfățările,
 Și cu delirile, răpiri ceresci,
 Beaș fericirile, și-adun profumele
 Și amintirile ce se-îngîn,
 Ce din plăcerile dulci a le omului
 De aș ce a trecut încă rămân.
 Taie pădurile vechi ale Daciei
 Ca să desveluie cursele Dace;

Sargeția stropesce regala reședință
 A regeluî Dacii. Ast rîu lua ființă
 Din muntenașiei vîrfuri, și apoi el unit
 Cu rîurile tôte ce trec pe înflorit

Câmp care peste Hațeg în Mureș se strecoră.
 Cetatea este pusă pe munți între râpi mari,
 Privelisți grandioase, selbatece, barbari.
 Traian împarte-armata în două corpuri : unul
 Trimite 'n valea Cernei, ca să ocupe drumul
 Pe Teisa 'n tot lungul ; iar cel-alt corp Traian
 Pe lângă Olt trimite sub un eroi roman.
 Ajung la Turnu-Roșu, și mai departe chiar
 Așa Traian închise pe regele barbar.
 In munți între rîu Oltul și porțile de fer,
 Pe stânci vijelióse ce se perdeau în cer,
 De n'ar fi făcut ast-fel, ar fi avut greu val
 Traian. Dar să ne-'ntorcem acum pe al Teisei mal!

In silve Daciî ospăt, și șed toți în tăcere,
 Ei nu mănâncă carne, ci azimă de grîu,
 Și plantele, și fructe, și faguri dulci de miere.
 Mănâncă între silve pe un mal de părîu.

Dar flórea armatei la rege se duce ;
 Ei șed pe piei dalbe de hére, toți jos. .
 Lazea princesă, frumoasă și dulce
 Apare la masă cu părul frumos.
 Ea pare între nobili cum steaoa de séră
 Apare între neguri. Cum prin pomi stufoși,
 S'arată vederei un crin primă-véra
 Pe albul ei umer cad perii amoroși.
 „Fii ai Misenilor! — dice ea Dacilor,
 „Regi ai popórelor învecinate!

8947

„Nobila Dacie și libertățile
 „Sale de Cesare sunt sfărâmate.
 „Daci cu armele, óstea Romanilor
 „În unda Istrului aũ înecat,
 „Și biruințele pe fruntea timpilor
 „Cu-armele Daciei aũ însemnat.
 „Astă-đi chiar scânteie fruntea trecutului.
 „Sciți umilințele lui Domițian ?
 „Dar p'a Romanilor óste puterică
 „Astă-đi e Cesarul, mare Traian,
 „Iécă vin đilele cele de glorie,
 „Đilele luptelor când ast pămênt
 „Are să fulgere Roma cu armele,
 „Saũ să se spulbere ea în mormênt.
 „Dacilor, armele vreți ca să fulgere ?
 „Pentru o nobilă mórte, voi óre
 „Nu faceți cugetul ? Cel ce sub armele'i
 „Pentru-a lui patrie cade, nu móre !“

Céta zarabilor, și a pileaților,
 Preoți đeilor se bucura.
 Tênera Lazea, dulce cu cómele,
 În frunțele ei înota.
 Frageda vergură pórtă pe creștetu'i
 Vélul : ca edera dulce 'i-e perul,
 Cad căpetâele d'Eben pe umeri'i ;
 Ochi'i în flacăre caută cerul.
 Viața, energia scânteie 'n fețele'i,
 Cu frumusețile sele se 'ngână.

Cetele Dacilor ș'ale Sarmaților
 Văd și se farmecă, 'naltă-a lor mână.
 Face consiliul. Planul resbelului.
 Certe mari murgură între Pileați.
 Strigă mult Vesias, Oneș și Oretis,
 Mare cu spatele, cap de sarmați.

Crestetul cerului scânteie, umbrele
 Palide tremură. Cesar Traian
 Chiamă pe Lusius Quintiu Maurul,
 Pe al pretorului comit Levian
 Și p'alți ce 'n luptele de la Germania
 Se încărcaseră de nemurire,
 Când imperatorul Nerva vădându-se
 Slab și prestigiul său în perire,
 Scrise eroului contra lui Elien :
 „Vin-o cu săgețile să mă resbunî!“
 Când se fac punțile, Cesar Iuș Leviar
 Dice să plece el cu cei mai buni.

Buriș Carpaților écă trimiseră
 Prin solș Cesarului nisce bureți,
 Scriind pe margine : „Buriș, Cesarului
 „Dic să nu turbure pacea la Geți!“

Ese din porțile mari ale castrelor,
 Óstea Romanilor, trei legiuni.
 Plécă cohortele. Tremură Dacia.
 Cruntă sprîncenile gravi tribunș.
 E infanteria cu câte o aripă

De cavalerie ce a plecat.
 Colo la porțile castrelor gardele
 Pretorianilor aș înălțat
 Mâna, Cesarului jură credințele ;
 Ast-fel e datina lor în bătaie.
 Trec legiunile punțile riului.
 Sorele ȃilelor, dulce văpaie,
 Masiam Levian, Lusiū Quintiū
 Și alți cu numele mari aici sunt.
 Duci cohortelor urmă o legie
 Ce e germanică, toți se avânt.
 Daci se turbură. Scânteiū labarele
 Și cu balauri asupra lor.
 Arme aș coifele, spade săgețile.
 Mantiī ce fâlfâe pe corp ușor.

Partea Romanilor cari remaseră,
 Fuse cu numerul ei cea mai mare.
 Ținea reservele, flórea Romanilor,
 Trupele bravilor ȃise Triare. —

Lazea dulce Vergură
 Și sora lui Decebal.
 Are ea pe mica-ī gură
 Purpura semn virginal.
 Merge cu a sa suită
 De daci, de besi și de buri
 Să venede fericită,
 Hére, în negrele păduri.

E călare și sirapul
De o dată a tresărit.
Ciulă urechi 'naltă capul,
Și trufaș, el s'a sbârlit.
El un zimbru crud văduse.
Zimbrul către el venea.
Garda fuge; se perduse
Lazea și 'ngălbenea.
Ochi zimbrului scânteie :
Gura 'n spume, pare 'n fum
Părul sbîrlit în mânie ;
Către fată face drum.
Vergura lanță săgeata
Dar săgeată s'a respins.
Héra se păru turbată
Viața Lazei s'a stins.
Când din silva 'ntunecată
Pare un cavaler roman
La héra crudă, turbată :
E superbul Massiam.
Lancea lui în aur luce,
Héra 'n sânge a cădut ;
Lazea frumósă dulce,
Ochi plecând, a tăcut.
„Esci tu zîină saú femeie ?
Masiam dice cu-amor,
Esci mai dulce ca o dee !
Vin cu mine ! te ador !“
Lazea în scăpătoru'i
Altă héra a aflat.

Tremură apoi i-a sborul
Pe calul ne-înfrânat.

Eudochia geme și lacrimi varsă,
Ea ȕee iubescce pe un muritor;
Când zorile blonde pe cer se revarsă,
Ea âncă nu dórme, suspină d'amor.
În pulbere d'aur se 'nvăluie Domnul
Luminelor, lasă o plóe de foc,
De purpură dulce ce 'nconjură tronul
Pe rîurî, pe câmpurî, pe silve se joc,
P'o vale de munte un rîu ca cristalul
Se scură în spume, prin arborî în florî
Asupra pădurîi ce coronă malul
Se 'naltă al luneî disc d'aur în norî,
În undă se scaldă a dragosteî ȕee
Cu zînele sale ghirlandă de crinî,
Ca fața de apă e orî-ce femeie :
La zorî ele-s line și n'aũ suspinî.
L'amiadî e ardêndă în flacără pare
Și séra la lună, la stele, la vêt,
Tăcută, amorósă, visând desfătare
Ca tînăra flóre cădênd pe pămênt.
Ea este frumósă ca dulcea plăcere
Ce nu ni se értă de a sa vura.
Și unda suavă al eî corp de miere
Îl légănă dulce spre a'l încânta.
Pe brațele-î riur azurul, isvorul
Și purpur, se 'ngănă cu dulcî frumusețî
Cu graciî ce varsă asupră'î amorul.

Cu flori delicate de dulci tinereți.
 Lucesce ca stéoa ce séra p'un munte
 Apare splendidă eșind dintr'un nor.
 Pe gîtu'i d'ivoriu pe unde termină
 Cosița de aur, murind cu amor,
 O umbră resfrânge; o dulce lumină
 Lucesce pe undă pre cum curcubeul
 Streluce pe cerul umbros dupe ploî.
 Aude un cântec, acésta-î Oneul
 Le dice deîta sburați, „zîne voi!
 Legați-l cu lanțuri, de crini, și de rose,
 Din brațele vóstre mi-l dați? sau eú mor!“
 Și dînele sbórá, făr să se repose
 Îl prind și-l aduce pe brațele lor.
 Femeia frumósă e ceia ce pare
 Frumósă atuncea când n'are paruri.
 Așa Cosandéna, frumósă apare
 Ca rosa rîdêndă ce veđi 'n păduri,
 Ea ese din unde cu mâna umidă
 Și unda o strînge pe albu-î ei sîn.
 „Al cui esci; copile, cu fața rosată
 Mă fermeci! în ochi'ți e cerul divin.
 Esci tot ce în lume, în cer, vre-o dată
 Veđuî măi ferice, veđuî măi frumos.
 Vin și mă iubesc! Veđi nópte se face
 Frumósă — și cerul se 'nclină în jos,
 Cu stele s'asiste la nuntă. Îți place
 Mirésa ta dee, o mire sfios?“
 Oneú îi respunde: „esci dulce, frumósă,
 Ca zorile albe ce 'n neguri lucesc.

Tu esci vre-o ȕee, căci esci radiósă.
 Sburând la o rosă un flutur ceresc,
 Drept rósa a ta gură se ia, să-o sărute.
 O ȕee, se póte a se amăgi.“
 Vin, ȕice ȕeiȕa, cu vorbe plăcute,
 Îl chiamă la dênsa în braȕe-a veni.
 Îl cântă, îl resfaȕă, cu mâna de roă.
 Îl strânge pe síau'í, pe fruntea lui ploă
 Sărutări arȕinde, ce dulce-l ardea.
 Oneú se arată ca stânca cea rece.
 In dar ea 'í da viaȕă, și prin frumuseȕi
 Îl fermecă, — mâna în sínu-í o trece,
 Și dulce-ale gurií îi dá lui dulceȕi.
 El ȕice : „o ȕee, esci dulce, frumósă.
 Dar p'o muritóre în lume ador!“
 „Pe Lazea dulce, striga amorósă.
 Nebună, perdută ; ce-aud ? dar eú mor !
 De tine, ingrate o crudule, spune.
 Esci fiú de o héră, foc fără scânteí !
 Pe braȕu-Eudochii tu fruntea ta pune,
 Și bea și te 'mbată de fermecií eí !
 Ia gura de rose, și dulee-o sărută.
 Ce aí tu ruşine ? atunci, dragul meú,
 Pe ochii teí lasă cea cénă plăcută,
 Să nu veȕí — și vin-o să te sărut eú.“
 „Oh ! lasă-mě, ȕise Oneú, o ȕeiȕă,
 Să plec — aura rosesce pe cer ?....“
 — „Nu este aurora, ci a mea guriȕă.
 De purpur ce luce prin bucle de pěr.“
 — „Simȕ aerul ȕileí ce varsă dulceȕa

De florî ce se scaldă în roă, 'n senin.“
 — „Nu este aromul de florî diminéța
 E sînu-mî ce-esală profumul divin.“
 — „Vai! ce o să ȳică frumósă Lazee
 Aflând că o nópte d'amor am trecut.
 Cum escî de frumósă, fiî bună, o ȳee,
 De-ȳi sunt drag, mă lasă, căcî veȳi sunt perdut!“
 Dar ȳea pe braȳe îl légănă dulce,
 „Vin, ȳice ea beată de dulce delir,
 Tu căruî figura ca sóre străluce,
 Bea gura mea dalbă, divin trandafir.“
 Ea ȳice, nebună, perduta-î deschide
 Al eî sîn d'ivoriũ și florî de purpur,
 Dar zorile d'aur, suave, splendide,
 Se varsă roșinde în cerul d'azur.
 El fuge din braȳe-î; iar ea furiósă,
 Cu nude picióre alérgă prin spinî,
 Și ghimpiî o săngeră. Ea cântă-amorósă,
 Și sângele-î roșu fac rose din crinî.
 El fuge. Ea jură pe ȳei se-șî resbune.
 Pe el și p'amanta ce el adora.
 Și-n flacăra ce-arde în sufletu-î june,
 Ea plânge cum cerul în sóre ploa.

Ea cântă un cântec în verdea pădure
 Și stelele albe în cale s'opresc,
 Si zefirii tremur, în umbrele oscure,
 Si dulcî filomele, plăcut ciripesc.

EUDOCHIA CĂNTĂ

„Vin la ȳdea cea plăcută
Care pentru a sa gură
De la ȳdorī le împrumută,
Perl, zimbete, purpură,
De la sóre focul dulce
Ce în ochiī scânteiază,
Și colórea ce străluce
P'a sa cómă ce undéză,
Iaū graciile perdute
Și profumul de la bóre
Rotunjirile-ī plăcute
La planete lucitóre.
P'a mea viață și junie
Care nu aū mărginire,
Frumusețe, poezie,
Graciī, dulce strălucire
Fac ghirlanda amorósă
De azur, și de lumine.
Nu e ȳdee măī frumósă.
Niciī muritóre ca mine.
Tu aī născut p'a mea față
Rose dulcī suave vele.
Vin acum de le resfață.
Le culege-s ale tele.
Vin căcī orī-ce frumusețe
Ca rosele auroriī
Fuge; umbre de tristete
Vin și fumeğă ca noriī.

Sufletul meŭ în iubire,
 Se scaldă desfătător,
 Cu stelele în strălucire
 Când dorile se cobor. "

"Fiul meŭ Făt-Frumos drag la femeŭ
 "Dute la Lazea nepăsătoare
 "Ca să se farmece sufletul ei
 "Varsă-ŭ în inimă para arđetóre
 "Ast-fel când fără el trece-va ȑilele,
 "Aspru să negure suspiniŭ seŭ.
 "Să vrea să sfărame dorul în lacrime,
 "Și ochiŭ ei lacrime dulci să nu plângă,
 "Și în durerile mute, misterice,
 "Focul durerilor sînuŭ să strîngă.
 "Iar când privirile pe el lăsase-vor,
 "Fețeleŭ rumene s'arđă în foc!
 "Și 'n resfățărilor dulci ale-amorului,
 "Ea să se torture, să n'aibă loc!
 "Să uite cer, stelele, ȑei și ómenii,
 "Și nebunatică, înflăcărată,
 "Sórbă ea sufletul dulce-al Romanului.
 "Mórá și leșine, dulce 'mbătată. "

Făt-Frumos rumenul sbórá la Lazea.
 Cércă săgețile tóte, s'aŭ dus
 Tóte în aere; mâna lui Zamolxis
 Tóte le 'nlătură și trec în sus.

Ura în inimă'î arde și Făt-Frumos,
 Arcul, săgețile le respândesce.
 Merge la maică-sa cu ochii 'n lacrimi :
 „Zamolxis, ȳice el — se 'mpotrivesce !“
 „ — Lasă săgețile ce rănesc inima. “ —
 ȳice Eudochia, ochii plecând. —
 „Spada și pavăza ȳa-le, o fiule !
 „Sângele Daciei varsă curând.
 „Fă ca selbatega capră-a Carpaților,
 „Sclavă lui Masiam mâne să cadă,
 „Ca curtesanile ca Mesalinele
 „În al Romanului pat ea să ședă !
 „Astă-ȳi câmpiile aũ să se sângere.
 „Sbóră cu armele, bate pe Geȳi !
 „Însu'mi eũ merge-voiũ și ochii Dacilor
 „Vor găsi 'n raȳele'mi aspre săgeȳi. “
 ȳice și ochii sei scânteie flacăre,
 Pune în mânele'ı faȳa și plânge,
 Smulge torențele d'aur din cómele'ı,
 Faȳa ȳși sfășie, sceptrul ȳși frânge.
 Apoi cu cenele pline de lacrimi,
 Merge la muntele dintre păduri,
 Unde e Zamolxis și unde zinele,
 Ce aũ piciorerele nude 'n coduri,
 Varsă în cupele de argint, ȳeilor.
 Pare Eudochia cu ochii plecaȳi,
 Lacrimi rıură pe faȳa'ı palidă,
 Sini'ı de mânele'ı sunt sfășiaȳi ;
 Părul pe spatele'ı cade în galbene
 Valuri și riură 'n jos de piciorere,

Ast-fel reginele lasă în urmă-le
 Roba să fluture mult plutitoare.

„Zamolxis! barbara vergură a Daciei. —

„Dice Eudochia, a înfruntat

„Deii și deele, căci la voințele

„Mele de farmece nu s'a plecat!

„Cer la voințele deilor Daciei,

„Sufletul vergurei ca să se facă

„Intr'o selbatică formă de viperă,

„Pînă când corpul ei să se transfacă.“

„— Fie molatică! — dice ei Zamolxis,

„Cum intră 'n sufletu'ti dulce și blând

„Ura selbatică care te 'nflacăără?

„Cum a lui dragoste urei dă rînd?

„In interesele mari ale patriei,

„Uită, Eudochio, că tu esci dee!

„Apără Dacia și mult te bucură

„Când tu ca Lazea esci o femeie.“

Dice. Cu mânele slabe și palide

Dă resfățările cómei de fir.

Șterge ei lacrima și peste fața ei

Face să mugure un trandafir.

Geme balaurul, mișcă aripele.

Zamolxis óstia sa mânuesce.

Monstrul se scutură tare și gemete

Surde respândie se îngroșesce.

Peste-ale Daciei rînduri în tabără

Luce balaurul cu-aripi de pesce

Înfipt pe pântece în vîrf de sulițe ;
Capul și códa sa 'n aer plutesce.

Valurî de cerescî lumine
Pe Dacia se vîrsaș ;
Sclave dulcî ca nisce zine
Prin pădure se duceaș.
Aî fi ȃis horî înflorite
De zine ce rătăcesc ;
Cóme negre și-aurite
Pe sînul lor alb plutesc.
Ele 'n mâna de ninsóre
Țin un lanț, de lanț legat
Un Roman dat lor s'omóre.
Ele l'ar fi sărutat !

Intră în silva umbrósă.
„ — Cum veî să morî? să ne spuî!“
ȃice regina frumósă,
„ — Cu păru'Țî să mă sugrumî!“
Dar regina se roșese
Ca boboc de trandafir.
Ne-sciind ce ea voesce
Desface păru'î de fir,
Tótă sclava ca ea face
Ochiul regineî ardea
Plécă capu 'n jos și tace
Și pîrul îl împletea.

Cea d'ântêiũ legie intră 'n bătălie.
Ea din Germania a fost venit,

Dup' ale Rinului marginii, din poporul
Care Cesarele a biruit.

Ea dă pept Dacilor. Furia Gheților
Cresce, săgețile fac pe ei cétă ;
Luptă cu furie, geme uciderea,
Nimeni nu caută la a sa-viață.

Suful mormântului trece pe frunțile
Bravilor. Inima bate, se strânge.

Cerul înegură. Sboră săgețile,

Cură pe miriște cel ântâi sânge,

Tibiscul undele umflă roșatice,

Gâlgâe sângele. Peptul roman

Sprijină furia ghetă, teribilă.

În pórta castrului pare Traian,

Vede pericolul că se apropie

Și legiunile în discordare.

Chiamă pe Lusiu Quintiu Maurul

Căru'i dă vorbele cu apăsare :

„Cu cavaleria Maură, fulgeră

„Umbrele Daciei, sparge-al lor pept.

„Ești în bătălie fulgerul cerului,

„Ești pretutinderea brațul meu drept.“

Cesar încalecă. Garda pretorului

Urmă Cesarelui — mândră ea vine.

Plécă. și acvile cum și imagine

Scânteee 'n rațele dîlei, senine.

Scutură frânele, șelele aure ;

Bat cu picioarele, strâns ei ținuți.

Popii cu spatele nud și cu paloșul

Înjunghierilor trec, sunt tăcuți.
 Sboră cohortele, caii se légănă,
 Lăncile scântee, vijiū, strepung.
 Caii lor tropotă apoi se 'nfurie,
 Pintenul pântecul crud îi împung.
 Bubue, rapătă fața terâmului,
 Vuvue aerul, geme pământul;
 Urlă deșertele cerului, muntelui.
 Cómele cailor légănă vântul.
 Pe un car Lazea pare. Pe umere'i
 Fălfăe mantia. Drépta'i lucind
 Ține o sabie, mâneca'i flutură,
 Stânga'i înfășură hățul plutind.
 Părul ei riură, Sórele 'l aură.
 Sémăna deelor din Cocaion.
 Când ea Romanilor pare, săgețile
 Ploă pe pavăda'i, se face svon.
 Levian repede trece, pe Lazea
 Vede, el tremură; ea rumenesce,
 Lanță săgețile cari în pavază
 Zeii le 'nșipseră, Levian mugesce.
 Dice el Lazeei: „O tu ce inima,
 „Tînără vergură, 'mă-ai amăgit,
 „Nu mă tem d'armele'ți cari vërs sângele,
 „Ochi'ți sunt armele ce m'aū rănit.“
 Lazea rumenă dice Romanului:
 „Tu ce'mă ieī patria, ia'mă viața mea!“
 Dice, cu ostia peptul eroului
 Vrea ca să sfărame, se svêrcolea.
 Vine ca fulgerul marelui Zamolxis,

Când el se 'nvârtejă din Cocaion,
 Cu vijăliile negre-ale Istrului,
 Coboritoarele din Cotison.
 Colo cu paloşul spintecă inima
 Lui Curiu Apiul, cum o secure
 Taie a fagului inimă fragedă ;
 Ast-fel şi arborul cade 'n pădure.
 Vede pe Feuru, fiu al Spaniei,
 Luptele galice 'l-aū ilustrat.
 Venise 'n Dacia se céră armelor
 Laure : dīlele'ī s'aū scuturat.
Maniu, Devola, Criu, Apiciu,
 Cad sub lovirile'ī ca pomī în florī.
 Când turma cânilor leul înconjură,
 Aţitaţi repede de vînători,
 Leul privirele'ī trece asupră-le
 Cu dispreţ, caută omul cu arma,
 Apoi ca fulgerul drept la el nădue,
 Lasă potăile ce dau alarma.
 Ast-fel privirile Dacului caută
 Peste cohortele lor de soldaţi,
 Capii cohortelor, ş'ast-fel ca fulgerul
 Merge asupră-le. Sunt sfărâmaţi.
 Vede pe Masiam. Amândoi galbenă.
 Ura îi turbură, ei aū răcnit.
 Alba Eudochie vede pericolul,
 Ese din aburul seū aurit,
 Vine la Levian, şede la spatele'ī,
 N'o vede nimenea. Braviū combat,
 Dau ei cu lăncile, ele se rupseră ;

Daŭ cu săgețile mari de departe,
 Daŭ cu securele; amândoi scudele
 Véd în picioréle cailor sparte.
 Zeea înlătură tóte lovirile
 Dacului, mânele-î împedicând.
 Masiam Levian sfarâmă zalele
 Dacului, spintecă sínu-î plăpând.
 Cade în brațele Dacilor! Strigăte!
 Zeea în aburul d'aur sbura
 Către a cerului margine; medită
 Dacii cu rađele-î a-î săgeta
 Dacii aŭ scările, chingile late,
 Nu cunosc frênele, — fără friŭ mânue.
 Toți ei încalecă pe deșelate.
 Buri țin mijlocul oștilor Dacilor.
 Aŭ măciuci ce sdrobesc, sulițe ce 'npung.
 Pasă reservele mari ale Burilor,
 Turme selbatice cu părul lung.
 Ostea Romanilor mișcă ca frunđele
 Plopilor muntelui când e furtună.
 Sufă pe stâncile cele selbatice;
 Iată cum Decebal cu vocea tună:
 „Iacă, o Dacilor, dioa când patria
 „Cată-a fi liberă saŭ un mormânt!
 „Daci învinseră óstea Romanilor
 „Când cotropiseră al al lor pământ.
 „Gaiu cu oștile sparte din Dacia
 „Ese și Apiu capu 'și repune.
 „Tótă Iliria și Macedonia
 „Și Vindelicia mi se supune.

„Cércă lovirile Dacilor agere,
 „Roma se turbură, lumea tresare.
 „Dapis nu tremură când el cu oștile
 „Cade Romanilor, prins prin trădare.
 „Móre cu oștile! Singur el sfarămă
 „Viața cu orele din viitor,
 „Móre el victimă a datoriilor
 „Cum și a gloriei astui popor.
 „Merge-vom, vinge-vor zeii și patria
 „Cer! Saū noi ȃdilele nestătătóre
 „Da-vom cum arbori daū vijăliilor
 „Frunȃele palide și fugătóre!
 „Căci datoriile fiilor Daciei
 „Sunt să se spulbere pentru-a lor țere
 „Per libertățile țerei vitejilor,
 „Ceī ce port armele cată să péră!
 Ast-fel ostașilor ȃdice Decebale,
 Sórele umbrele noȃți a gonit.
 Strigă ostirile, muntele bubue,
 Calul se scutură, a sforăit.

Cai Numiȃilor iar bat piciórele,
 Mușcă zăbalele cari îi țin;
 Ast-fel pe crestetul ripei trec negure,
 Când vijăliile vin și suspin.
 Ast-fel cum aburii cari se 'nhârjie,
 Scapără, fulgeră, trăsnete, plóie, —
 Nasc din ishirile bravilor, armelor,
 Raze și gemete, sânge și róie.
 Mândre sunt cetele, cai Numiȃilor

Sunt fii ai vântului; Calul pe cal
 Mușcă și nicheză. Trec și vin altele,
 Ast-fel cum undulă val după val;
 Ast-fel durerile urmă durerile
 În viața omului, când o durere
 Vine și 'ntunecă sórele anilor,
 Unde se scutură orî-ce plăcere.
Lusiu Cinti urmă cohortele,
 Coiful se scântee, ochi'i lucec,
 Calul se spumegă, paloșu'i scânteie,
 Zalele peptului se strelucesc.
 Toți la vederile lui se cutremură.
 Paloșu 'n drépta sa pe mülți abate,
 Sparge a Dacilor frunte și sângele
 Gîlgie, riură unde 'nchegate.
Coheris, ducele Burilor munților,
 Vine cu populi ce 'i-se supun.
 Intre cohortele Romei întempină
P'Altiu; pletele'i albe ne spun
 Anii și luptele care el numeră.
 După el cavală doi fii ce are,
 Viața, energia, formă podóbele.
 Coheris ducele lor le apare.
 Ard să se mesure, chiamă pe Coheris :
 „Vin-o, barbarule, să ne lovim!”
 Lupt cu securile. Coheris barbarul
 Scudul Romanului sparge, despică
 Cóstă și Altium cade în sângele'i
 Și își dă sufletul. Spaimă și frică
 Intră în cetele de luptători.

Corpul lui Altiiu vin de înconjură.
 Vor să'l ia Burilor cei doi feciori ;
 Dar cum sub secera cultivatorului
 Spicele fragede fruntea înclină,
 Și pe terâmele luncei dac vestede,
 Fără a dîlelor viață, lumină, —
 Când sub lovirile crudului Coheris.
 Staă legiunile de îl privesc
 Ca p'o selbatică héră ce sfășie
 Turmele oilor ; nu îndrăsnesc
 Lupta cu barbarul. Coiful lui Masiam
 Scîntee 'n pulbere, vine îndată.
 „Vin-o tu, barbare, vin-o cu-amele,
 „Luptă și tartarul să te abată !“
 Dar crudul Coheris peptul și brațele
 Nude 'n lovirile lui le lăsa
 Să se descopere gróse, gigantice :
 Vêrtejă răpede măciuca sa,
 Svêrle în creștetul tare-al terâmului,
 Sare înpulbere, doă roț'i face,
 Apoi selbaticul din sboru'i răpede
 O prinde 'n mânele'i ; peptul desface,
 Sumete mâneca, bâta teribilă
 'Naltă pe creștetul lui Levian.
 Levian tremură căci nu îl apără
 Slaba lui pavădă ; mândrul Roman, *
 Rece cu sângele, paloșuî scîntee,
 Cade ca fulgerul pe sub măciucă,
 Cósta barbarului sparge și sângele
 Cură și tremurul morții 'l-apucă.

Dar când el sângele vede, se scutură,
 Rupe cu mânele codrul petros,
 Răcnet din peptul lui scóte ca taurul,
 Strânge și svêrcolă brațul vênos.
 Plóia săgeților cură pe Coheris.
 Dar ale Burilor cete se duc;
 Numai a Dacilor óste stă luptelor,
 Ține cu sufletul; mor, dar nu fug.
 Când vede oștirile, tremură Cesarul.
 Deilor cerului rugă trimite,
 Vorbe de glorie ȃice prefectilor,
 'Naltă gândirile lor înumbrite.
 Dea Eudochia 'n aur și purpură
 Luce și scânteie către apus.
 Ficsă armatele Daco-Romanilor;
 Fețele Dacilor îl vêd de sus.
 Dea Romanilor le vede spatele:
 Fii romanilor, séra privesc.
 Dacii la raȃele sórelui. Raȃele
 Vii ca săgețile ochii isbesc.
 Dea 'n cugetu'î ȃice: „molatecul
 Fii al Eudochii, cu blonde plete.
 Astă-ȃi dă inimă, ostiilor Dacice —
 Turna d'asuprăle spade, săgete.

Decî el învingere are a da Dacilor.
 Dar eũ cu raȃe-le'mî voi să orbesc
 Ochiî ne-amicilor, ast-fel învingerea
 Plină Cesarelui se-î oferesc.
 Dice cu mânele-î de nea și purpură

Zea împrăştie umedul nor,
 Şi-n faţa Dacilor scânteie o flacăra
 Care le turbură vederea lor.
 Numai daŭ cu-armele, ei perd vederile.
 Când legiunile vęd a se bate.
 Daciŭ las armele, fug în pădurile
 Munţilor, ripelor ne-abordate?
 Ast-fel învingerea perde Decebale.
 Daciŭ las armele, fug peste munte.
 Ast-fel se scutură arborul inimei
 Regele Daciŭ plęcă-a sa frunte.
 Cerul se 'ntunecă, munţii se 'nflacăra,
 Daciŭ cad repede peste câmpii.
 Las Daciŭ 'n urmă-le castrele, armele,
 Semnele, văile pline de sânge.
 Mórtea şi flacăra trec peste Dacia!
 Geniul Dacieŭ în nópte plânge!
 Nóptea Cesarele ocupă castrele
 Dacilor, castrele cade sub foc.

De la o dacică urbă d'alătura,
 Vin solŭ la Cesare : pace ei vor,
 Să nu dea armele nici să desverige
 Ósteŭ Cesarelui porŭile lor.
 Cesare clęcină manta de purpură.
 Drępta sa solilor ce se înclin,
 Arată-o ramură verde de salcie,
 Semn de batalie, mórte şi chin.
 „Lupta ! Cesarele đice prefectilor.
 „Nu voiŭ pe urmele 'mŭ ca să mai fie

„Urbe, cu armele și cu macinele,
 „Tot în puterile mele să vie!“

Cesar înconjură urba cu oștile,
 Daci se apără, urba s'abate.
 Mor pentru patrie, drepturi, familie,
 Mor și se 'mormîntă toți sub cetate.
 Cesare augustul laudă faptele,
 Crușă femeile, prunci. In-foc
 Ard locuințele. Dacii trec Tibiscul,
 Mulți per în undele'i într'acel loc.
 Doi dintre cei ce port pe lănci labarele,
 Scap cu balauri de ceea parte.
 Ei 'nalț balauri, duc remășițele,
 Oștei prin ripele negre departe.
 În ajutoru-lor vin atunci cetele
 De cavalerie, cete sarmate.
 Pórtă mari barbele, pórtă lungi pletele.
 Părul și fețele le aũ roșcate.
 Cai și ómeni pórtă cuirasele.
 Ca soldĩ înconjoră tot corpul lor.
 Ei aũ săgetele, scudele, lăncile,
 Ca nisce viscole cai lor sbor.
 Cu-ale sarmaților cete ce-ajunseră,
 Cu remășițele nóstre d'armate,
 Cu-ale recruților cete noi merserăm
 Ca să asediem altă cetate
 Din reședințele regeluĩ Daciei
 Este; o capiste are. palate,
 Píetele feerice, turnurĩ, columnele

Și amfiteatrul seî unde combate
Geți cu hérele cele selbatice.
Vine-a sarmaților grea cavalerie,
Apoi înconjură muri cei tari
Unde ostirile Romei intraseră;
Trag ai sarmaților buni săgetari,
Daû cu macinele, murii îi farămă;
Geme berbecile cel de aramă,
Geme sub polele mari ale turnului
Și ale murilor ce îi dăramă.
Scări fac din ómeni cari înconjură,
Unii pe cei alți urcă armați,
Printre săgetele cari îi fulgeră;
Din vârful murului cad fărămați.
Sub a macinelor forță se farămă.
Cale ostașilor l'i se ivesce.
Dulce învingere armelor Dacilor
Printre ucidere lor le ȃimbesce.
Însă Cesarele vine, provisie
Mare ostașilor seî a adus.
Ei, trecând Isterul nóptea cu gardele
Pretorianilor, vine. De sus
Capi Romanilor merg de'l întîmpină,
'Naltă făcliile peste cetate.
Cesare laudă face ostașilor,
Apoi dă ordine de a combate
Și-a opri ostile daco-sarmatice
Unele cu-altele a se uni.
Cesare August ȃice lui Lusiu.
Tóte cetățile a părăsi.

Însuși Cesarele vine cu trupele
 De cavalerie și pedestrime.
 Pe un cal răpede, fața-i amenință,
 Stînga lui augustă sabia ține,
 Drepta o suliță, calul se sfrrâie,
 Capetul frînului légă de șea.
 Alți cai cu șelele urmă Cesarelui,
 Frînele aure luna le-ardea.

Nóptea își scutură roba cu stelele,
 Roba sa undóe lină pe lume.
 În încrețirile-i palide, umede,
 Filfie orele fără de nume
 Ce port durerile saú desmerdările
 P'ale lor aripe, slabului om,
 Al trebuințelor și al dorințelor,
 Fără de margine, miser atom!
 Lusu Quintiu sbórá cu cetele,
 Aerul spintecă, solul trăsnesce,
 Bubuie, tremură, văile uruie,
 Și întunerecul imperătesce.
 Caii Numiđilor 'nalță urechile,
 Fumul și flacăra ese pe nări,
 Sforâie, nichéză, corpul lor spumegă
 Și călăreții lor se 'nfig în scări.
 Varsă dăbalele, spuma și sângele,
 Jócă copitele. Sună 'n trompetă,
 Caii se 'nbarbătă, țintă urechile.
 Strigăte, sgomote lung se repetă.
 Óstea sarmaților dá cu săgețile.

Sângele riură, mulți eroi per,
 Jac peste miriște; ast-fel jac spicele
 Sub ale omului cose de fer.
 Dea Eudochia dice atuncî dorilor
 Orele lancede să'ntrécă 'n sbor,
 Umbrele palide să le înprăstie
 Si să dea oștilor razele lor.
 Par între umbrele negre-ale munților,
 Deschidënd porțile nopței umbróse
 De la palatele lor aduratice
 Unde sunt dïelele cele frumóse.

Lupta se regulă. Cetele maure
 Ved că pericolul fu trecëtör.
 Strigă : *Învingere!* Céta Sarmatilor
 Fuge; Eï lépädă armele lor.
 Dulcea-Eudochia pare pe crestetul
 Oștilor, mânele'i țin un vâl fin
 D'aur și purpură în jurul capului.
 Luce ca sórele chipu'i divin,
 Marele Cesare plécă privirile.
 Deea din aburul eï aurit
 Dice : „Bătălia cursul să'și urmăre.“
 Ostea Romanilor a biruit!
 Ducii Romanilor pe locul luptelor,
 Dei-Eudochiei templu ridic.
 Marele Cesare, după învingere,
 Își luă numele de sarmatic.
 Însă Cesarele n'a învins Dacia.
 Altă bătălie el preurdesce

Și în dorințele cari îl farmecă,
Inima îi turbure se oțelése.

Luptă cu bătele, Dacii lui Diege.
Mórtea ea singură se'fioréză.
Daci daŭ morțile, mor pentru patrie,
Cad peste pavăza care îi arméză :
Nu e învingerea dorința Dacilor,
Mórtea cu glorie, e tot ce vor !
Cetele Burilor vin în bătalie,
Bravî, însă blăstemă ursita lor.
Marele Visias vede pe Masiam.
Ură teribilă pentru el are.
Prețul învingerei lui era Lazea.
Luptă cu lăncile, crudă turbare !
Lăncile fulgeră iute pe paveze.
Visias tremură și dupe cal
Cade în pulbere, rîură sângele-i.
Rîde în ochi seî crudul rival !
Acolo Visias mort prefăcându-se,
Scapă cu dîilele ; serbi'l luară,
Când legiunile lasă eămpiile,
Măndre de'nvingerea ce căstigară.

Masiam seceră flórea ostirilor,
Daci se apară, la rînd revin,
După ce morțile daŭ cu săgețile
Cari aŭ țepele lor cu venin.
Lusiu Maurul, chîamă cohortele

Cari la vorbele'î se-îndemnară ;
Ele vin răpede și în bătalie
T'cete teribile se îșșirară.
Lusiu seceră cetele Dacilor.
Vede și fulgeră pe bravu-Arsase,
Al Rosolanilor cap ce în Sciția
Nume de glorie își căpetase.
Doi urși cu peile formă peptarele'î.
Mare în mânele'î e toroïpanul,
Trunchiul stejarului vehiû al Carpatului.
Prețul învingereî lui Rossolanul,
Puse pe Lazea. Surpă cu furie
Rînduri, la Luzeia merge turbat,
Farăma armele ce se opuseră.
Trâmbele Maure a despîcat.
Cum ochi lupului scînteie, buđele'î
Spumegă, clănțăie dinți în gură,
Prada dorințelor lui când îi fremetă ;
Ast-fel și ochi lui de cum vedură
Capul pretorului, se așintiseră
Crunt peste Luciu. „Mândru Roman !
„Tu ce esci fulgerul Romeî, puterice,
„Morî sub lovirele de Rosolan !“
Naltă pe Luciu bîta teribilă.
Dea-Eudochia vede și sbóră,
In nor de purpură pe lîngă Lusiu.
Norul de purpură îl înconjóră.
Bîta teribilă spintecă aerul,
Barbarul lunecă, cade pe plaiû.
Dea împrăștie norul și Lusiu

Merge la barbarul, întră 'ntre cai,
 Spintecă inima'î, sângele riuă,
 Și în durerile omorătore
 Cari le suferă, geme cu furie.
 Mușcă copitele calului; móre!
 Cetele Burilor și Rosolanilor
 Și-ale Sarmaților ved, apoi fug.
 Cetele maure înbărbătându-se,
 Cetele burilor crud le distrug.
 Însă ursitele nu hotărîseră
 Mórtea-atunci regelui. Mórtea fugia.
 Singur cu armele luptă Decebale
 Marele Zamolxis îl protegea.
 Cad sub lovirile'î multe din viețele
 Scumpe Romanilor, mor mulți Romani,
 Mulți capî de armie dintre selbatica
 Óste a Rinului, populî germanî.

Cesare Augustul urcă p'o măgură
 D'unde vederile lasă p'armate.
 Colo ostașii sêi pórtă Cesarelui
 Ale Sarmaților capuri tăiate.

Dar peste pólele muntelui Tabeei
 Tremurătorele umbre mijesc
 Și, printre undele ce se posomoră,
 Noriî de suflete d'ómenî plutesc.
 Mulți jac pe văile unde dă sufletul
 Carnea lui miseră, mórtea deslégă.
 Caiî și ómenîî dac ca grămeșile,

Sângele riură cald și se 'nchiégă,
 Umbrele coperă fața câmpiilor ;
 Brațul și sufletul a obosit,
 Curmă lovirile, ridic cadavrele.
 Peste tot luptele aũ adormit.
 Mórtea și doliul coperă Dacia. ✗
 Gemetul omului nasce 'n durere,
 Pare ca gemetul mare-al pãmêntului
 Ce 'și ar da sufletul și a lui putere.
 Scamele, cârpele n'ajung să 'nfășure
 Rânile bravilor. Rupe Cesare
 Înseși vestmintele'ı, să lege ranele.
 Într'a sa inimă o întristare.
 Oștile Daçilor. Burilor, silvele
 Umple. Cohortele fără de frîu,
 Pradă cetățile, satele, holdele,
 Trec peste undele latului rîu ;
 Fugară cetele Dace, Sarmatice.
 Urmă uciderea. Stând pe tribună,
 Cesare laudă pentru învingere.
 Iar prinșii Daçilor la el s'adună,

Colo femeile purtând pe umere
 Prunciı cu sufletul în suferinți,
 Fug cu picióarele nude pe petrele
 Munților ; caută p'aı lor părinți,
 Soți, fiı, frați. Cómele riur pe umere
 Cu căpetăile maramei albe,
 Peste cămeșile lor port tunicele
 Scurte și brînele de argint dalbe.

Cu cavaleria ausiliarilor
 Vine-a Romanilor grea pedestrimă.
 Luptă cu armele, Daciî retragere
 Fac. Soli la Cesare merg să se 'nchine.
 Pacea cer! Cesare urmă bătălia.
 Nuđi Germanilor cu toroïpan
 Sunt pe la aripe, ei încep luptele,
 Lor le dă semnele luptei Train.
 Noi avem lăncile, spadele Dacilor,
 Însă macinele încă ne-ajută.
 De sub o măgură óstea Sarmatiilor
 Trâmbe, se turbură, ea vine mută.
 Rađele sórelui soldii lor aură.
 Fug și iar repede înapoi vin,
 De mai daú morđile; mare e sgomotul,
 Crude săgeđile lor cu venin!
 Marele Cesare vine, ostirile
 Sele, le 'nbărbătă ca să omóre.
 Daciî; cobortecele sarmatice,
 Daú cu săgeđile lor către sóre.
 Chiamă pe Eudochia în ajutoru-le,
 Chiamă cu strigăte ce înfior.
 Însă la vocile crude-ale hordelor,
 Deul lor sémână nepăsător.

Fug în munđi fetele, mumele tinere
 Prunciî în brađele lor drăgálași.
 Însă în urmă-le plécă cu armele
 Maurii Africeî, barbari ostași!
 Ast-fel căpriđele se urc pe măgure,

Haitele lupilor când le înconjură.
 Sclave Romanilor nu vor, femeile;
 Vor a fi libere sau vor să moră.
 Ele la Cesare merg și 'nalț mânele,
 Ochiî în lacrime; Cesare tace;
 Însă prefectilor dice: „voî linisce
 „Prunci, femeile să aibă pace!“

Marele Cesare trece iar Tibiscul
 Cu legiunile seles romane,
 Cu ajutórele lui din Panonia
 Și cu popórele sclave germane.
 Cesare Augustal cere berbecele
 În ale Dacilor taberî să 'nfigă, —
 Semn de ucidere, pradă, devastere.
 Óstea Romanilor falnică strigă.
 Stânga din aripe are săgețile,
 Drépta cu praștia; iar în mijloc
 Luciu cu Mauri. — Ceî cu ciomegile,
 Nuđi, încep luptele, Armele joc!
 Intră 'n bătălie o noă aripă.
 Este Germanică și o compun,
 Vițe selbatice, fice ale Rinului;
 Ele Cesarelui i se supun.
 Uni aű fețele negre și armele
 Negre, în noptile negre combat;
 Pórtă lungi pletele ce de la nascere
 Nu le mai péptănă pîn' ce n'abat
 Capul neamicului. A Temiterilor
 Viță eroică, bunî la călăre,

Și a Bructenilor cétă selbatică,
 Și a Grivonilor bunî de predare,
 Și a Camavililor, și a Heruscilor,
 Și a Nariscilor celor bărbați,
 A Hermondușilor vițe selbatice
 Cari 'n bătălie sunt însemnați,
 A Marcomanilor ceî din Germania
 Care Cesarelui adî se supune,
 Fice-ale Rinului cum și ale Istrului,
 Aũ dat Cesarelui o legiune.
 Cesar sacrifică. Se plec stindardele.
 Apoi prefectilor mândru vorbesce.
 „Marele Jupiter, dice el, armele
 „Romei și ostile le pãrtinesce.“
 El trecêrd Tibiscul, taie pădurile.
 Daciî iaũ pólele munților mari,
 Nu scap de furia crudă a Romanilor
 Ș'a desbrăcaților și cruđi barbari!
 Lupta e ageră din ambe părțile.
 Daciî cu furie cad pe barbari,

Dacilor umilă pace propuseră :
 Daciî să numeră prin tributari.
 Greu surpi o nație unde credințele
 Dreptului patriei încă sunt tari.

„Arma Romanilor n'a supus Dacia!
 Dice Cesarele către ai seî.
 „Încă o bătălie, fie ea ultima!“

Apoi sacrifică marilor deî.
Cât el sacrifică plécă stindardele,
Tóte oştirile sunt pe picióre.
Scrófa și taurul și cu berbecele
Cad sub lovirile sângerátóre.

Pe stânca perđută în munții Tabeiî
Lucesce la lună în nópte-un castel.
El nalță prin silve la rađele deî
Selbatice turnurî, cu vîrf de oșel.
O undă cristală castelul strébate
Și cură cu murmur din stâncî p'alte stâncî,
In apă se miră cu forme norate
A pomilor umbră în văile adâncî.
A brađilor frunďă în vînturî murmură
Și 'ngână torentul, cu dulcî armonîi.
Din cerurî se varsă un vel de purpură
Pe fruntea pădurîi cu rađele vii.
Acolo Lazea palatul eî are
Acolo đî, nópte, ea trece plângênd.
Căcî inima'î varsă o dulce 'ntristare.
Și 'n lacrimî se perde, ea mestecă blând.
Cântarea sa tristă cu dulce murmură
De vînturî în frunđe de ulmî și de brađî,
Cu rîul ce geme pe calea ce cură
Ea lacrimî revarsă pe dulcî obrazî.
Căcî dea iubirîi în sînu'î revarsă
O dulce simțire, ce o arde d'amor.
Și orî ce se trece, în sînu'î revarsă
Durerî, suferințe, dorințe și dor.

În spațiu strelucesce o pulbere de stele
 Și Masiam în nópte se scólă și schimbă
 Se duce plin de gânduri și suferințe grele
 Pe fața lui se vede al său suflet norat.
 El merge la cetate, la Lazea cea dulce
 Nu are nici o gardă — ce face, nu scia.
 Perdut el la cetate voiesce să se urce,
 Se urcă, și o gardă o pórtă deschidea.
Murgil cu dulce rose apusul îl cunună.
 El chiamă atunci pe umbre, pe stele și pe nori.
 Iar luna se ridică, în umbra noptii brună,
 P'a Lazeei cosiță revarsă foc de flori.
 Dar la a sa lumină ea vede amantului june.
 Tresare și nu scie ce ar dice — cată 'n jos.
 Și mânele distracte în bucelele ei brune
 Ca stele 'n nori se perde și apare grațios.
 Ei șed muți pe o stâncă în rațele de lună.
 Un vînt suav și dulce se jócă 'n părul lor.
 Lazea plécă ochii sub céna lor cea brună.
 Și purpura inécă al ei chip răpitor.
 „O Lazee frumósă și dulce ca o dee!
 Tu esci o strălucire, un vis Dumneșcesc.
 Mai dulce de cât tine nu e nici o femeie.
 Mai dragă alta nu e în lume. Te iubesc!“
 Dar Lazea cu voce suavă, tremurândă,
 Abia putu să îi dică : „ce este acest amor.
 Căci flacăra aceia ce te 'nflăcăreadă
 Tot ast-fel mă consumă și simț că aș vrea să mor.“
 „Scii ce îți amorul, îi dice cu voce amorósă.
 Vin în acéstă nópte în al naturei sîn

Să veđi a sa ființă suavă, grațiosă.
Cu buzele de roă, cu sufletul divin.
El nasce și 'nfloresce și dă colorī și viață.
Și grații și speranțe, la tóte pe pămênt.
O voce depărtată, un sunet ce resfață
Misterios și dulce prin umbre și prin vînt,
Al frunzelor lin fremet, a apelor murmură
Esprimă tot amorul în brațul lui de crin.
În mica sa guriță de roă și purpură
Suride cu plăcere un farmec ce-î divin.
În tînera mișcare a brațului — scânteie
O grație cerescă, și a lumei armonie.
Intr'o espresiune din cîntarea sa.
Dar pentru amor lumină frumósele-aurore,
Destept orî-ce ființă și daū la tot colóre
Si nici o dată roa ce buzele inund,
Cu care el îmbată un suflet cald, nu are
Mai mult și mai drag fermec, mai dulce desfătare,
Ca 'n nópte când toți ochii invidioși s'ascund,
Și luna se ridică și razele ei sumbre,
Îngîna voluptatea ce 'nótă printre umbre.
Dar cel ce nici o dată în viață n'a iubit
Nu póte să 'ntelégă cât lumea e frumósă.
Nu a gustat simțire sublimă, radiósă :
Acel ce nu iubescce nu este fericit.
Vin dar a mea frumósă, căci omul se distruge.
Să nu perdem in umbre surísul cel senin.
Din buzele de roă amorului ce fuge,
Să bem 'naintea morței nectarul cel sublim.

Lazea de plăcere suspină, ride, plânge.
Oh! ȕice ea, un cântec din Dacia să-audă!
Eă l'am făcut, de tine plângend lacrimi de sânge.
Ea ȕice cu o lyră. Ea cântă lăcerimând:
„Din ale tele dulci frumuseți,
Ce sunt resfetuț inimei tele.
Hora de grații dulci, tinerele
Fac lor cununa de tinereți.
Cum lângă tine dorul meu țace!
Totul îmi pare fermec divin.
Și sub privire'ți ori-ce suspin,
Ori-ce 'ntristare, rose se face.
Esci tu departe? ceru'i umbrit.
Viața ia vëlul de 'ntristare.
Musica sunet dulce nu are.
Somnul se duce — tot e uimit.
O fericită închipuire!
Tu vii cu buza ta de nectar.
Dar mincinosă ta strălucire,
Dorul meu face mult mai amar?
Prin aste unde dulci din eter
Chipul teă tînăr vine la mine
Un nor de aur și de lumine,
Te port prin aripă din al teă cer.
Gura ta dulce ca trandafir
Ca primă-véra ȕilelor tele,
Parcă s'erută buzele mele,
Te scaldă 'n unde păru'mi de fir.
Tóte sunt vise, tóte s'avînt,
Singurătatea 'mi-e credinciosă.

Pe sîn mă ține tristă, umbrósă :
 Sunt a ta dragă pên la mormânt !
 El mânele'î sărută și cere a sa lyră.
 Ascultă o romanță romană, ȃise el.
 Ea se adresă ție — amorul teŭ respiră.
 El cântă și resună a sa voce 'n castel ;
 „Te iubesc ca viața ; dar
 Ce-am ȃis eŭ ? este 'n lume
 Vre-un lucru, vre-un nume
 Cu tine ca să compar ?
 Marea, pămêntul și cerul
 N'aŭ lumină, profumă, coloră,
 De cât are raze pêrul
 Și sînu'ți profumă și floră ?
 Voi jună ce 'ncântă iubirea.
 Și 'n lume vreți a sbura,
 D'o vedeți plecați privirea.
 De nu vreți a vê 'ntrista !
 Am privit a sa figură.
 Ochi de plâns s'aŭ umflat.
 Și-a frăgețimeă purpură
 Cu lacremile-aŭ cădut.“

„Unde e Masiam ? ȃice Cesarele.
 „Óre Sarmaților prins a cădut ?
 „Între cadavere corpul eroului,
 „Mort dalb sub armele'î, nu s'a vȃdut ?“

Iecă augurele cum îi respunseră :
 „Masiam lăncedă lângă o femeie,
 „Fără de Levian nu se ia Dacia.
 „Smulge'l din brațele sale de ȕee!“
 Aũ ȕis augurele! „Plece cohortele!“
 Cesar adaose. „Îl veți răpi
 „Din slăbiciunile dulci ale anilor
 „Tineri ca florile cele d'o ȕi!“
 Plécă cohortele, castrul se spulbere.
 Însă Cesarele cere deplin
 Dalba învingere legiunariilor :
 „Dați'mi voi Dacia saũ să perim!“
 Pun foc pădurilor, limpedă căile,
 Tóte iscódele Dace tăieră.
 Și căpăținele, puse în sulite,
 Peste-a oștirilor frunte 'nălțară.
 Daci, Balaurii urmez pe măgure,
 Surpă în urmă-le turnuri și punți.
 Armia Romanilor urmă p'a Dacilor,
 Podul și castrele 'nalță pe munți.

În nóptea acésta pe verdea terață,
 La lună, la stele Lazea via.
 Și vocea ce cerul cu grații resfață.
 Suavă și dulce așa întona :
 „Figura lui luce ca discul de lună
 Védënd'o cu ochii simț nisce plăceri,

Ce simte pământul când roa 'neunună
 Ghirlandele sale în dulci primă-veri.
 O aure! suflă de unde respiră
 Al lui sîn de roă, profumul divin,
 Seratelor sale la care aspiră
 Robitul meu suflet de tainicul chin.
 Sub pașii se perde o bóre curată
 Ce îmbălsămesce profumul cerese
 Ce sînu'i respiră, ce viața 'mbată.
 O dee îl blestemă. Și eū îl iubesc. "

Preoții Dacii pasă la Lazea.
 Ei auđiseră — unuī roman
 Că dase Lazea mâna și inima.
 Însă la Lazea nu era Masiam.
 „Vin-o! îi điseră preoții Daciei.
 Deii și patria este trădată.
 Sciī tu că legile mórtea daū celora
 Care ne-amicilor amici se-arată? "

„Regele Daciei însu'si să tremure
 „Și la sentințele nóstre de fer,
 „Fruntea să'si umile el și oștirile,
 „Căci sunt voințele celor din cer. "
 Đise lor Lazea cea cu luminele
 Ochilor lăncede. „Mâna n'am dat
 „Âncă Cesareluī, tiranul patriei.

- „Preoții Daciei s'aũ închinat.
 „Certele cultelor ȃei Eudochiei
 „Și-ale lui Zamolxis ne desbinară!
 „Voĩ dați străinilor cale 'n patrie.
 „Preoții capiștei țera trădară.“
 Dice pontifele tinerei Lazei.
 „Veĩ să scapi, capistea-dulce mirésă.
 „Vin-o la capiște a ȃei-Eudochiei,
 „ȃei Amorułui. Fiĩ preotésă.
 „Alba Simeria, a preoteselor
 „Dómnă, e lãncedă. Locul seũ ia!
 „Ast-fel tu ȃilele scapi și plăcerile
 „Rumene orele vieței vor bea.
 „După Simeria nu are Dacia
 „Prin frumusețile'ĩ alta ca tine.
 „Fiĩ tu espresia ȃei în capiște.
 „Vin-o în capiște când Cesar vine.
 „Prin frumusețele'ĩ rarĩ tu pe Cesare
 „Să răpescĩ, Lazea, și dulci plăcerĩ
 „Să îi daĩ. Dacia cere aȃi Lazeei
 „Ca să'ĩ înlătore rele durerĩ!
 „Regiĩ, nici Cesariĩ nu sunt puterici
 „Lumeĩ, ci preoții ce sacrifică.
 „Fiĩ dar puterică. Domni popórelor
 „Plécă genuchile noă cu frică.“
 „— Asta e misia ce'mĩ dați în capiște?
 „Dice lui Lazea desprețuind,
 „— Sub a Eudochiei formă tu noptile
 „Închinătorilor restrêlucind.
 Dice pontifele. „Inițiatuluĩ

„Cultului capiștea când îi deschide,
 „Atunci sub numele și sub vestmintele
 „Deei, dicit, vorbele dulci și perfide
 „Cari îl farmecă, după încercările
 „Lungă de credințele celui chemat ;
 „Iar în misterele dulci ale nopților,
 „Când cupa lepădă vinul spumat,
 „Buzele riură dulci sërutările,
 „Inima spumegă valul d'iubire, —
 „Deea pontifului face din brațele-i
 „Légănul viselor de fericire.
 „Mamă a deilor, tartarul, umbrele,
 „Marea și haosul plin de tăcere
 „Urmă voințelor deii-Eudochiei.
 „Câte sunt limbele lumei ce pere,
 „Tot atât formele, cultele, numele
 „Deei puterice pe pămënt sunt.
 „Teme-te, vergură ! Vin și sacrifică,
 „Scapă tu capiștea și ast pămënt.“
 Dice iar vergură : „ — A perit Dacia,
 „Cultele deilor încă să péră !“
 „ — Oh ! nu, nu Lazea ! Vin și sacrifică !
 „Poți să scapi Dacia încă de héră.“
 Dice iar Lazea : „Dar al Eudochiei
 „Cult, o pontifice, n'are morală.“
 „ — Ce dicit tu, vergură rece cu spiritul ?
 „Care deũ spiritu'ti astă-dĩ încélă ?
 „Deea Eudochia e mama totului,
 „Tóte prin voile ei s'aũ făcut.
 „A elementelor, vieței și timpului

- „Este ea geniul și început.
 „Vin-o, ia misia ȳeei în capiște!
 „Și când Cesarele o să te vadă,
 „Pară lui sub numele ȳeei-Eudochiei.
 „Varsă pe sufletu'î fragida rază
 „A frumuseților ce te înconjură.
 „Sîmul și brațele tu să'î deschidă.
 „Cultul și Dacia cu libertățile'î,
 „Prin frumusețile'ți să reconcidă;
 „Căci în istoria lumii femeile
 „Ura tiranilor mult 'nblândiră
 „Și ce armatele, ce națiunile
 „Nu putău, grațiile lor dobândiră.“
 „— Preoții cultului ȳeei-Eudochiei
 N'aũ de cât numele încă divin!“
 ȳice lui Lazea, undă de purpură
 Scaldă drag fețele sele de crin.
 „Dar ce fac preoți ȳeei când popoul
 „Merge cu armele ca să combată?
 „Când geme Dacia și varsă lacrimi?
 „Ei de plăcerile nopței se'nbată,
 „Strănși în orgiile mari ale templului,
 „Cununând frunțile; cupele 'n flori,
 „Cu preoțesele cele impudice,
 „Dela apunere pînă la ȳiori.“
 „— Tu esci o vergură dulce ca florile,
 „Dar ca săgețele petrundetore.
 „Tu îmi arȳi inima, tu 'mă răpesci ȳilele,
 „Cu frumusețele'ți strelucitoare!
 „Orî-ce ȳi ce-a venit și s'a dus răpede

„Spune ea lacrimi că viața'î di.
 „Lăsa-vom orele să fure d̃ilele
 „Și noi plăcerile nu vom sorbi?
 „Nu esci a d̃eilor fiică?“ — „Vai! Fet-frumos
 „Umple de sufletu'î inima mea!
 „Mor d'a ei dragoste, ochi'mi vârs lacrimi.
 „Dorul crud sângele, viața'mi o bea.
 „Tu'mi faci durerile prin nepăsările'ti
 „Crude. Ai inimă fără p̃ietate.
 „Vin-o la capîștea d̃ei Amоруlui! —
 D̃ice, cu mânele fruntea își bate. —
 „Precum prefumele dulci ale florilor,
 „Bórele vîntulu'î le risipesc, —
 „Ale junetelor farmece fragede,
 „P'aripa orelor dulci se topesc.
 „Oh! amar celuia care în inimă'î
 „N'a simțit flacăra dulce, ceréscă
 „Ce îi d̃ic dragostea, și a lăsat orele
 „În cursul răpede să îl răpéscă!“

D̃ice lui Lazea roșind ca purpura :
 „Florile scutură prefumul lor
 „Și tinerețile perd strelucirile.
 „O diminéță e viața d'amor!
 „Numai virtuțile renasc ca sórele
 „În viitórele vécuri în céță ;
 „Și când tot seceră mórtea teribilă,
 „Numai virtuțile încă au viață.“ ×
 Strigă pontifele ce 'și perdea mințile,

De frumusetile ei îmbătat :

„Inima omului, tîneră Lazea,

„Fără de dragoste, e rîu uscat.“

Filfîu stindardele, bubuie văile,
Codri resunetul lung îl repetă.
Gemete, strigăte turbură aerul.
Sună a luptelor crudă trompetă.
Sparge castelului porțile, ostile
Intru cu torțele, urba s'aprinde.
Ei ucig preoți, Lazeei hîarele
Sparge și Levian mîna-i întinde.
Este cînd sórele pare pe Ulpus.
Cesar pe măgură capi consultă.
Dice cesarele vorbe de glorie
Și legiunele tóte-l ascultă
Luciu Maurul plécă cu Mauri,
Masiam Levian cu încoifați,
Urcă pe măgure unde dorm vulturi,
Unde aú castrele Daci, Sarmati.
Lupta e crăncenă, bubuie muntele;
Văile, stăncele rîură sänge.
Céta Romanilor află mari stavile,
Peptul vitejilor Daci îi înfränge.
Arbori, petrele cad după măgure,
Sfarămă, macină crud pe Romani,
Centrul sunt Mauri și cu cohortele,
Iară aripele sunt de Germani.

Cete ilirice, vițe selbatice
Veneaū cu praștia, mulți tributari.
Tóte armatele plécă cu furie,
Cad p'ale Dacilor stavile tari.
Petrele riură, ploă săgetele,
Cade-a vitejilor flóre sdrobită.
Vine o aripă noă a Romanilor,
Vine învingerea mult lor dorită,
Mare e numărul conjurătorilor !
Daci cu inimă luptă și per.
P'a întăririlor stavilă crăncenă,
Între măgurile perdute 'n cer,
Pare al dacilor nuđi comandantele
Ține în mânele'i mare măciucă.
Undele oștilor vin, se aproprie,
Mândri balauri acvile 'mbucă.
Fulgeră razele coifului, zalele,
Sabia scânteie de străluciri.
Dacii nuđi după stânci scóte ca hiarele,
Răcnete, gemete, aspre mugiri.
Merg ei spre Luciu. Ochiī lor sângeră.
Stéoa eroului îngălbenesce.
Céta Numiđilor vine, eroului
Scapă ea ȓilele, el le întăresce
Mândru se apăiă cei doi cu bătele !
Ei atrag către ei cete vrăjmașe.
De trei orī patru-ȓeci capi ai Germanilor
Cad sub măciucele lor uriașe.
Dela păretele unde ei bătuie,
Riură sângele, pare-un isvor.

Însă sub numărul care 'i înconjură,
 Ca doi munți se restorn, gem, apoi mor.
 Daciï pe crestetul stâncilor, rîpelor
 Urcă și mânele lor le ridică :
 Cer eï protecția deilor Cerului,
 Pentru armatele cari se strică.
 Aerul munților geme de răcnete,
 Trăsnetul norilor cade lucind,
 Deïi respunseră, norul cu flacăra
 Varsă torintele sele mugind.
 Céta Sarmatică fuge. La Cesare,
 Preoții Daciï pacea să céră.
 Pacea Cesarelui, vai ! pentru Dacia
 Și pentru Scitia fuse amară !
 Cere el Dacieï ca să dea armele,
 Cum și machinele ; orï ce cetate
 Dela Iasigia pên 'n Sarmatia,
 Eï să le spulbere, a le abate ;
 Să dea Cesarelui prinșii Romanilor
 Saũ aliaților, ce am luat ;
 Să dăm terâmele ce eï cu armele
 Supra vecinilor a câștigat ;
 S'aibă amicie și inamicie
 Pentru popórele cari senatul
 Va voi. Dacia să'și pérđă dróptele
 Și libertățile sele cu Statul !
 Geme adânc Dacia. Dar póte regele,
 Dar póte Dacia a nu priimi ?
 Dă pileaților scirea teribilă.
 Eï priimesc actele a le subscri.

Sórta lor blăstemă! Regele Daciei
Îngenuchî, mânele către Cesare,
Care în mijlocul pretorianilor
Și al tribunilor dă ascultare!
Ceî ântêiû dintre Daci 'nalți cu căciulele
Plécă la Cesare frunțile lor!
Semnele regelui cum și Balaurii
Se plec stindardului imperator,
Se plec la acvilă și la imagine,
Trec pe sub dînsele, — semn d'umilire
Și de supunere Romei, Cesarelui!
Semn de învingere și înjosire!
Sarmizeghetusa a deschis porțile
Marelui Cesare care intra.
Nu credea Cesare s'afle în Dacia
Civilisația care afla;
Vede palatele mari ca cetățile,
Impodobindu-se cu murî, portice,
Și cu statuele și cu colnmnele
Dalbe ca artele grece antice.
Rîul palatului scaldă el pólele.
Dar peste porticul superior
Este imaginea regelui Daciei.
Pórta palatului strelucitor,
Ce peste undele Istrului domină,
Are trei statue, junî desbrăcați
Ce aû în mânia lor facile cu flacăre,
Semnele Parților ceî depărtați,
Care făcliile, dîlele, noptile,
Fără 'ntrerupere le țin aprinse.

'Naltă Cesarele arcu triumfului
 Peste terămele unde învinse,
 Corunaŕ arcele ; la drépta Ercule,
 Nud pên' la brațele'î, ține-o măciucă, —
 Ast-fel cum popoliŕ Daciei, Sciției,
 În bătăliile lor se apucă.
 Statua 'nvingerei tinde aripele
 Și cu piciórele sale atinge
 Arme sarmatice. Dar când Cesarele
 Care în Dacia lumea învinge,
 Sarmiseghetuza merge să visite,
 Regele Daciei capul plecând
 Sta pe o măgură. Imunitățile
 Cere Cesarelui, brațu 'ntindând.
 Marele Cesare intră cu ostile
 În Sarmiseghetuza plină da sânge,
 Ce sub cununile care înconjură
 Fruntea sa palidă, rîde și plânge. •

E când Eudochia deea ia formele
 Lunei cu pletele'î splendide, aurî,
 Și în deșertele negre-ale spațiului
 Trece cu carul său tras de doi taurî.
 Luce pe crestetul cerului stelele,
 Si se reverberă pe Istrul lin.
 Cerul chiar celebră fala eroului,
 Calea Cesarelui dulce lumin.
 Navele, vasele sbórá ca umbrele
 Peste a Istrului față senină,

Unde pe crețele ce face aurea
Scânteii fantastice formi de lumină.

Roma e 'n liniște. Solul Cesarelui
Vine din Dacia, intră 'n senat,
Strigă : „Victorie! apoi el șovăie,
Cade și viața lui a încetat.
Senatul, consuli fac sacrificele
Pentru ajungerea cea fericită.
Cesare Augustul trece Iliria,
Spre Adriatica cea liniștită ;
Atingând țărmurile mării, Cesarele
Intră 'n corabia ce 'l aștepta,
Navele-atinseră costa Italiei.
La gura Tibrului, el debarca.

CANTUL II.

Dar Dacia robită se rușinează-'n hără;
De cât o viață sclavă, preferă ca să péră.
Cetățile Romane din Dacia se stric,
Tractatele se calcă, și noi cetăți rădic.
Cesar Traian iar vine cu-oștiri la Taurum.
Și către țeră dacă deschide al seŭ drum.
Treî legiuni îl urmă, din care una-î spană,
Ostași cu negre mantii, capelele cu pană.
Legiunea Minervina din sângele roman.
Ea este comandată de junele-Adrian.
E Sura, Massim, Luciŭ, de mândră renumire;
Pretoriana gardă, numiđi, călare-ostire.
S'opresce-'n Alba-gréca și-acolo se prepar
Să trecă Istrul unde Tibiscul e hotar
Intre Iasigi și Daciî. Pe poduri aședate
Pe vase, între ele și punți cu lanț legate.
Dar Daciî se rădică, trufașul rege-al lor
La regî vecinî trimite și cere ajutor.
Toți tremură de frică de Cesar; toți refusă,
Și toți d'ambițiune pe Decebal acusă.

Dar regele Iasigiï, solï către Decebal
 Trimite — El Visura e crudul sëu rival.
 Prin astï solï el propune ca se-ï trimită-armate
 De vrea se-ï 'napoieze tărîmele predate.
 Decebal hotărasce la Visur' a se duce.
 Cu ochii plini de lacrimi a sa regină dulce
 Së rógă së nu mérgă. Iar el nu asculta,
 Și cu o mică guardă de cavaleri pleca.

Pe o vale colorată
 De myriade de flori,
 Eudochia se-arată
 Ca drăgălașele diori,
 Și cu diorele, o roă
 De lacrimi în ochi lucea,
 Buclele-ï suave ploă
 Aur pe sînu-ï de nea.
 Printre florile plăpânde
 Vede-un resurar la vînt,
 Ea îi dice : „o flori blînde,
 Ce-ați fost voi p'acest pămînt ?
 Voă căror deul vieții
 Dete dulcile colori
 De rose-ale dimineții,
 Spuneți, drăgălașe flori ?
 „ — Noi am fost nisce fecióre
 Și fecióre am murit.

Până ce-a sînului flóre
 Nimeni nu a desvelit. "
 Vede-o silvă în verdéță
 Cu măreț smarald pe foi,
 Ea întrebă cu dulcéță :
 „Arbori 'naltți, ce ați fost voi?
 Căci pe fruntea vóstră cîntă
 Paserile — gracios.
 Și aurele ce s'avîntă,
 Fac un suspin dureros?“
 „Noi, o dee-am fost în lume
 Nisce străluciți eroi;
 Am murit lăsând un nume,
 O patrie dupe noi.“
 Eudochia privesce
 Cum din sînul unui mal
 Ce o salcie-'nvelesce
 Cură unde de cristal.
 — „Ce ai fost tu, undă, spune?“
 — „Am fost fică de-'mpărat.“
 Dice ea, jucând în spume.
 „Regii toți m'aũ adorat.
 Dar eũ n'am iubit pe nime,
 N'avém d'ale dulci simțiri.
 Cerul cu umbre, lumine,
 Câmpii cu florii, și luciri,
 Apele murmurătoare,
 Paserile cu dragi hymni,
 Misteriosele bóre
 Și ai frunzilor suspini,

Singure-mî eraŭ iubite,
 Mă fermecaŭ, mă răpéu.
 Și orele împletite
 Cu rose mă-'ncununaŭ.
 Făt-frumos chiar se-'n amóră
 De mine ; de, tu scii ?
 Vrei se-l iubesc. Vine, sbóră ;
 Când rătăcém prin câmpii
 El mă vede, mă urméză
 Cum vântul urméză-un nor.
 Ochii lui se 'nflăcărăză.
 Eŭ pe brațele lui mor.
 Strig p'Eudochia frumósă,
 Ajutor se'mî vie ca.
 Iar tu de, graciósă,
 Viî și-aprindî ardórea mea.
 Lași pe mine alba țî mână
 De zăpadă de bujor
 Și mă schimbî într'o fântână,
 Unde dulcele amor
 Vine-'n tótă diminéța
 Se-mî bea undele ce joc
 Și își scaldă dulcea fața
 Se stingă-al seŭ val de foc. "

„Filomelă, tu în viață,
 Ce ai fost-printe cei vii ?
 Vocea ta are dulcétă
 Și-amoróse melodii ?

— „Eū am fost o jună fată
 În casa unui simplu om.
 Un fiū de împērat o dată,
 Îmi dă mâna, al lui tron.
 El fermecat de dulcēta
 Corpului cel de pămēnt,
 Ce 'nfloresce diminēta
 Iar sēră apune-'n vînt ;
 Îl iubēm, o dulce dee,
 Cum iubēm pe Dumnedēu.
 În secret, în nopti, femeē
 Slabă, eū la tatăl meu.
 În colibă, în pădure
 Mē ducēm al mângăia,
 Află regele Adice,
 Sociul meu ce mē iubea.
 E gelos ; dar nu îmi dice.
 Dîoa, nóptea el plîngea,
 Încetase a fi ferice,
 În tăcere suferea.
 Vai ! amara gelosie
 Ea omórá pe amor !
 Intr'o nópte urmă mie
 Când la tată-meū iaū sbor.
 Când părintele cu albe
 Plete și abia trăind
 Cu ochii 'n lacrimi dalbe
 Mē strînge pe sîn đimbînd ;
 O săgētă mē pētrunde
 Iar alta pe tată-meū.

Cădu în sânge, în unde,
 Cad cu el, cu el mor eū.
 Tu, Eudochie divină
 Parī cu caru'ți aurat,
 Și l'a ta dulce lumină,
 Adevărul s'a aflat.
 Geme soçiul meu în viață.
 Însă Zamolxis pe el
 Îl schimbă 'n plaiū de verdéță.
 Și pe mine 'n filomel. "

Zamolxis supărat chiamă pe Phosphoros
 Dice amorului : „Regele Decebal
 Óspe lui Vezura prins în palatele'i,
 Dute și scapă'l tu d'al său rival.
 Dute! înflacărá inima Tiliei,
 Pên ce de dragoste ea ar muri.
 Ast-fel ca dīlele lui ea să le apere.
 Mergī, dovedesce-ne ce poți a fi!“
 Dice; cu mânilor albe el undulă
 Buclele fiului, aur ce ploă,
 Si profumaseră mânele dīnilor
 Cu a pădurilor fragedă roă.

Alba Eudochie trece pe mângure.
 Carul său lunecă; caii săi sbor.
 Spintecă aerul, nori și purpura.
 Cōma sa scânteie ca meteor,

Mantia'î fâlfâie, tremură 'n aure ;
 Orele fragede varsă plăcere,
 Caii vederile țineî le farmecă ;
 Muntele, văile rîur mistere.
 Umbrele palide ca suferințele,
 Când fericirile vin să ne 'mbete,
 Intră în pescere. Dar în grădinele
 Tiliei, Fêt-Frumos svêrle săgete
 D'aur pe pajisce, apoi se 'naripă.
 Rumena Tilia adună fiori,
 Vede săgețile, le ia cu mânil
 Si le desfășură. Se varsă țiorî.
 Vêful săgetelor cêrcă cu degetul
 Rumen ca rosele. Ea se rănesce,
 Țipă și sângele cură : resurele
 Dalbe cu țimbetu'î le auresce !
 Simte o flacăără, corpul îî farmecă,
 Ochiî îî turbură, șede pe loc.
 Flacăără-amorului intră în inimă'î,
 Inima'î tremură, arde în foc.

O masă se întinde splendóre, marmur, aur.
 Se îngânaî cu-al artiî, delicios tesaur.
 Toți staî culcați pe paturî la masă in festin
 La care ei mănâncă și pentru ței închin.
 Si Tilia ce arde d'o rară frumusețe.
 Al ei suflet se varsă pe dulcile ei fețe.

Cum pe un nor resfrânge o stea lumina noă,
 Cum rumena colóre a rosei arde 'n roă.
 Atunci o blondă sclavă p'o cytheră suna
 Si lăudând pe dea ea ast-fel îi cânta :

„Veđi tu dea cea frumósă !
 Frumusețilei se 'ngîn,
 Cu a sa inimă-amorósă,
 Cu dorințelei din sîn.
 Ast-fel cum veđi o resură
 Ce pe crini s'a înălțat,
 Veđi suava mică gură,
 Cu profumul delicat.
 Cređi că'i zorile rîdênde
 Ce pe nópte o surprind,
 Si sfíose, tremurânde,
 Le privesci plăcut roșind.
 E picantă ; dar e bună.
 D'al ei ghimpe témă n'ai!
 Înțepând ea te prefumă
 Ca o rosă dupe plai.
 E frumósă, pare un sóre
 Când din caru'i se dă jos.
 Si a sa cómă plutitóre
 Cade p' umeru'i frumos.“

Tilia rumenă — uniî sclavi semnele
 Face din pleopele'i o desfătare.
 Sclava ia citeră și cu o arie

Dulce ea murmură dulce cântare :

„O de ce nu pociu eă oră

Să sciă numai, numai eă.

Să 'ți spuă ce-am în peptul meu,

Ce flacără mă devoră.

Să pociu spune aceste flacări

Ce 'mă devor inima mea,

Inima'ți s'ar sparge 'n lacrimă,

Si cu mine ai suspina ;

Dar eă focul ce mă 'ncinge.

In sîn cată să 'l ascund.

Lacremile nu'l pot stinge.

Îl aprind căci e profund.

Dă'mă ininima'ți și ia'mă viața.

Să trăiesc numai o ăi.

O ăi are vai! dulceta,

Đioa când putem iubi.“

Tilia regelui cupa sarmatică

Trece și timidă, mâna'i-a 'ntins

Mâneca brațel lasă vederilor

Și brațul crinilor raza a stins.

Béu pentru Dacia, regiă, și óspeții

Bea cu ei Tilia alba regină,

Pare ca fluturul ce bea din rosele

Đilei parfumul ei roa divină.

Inima'i ténără arde se 'nflacără

Ochii și plopele lasă 'n jos.

Sînu-îl légănă dulce suspinele
 Cată la Decebal cu-ochiî amoros.
 Ochilor Tiliî pare ca sórele
 Regele Daciî. Ea îi sorbea
 Vorba, privirile, ast-fel cum serele
 Razele stelor pare că bea.
 E timp ȕicea regina cu buzele de rose
 Ca regele Daciî să mérgă să repose.
 Precum drumaşul noptîi, când luna este 'n nori,
 Şi calea sa îşi perde, e fericit pe florî.
 Să lase dulce frunte. Ea ȕice şi roşea
 Şi ochiu în langóre pe Decebal ardea. "

Regele Vesura merge cu Tilia
 Ea e ca florile dupe câmpî —
 Eî se culc — grijile vin şi îi turbură
 Somnul şi lampele încă ard viî.
 Tilia palidă pare sub buceleî
 Blonde. Ea sémănă stéoa în nori
 Tremurătórele gaze ce vinele
 Par că ȕesuseră d'aur şi zori.
 Apare Tilia ast-fel cum razele
 Sóreluí coperă riî de cristal.

Dulce e zimbetul buzelor fragede,
 Përuî pe corpul eî pare un val.
 Si roa-florile dulcî şi poetice.
 Bratele-Tilii încrucişându-se
 Par raza ȕilelor pe a seriî nea;

Ceneleî umede sémănă ceților
 D'aur când zorile sînul deschid,
 Ast-fel lucirile dulci ale ochilor
 Lasă să scânteie focul splendid.

„O Rege! — Ce gândire amară te oprește
 S'adormi? îmi spune mie ce gînd somnul gonesce?“
 Dar Vesura respunde-pociu fi eă liniscit
 Când Decebal în casă-mi aici e adormit?
 El mi-a răpit țărime din mândra noastră țeră
 M'a umilit în viață, decî trebuie să piară.
 Chiar în această nópte în turnul dupe rîu.“
 — „O Vesura, mării îi pune încă frîu.
 E óspe — lașitate se-omorî pe cel 'n casă
 Îl chiemî, și cu plăcere îi dai un pat și masă.
 Îl chiemă într'o luptă! și îți resbună ție
 Și lupta-o să se facă. De ce ca un mișel,
 Ca cel ce n'are-onóre tu se-ți resbunî de el?“
 -- „Ce ăici? striga Vesura ce vei se'l scapi de mórte?
 Femeie, astă vorbă te compromite fórte!
 Ce? il iubesci tu óre? tresaltă! o morment!
 Cu mórtea să dispară țerâna lui în vînt!“
 Dar Tilia în pèruî ascunde-a sa figură
 Pe care-un rîu de lacrimi din crini pe rose cură.

Cloșca cu aurii pui în câmpiile
 Cerului ciugulă raze perdate

Dea Eudochia lasă 'n jos facla sa,
Apele câmpului murmur plăcute
Nóptea se turbură, crivățul vuvuie,
Si ale Istrului valuri spumate
Mugesc la pólele negre-ale turnului.
Unde Decebale închis, s'abate.
Geme pe peile ce 'i aruncaseră,
În întunerecul noptei adânci.
Sgomotul hiarelor sele și gemetul
Undelor rîului sparte de stânci.
Singure murmură, singure semnele
Vieței împrascie 'n aste morminte.
Mórtea teribilă și cu torturele,
Regele Daciei 'și-le aminte,
Fără să tremure; dar pentru Dacia
Și libertățile sale suspină,
Lasă el patria pradă străinilor!
Iecă gândirile care'l domină.
Pórta se cletină, pare o fantasmă
Ținând în mânele ei o lumină:
Candela aură, flacărea licură
Lasă vederilor mână divină.
Lasă ea mantia să se rostogole
Jos la piciórele 'i, și apărea
Dulce și splendidă; ast-fel în spațiul
Cerului dintre nor pare o stea.
Portul e-al fetelor dela Panonia,
Pên' la piciórele sele — o tunică,
Stofă de purpură, cade și riură,
Iar ea o sprigină cu mâna 'i mică.

D'a căpriórelor pele opincele
Coperă albele, nude picióre ;
Briul pe mijlocu'í luce ca stelele ;
Un vél o coperă, ca nor pe sóre,
P'umerií de ivor înrosat limpede,
Undă cosițele sele de fir,
Și pe piciórele'í cade cu undele,
Rumenă ; gura sa e trandafir.
Cenele'í aure, crețe pe margine,
Cad pe privirile láncezitóre,
Care în lacrime scaldă blând undele
D'aur, ca razele strălucitóre,
Céța de purpură pe néoa iernilor,
Ast-fel dă umbrele eí rubinind.
Dimbetul poleie buzele'í rumene,
Precum căpșunele drag părguind ;
Cóma pe umerií Tilií scânteie.
Ast-fel pe traiú lin vedí fericirí.
Ochii în flacăre și-umede lacrime
Per în luminele ce dă zimbirí.
Ast-fel și sórele scânteie 'n ploile
Verilor — gura sa sânge pe nea,
Varsă prefumele cum revărs rosele ;
Ochii lui Decebal se rătăcea.
Fața e perfidă ; dă amintirile ;
Zimbetuí coperă marí suferirí.
Cum strălucirile coperă crimele
Apăsătorilor în asuprirí.
Dice lui Tilia : „Tilia sunt.
„Te iubesc ! Flacărea arde în sufletu'mí.

- „Rege, în ochii tîi fă s'am cuvênt.
 „Cruță femeile slabe cu inima.
 „Cerul în inima lor ardătoare
 „Varsă a lui dragoste, cum dă profumele
 „In sînul florilor mult trecătoare.
 „Viū să'ți scap dîilele. Colo în umbrele
 „Turnului peste rîu, este un vas.
 „Fugi! El în Dacia duce pe Decebal.
 „Vin'o cu Tilia fă acest pas!
 „Unde e Decebal sunt fericirile;
 „Fără de Decebal nici chiar în cer
 „Nu ar vrea Tilia s'aibă locașele.
 „Ca flórea lîngedă, pălesc și per.
 „Morî tu, și Dacia pere și Tilia
 „Móre. Decebale! ea te adoră!
 „Ast-fel ca sórele dîilei! grăbesce-te!
 „Vin să'ți ia dîilele, ei te omórá!“
 Dice eî Decebal : „Regele Daciei
 „D'a morței sabie nu a fugit!“
 „— Dar a ta patrie suferă hiarele,
 „Morî pentru Dacia ce s'a robit!“
 „— Al frumuseților fermec! o inimă
 „Pe care grațiile dulci înconjórá,
 „Dulce cu vorbele, dulce cu inima,
 „Regele Daciei, Dómnă, adoră.“
 „— Tacî, o Decebale, fala eroilor! —
 Dice lui Tilia ce-a lacrimat.
 „De ce spargî inima'mî, om făr' de inimă?
 „Sinul tigreselor viața'ți-a dat?“
 „Cum plaiū în florile'î și 'n frumusețele'î

Ce îl înconjură la vijelie,
 Trist se posomoră, sufletul Tiliai
 Se umple de amar și de mânie.
 „Alta îți farmecă inima! — Tilia“
 Urmă cu vorbele. „Rău îmi fac mie
 „Vorbele’ți, sfășie inima’mi, Decebal.
 „Ce rău, amorul meu, ’ți-a făcut ție?
 „Cine e sufletul care te fermecă?
 „Este ca légănul de frumuseți.
 „Dea Carpaților, zîmbetul sórelui?
 „Are ea ’n inimă dulci tinereți
 „Cum are Tilia? Nu’ți mai sparg hiarele.
 „In umbra turnului aici cu mine
 „Morî, nu pe brațele celei ce inima’i
 „Arde ca flacărea, vai! pentru tine!“

Ietă că porțile tremură, Vesura
 Vine cu gardele de călărime.
 Mórtea ’n privirele’i crude amenință ;
 Vede pe Tilia. „Mórte și crime! —
 Strigă cu furie „Ce! aici Tilia?“
 „Crude vai! fierele morței m’adap!“
 Dice lui Tilia mândră și palidă :
 „El e amantul meu, vrém ca să’l scap.“
 Colo pe luncile verđi ale Istrului
 Sună trompetele, Daciî se-adună,
 Scapă pe Decebal, luptă oștirile,
 Armele scânteie, luptă ’n furtună.

Ca doi nori furtinoși cari se hârjje,
 Scăpărând fulgere peste pământ,
 Regele Daciei cu al Iasigilor
 Luptă și pletele lor joc în vânt.
 Cal contra calului, pal contra palului
 Lănci contra lăncilor, săgete cer.
 Decebal regele cu ochi de acvilă,
 Cu-arma teribilă, cu braț de fer,
 Semănând norului din fruntea cerului,
 Varsă săgețile cu crude șoapte,
 Sparge și fugără óstea Iasigilor.
 Regele Vesura scapă în nópte.
 Lupta se termină. Luna din creștetul
 Munților, riură raze d'argint,
 S'arată Dacilor calea prin undele
 Rîului Tibiscul, âncă mugind.
 Eî trec cu regele Daciei undele.
 Céta Iasigilor pare 'n vedere,
 Și, p'între umbrele nopței și razele
 Lunei, pe Tilia duc în tăcere!

De ale timpului pedice, Decebal
 Regele Daciei se folosesce.
 Plécă 'n Sarmăția cu cavaleria,
 Si către Cesare doi daci pornesce.
 El le-a dat misia ca să'î ia ȃilele.
 Plécă la Taurum acei doi inși.
 Acolo gardelor pretorianilor
 Fiî uciderei cădură prinși.
 Mândrule Taurum! Segetu, Isterul,

Scaldă picióarele caselor tele !
Colo Cesarele șéde cu oștile
Pên' să se mântuie ȃdilele rele.
Tóte persónele ce însotiseră
La prima 'nvingere pe suveran,
Par în consiliul marelui Cesare.
Vine cu Cesare și Adrian.
Marcia Vergură dulce ca zorile,
Nepóta augustă, în voluptate.

Pe murmurândeale unde-ale râului,
Cu drăgálașele sclave adunate,
Intră în undele'i, ast-fel cum ȃiorile
Intră în umbrele noptei ce-albesc,
O cétă rumenă coperă brațele,
Cum pe nòri razele dulci rătăcesc ;
Bat cu picióarele undele râului,
Lasă vederilor lor printre unde,
P'între cămășile fine ca aerul,
Sínul și brațele albe, rotunde.
Altele 'n luptele lor nebunaticé,
Lasă lungi cómele lor a pluti.
Rîul bënd corpul lor pur ca și razele,
Beat, stă cu undele a le privi.
Ast-fel frumósele sclave, alegere
Din națiunile lumei întregi.
Negre ca noptile, albe ca ȃdilele,
Roșii ca purpura, fice de regii,
Conjur pe Marcia, nude ca zinele.
Ele 'n cristalele râului saltă,

Precum în undele vieței și dîilele
 Par și nu sémănă una cu altă.
 Marcia turbură undele rîului,
 C'o cupă aură ridica apă;
 Dar nebunatică rîde cu sclavele,
 Cupa din mânele micî ea o scapă.
 Marcia tremură, căci cupa aură
 Este-a Cesarelui, iar nu a sea,
 Strigă la sclavele sale s'o caute.
 Marele Cesare mult o iubea.
 Pipăie sclavele nisipul rîului,
 Dând cu picîórele; vasul isbit,
 Pare pe fețile apei, sub brațele
 Marciei; aura cupă-a eșit.

Scire luându-se despre fapt, Cesare
 Vede — al augurilor semn ce 'i vestese
 Că în bătălia noă cu Dacia
 Dalbă învingere lui îi zîmbesce.
 'Nalță pe marginea malului rîului
 Castru cu numele juneî fecióre,
 Marcianopoli castru. Dar Cesare
 Are la Taurum o sêrbătóre.
 Populi Mesiei și ai Iliriei,
 Și ai Germaniei, vin și 'i se 'nchin.
 Ei toți tributele aduc Cesarelui.
 Vesura regele vine, e plin
 De durerî sufletu'î pentru că-al Dacilor
 Rege scăpatu'î-a; și-a lui soție
 Dulce ca razele sórelui, Tilia,

A plecat : nimenea unde, nu scie.
 El cu Cesarele face tractatele,
 Recunoscându-se către Traian
 Rege — al Iasigilor și al Panoniei,
 Iar pe Cesarele de suzeran.

Capul pretorilor scire Cesarelui
 Dă că torturile s'a urmărit
 Contra fugarilor daci, că chiar Decebal,
 Ca să-i ia dăilele, a mărturit,

„Pace acelor care cu armele,
 „Dice Cesarele urmă ursitele
 „Luptă și suferă sorta de 'nvinși,
 „Însă teribila mărte să sfărâme
 „Astă-ți, ostașii mei, pe acești prinși.“

„Spuneți : curmatu-s'a șirul tiranilor ?
 „Relele omului sunt împăcate ?
 „Și cei ce sgudue tronul tiranilor,
 „Nu aș servicele lor preparate ?
 „Omul din nascere n'are a crimelor
 „Tintă. Din orî-ce om faci un țilhar,
 „Faci tot asemenea un om al binelui.
 „Totul e crescerea ! — țice Cesar. — —
 „Omul ursitelor ferului sémână :
 „Lumea e faurul, ea îl combină,
 „Face uneltele care fac binele,

„Face cuțitele ce asasină.
 „Noi ce popórelor facem ursitele,
 „Noi suntem cauza de este — așa,
 „Causa relelor. Fie ca seculi
 „Viitorî pe murindî a îndrepta!“

Dacii prinși și seră : „Cesare Auguste!
 „Ce-a făcut Dacia ca s'o robesci?
 „Numai noi mai eram liberi, o Cesare,
 „Asupra globului. Tu ne sdrobesci!
 „Voi loviți Dacia și aveți numele
 „De eroi, de cesari, de domnitori,
 „Noi am vrut a lovi, țera-apărându-ne,
 „P'un om!... Tu ne numesci ucigători
 „Dacia 'și apără drepturi și acția
 „Este o acție sântă, iertată;
 „Roma'i impune lor jugul robiților,
 „Roma tiranilor însuși e dată.
 „Nu mai vrem țilele. Lumea o Cesare
 „Este al tiranilor dar moștenesc.
 „Laudă-aceleora care se 'mormântă
 „Cu instrumentele ce 'i lovesc!“

Vedeți voi o umbră ce 'n umbrele seri
 Pe ripele negre plutesce trecând?
 Cu coiful, cu arcul? ca spirtul Vegherei?
 Pe fruntea sa caldă cu mâna trecând.
 Privesce prin umbre departe pe vale
 Armata romană precum un vultur
 Aținta din stâncă privirile sale

Pe pui de paseri ce sbora 'n azur ;
 Si somnul pe cenei nu vrea a s'abate
 Caci inima 'n lupta e cu-al seu cuvânt.
 E gloria țerii, a ei libertate,
 E viața ce luptă cu crudul mormînt.
 El roga, si ochii la cer el rădică
 El cere la deul protecția sa
 Să scape a sa țera ce Cesar o strică
 În ochiul seu negru în lacrimi-ardea.

Ochii vârs lacrimi — 'nalță ea mânila,
 Nalță privirile sale ardetore ;
 Dar în umbrósele cóme-ale cerului
 Pare o candelă strélucitóre,
 Ce ca lucéfêrul apoi ca sórele
 Ca un car de lumină — când se arătă,
 Luce, cu graciile si frumusețele
 Cerului, Tubeta — înconjurată
 D'aer ce scânteie, umbre si flacăre,
 De rose fragede fața 'nvelea
 Ca norul cerului, apuind sórele.
 Dea lui Decebal ast-fel vorbea :
 „Rege al Daciî, trist 'ți este sufletul !
 Marele Zamolxis este atins.
 Luptă cu-energie ! mori pentru patrie,
 Fii demn de 'nvingere chiar si învins.
 Regiî ce suferă jugul streinilor
 Si lasă nația să se robescă,
 Merit rău ðilele cum si onorile

Numai aú misie, sacră, ceréscă.
 Luptă! cu sângele nații, Decebal,
 Nécă armatele astuî Cesar!
 Mórtea 'i mai nobilă pentru-a sa patrie
 Viața ne umilă cu jugu amar!
 Veî tu, Decebale, sê veđi regiunile
 Unde popórele, regiî din lum●
 Nu-și cunosc misia, nu se sacrifică,
 Pentru-a lor patrie, și al lor nume?
 Vino pe carul meú, ast-fel va Zamolxis.
 Regiî cu armele în mână mor.
 Pentru-a lor patrie contra tiranilor...
 Vin sê veđi. Decebal, ursita lor?
 Vin cu Cosăzena dea pădurilor,
 Deulú Zamolxis ascultătóre,
 Urcă alătúrea în car, Decebale!
 Caiî se 'naripă, la cer sê sbóre.

Într'o prăpastie este o scorboră.
 Acolo Decebal este condus
 Dea cu sceptrul seú intră în pesceră.
 Chiamă pe Decebal ce s'a supus.
 Ea îl călăuză; riul de flacare
 Clocotă, spumegă, pe negre stânci.
 Vuvuie aerul, ruguie, țiuie,
 Urlă șióiele în văi adânci.
 Stâncele scorboriî crăpânduși pentecul
 Volver jăratece. Temere multă
 Tipet de suflete care ard flacăre
 Sângeră inima celor ce-ascultă.

Turma idolilor cată la suflete
 Rîde cu hohote, idoli lovesc,
 Fluera idoliî, fluer balaurii,
 Și cu aripele lor tropăiesc.
 Colo a iadului gură vederilor
 Pare. — Eudochia cu pîrul pal
 Șade și judecă palide suflete
 Șade pe scaunul crunt tribunal.
 Un rău se judecă! Dîce vulturilor
 Se-l ia cu crudele ghêre de fer.
 Vin alte suflete care aș faptele
 Bune. Ea singură le duce 'n cer.
 'Nainte-Eudochiî vin pe rînd suflete
 Un idol cînele cată se 'mpace,
 Se lasă liberă trecerea podului
 Și la genuchile deî el jace.
 Alba Cosănzéna dîce lui Decebal :
 „Veđi aste suflete, dacî trădători,
 Ce lăsînd armele mergéu la Cesare?
 Sunt în căințele lor plîngători.
 Ceî ce-arunc armele la o bătălie
 Eî a lor patrie chiar o trădéză,
 Încă streinilor fără de inimă,
 Ceî care cultele lor profaméză.
 Cum vêd pe Decebal, iute s'ascunseră,
 Și printre negrele umbre dispar.
 Trec în al doilea iad unde gem suflete
 Ce uîtînd spirîtul, darul cel rar,
 Servă materii și nu daș omului
 Misia nobilă, mare, divină,

Vai ! strigaă umbrele ! oh ! amar celora
 Care materii brute se 'nchină !
 Trec în al treilea iad, dea ce scânteie
 Dice acestea sunt sóce-adultere.
 Suferă chinele ; turmă sburdalnică
 De femeï ochilor pare apoï pere.
 Prin fum, prin flacăre, unde cu cómele
 Late, amanții lor turmeï urmau
 Și printre flacăre, înbrățișindu-se,
 Ca șerpiî câmpilor se 'ncolăcéu.
 Trec la al patrulea loc unde Decebal
 Vede putericii domni ce robiră
 Popoliî, și pe cei ce se supuseră
 Și al tyranilor lanț suferiră.
 Vede-ale pruncilor suflete tinere
 Ce pe părinții lor nu aă iubit
 Și-ale părinților ce-a răpit dragostea
 Fiiî lor suferă ebinul cumplit.
 Multe din suflete ce în rîu suferă
 Strângerea undelor învăpăiate,
 Es peste țermile rîului. Idoliî
 Le bat cu bicele înflăcărate.
 Strigă : Decebale, tu mergi la Zamolxis.
 Esci iubit deilor căci în ast loc
 Viî tu cu formata, rógă Decebale,
 Ca să ne 'nlătore d'ast rîu de foc. "
 Alba Cosânzénă dice lui Decebal
 „Nu le da vorbele de bunătate!
 Aceste suflete nu capăt grațią
 Deilor — faptele lor sunt neertate. "

Trece în al cincelea, șesele, șeptele
 Iaduri, printr'ênsele riuri de foc
 Trec și în umbrele negre rostogolă
 Razele'i palide ce triste joc.
 Crimele omului sbóră ca trupele
 Corbilor printre fum, valuri de pěr,
 Óse, cadavere jac pretutindenea,
 P'arbori seci, pasere de pradă sěr.
 Buha și cucuva vãrs plângătórele
 Hymnuri — ai șerpilor ochi ca de ghiatã
 Scãnteie-n negurã vedĩ verdiĩ gusteriĩ
 Si șerpĩi cu-aripele ce par ca cėtã.
 Decebal întãlnind din cunoscutele
 Suflete, gemete surde s'ãud.
 Ce sfãșiũ inima. Vin cãtre Decebal.
 „Rege! dic umbrele, iadul e crud.
 Vin, îndulcescene chinele flacãrii.
 Móie tu degetul în apã rece
 Care mai dincolo curã, Decebal,
 Si peste limbele nóstre îl trece!“

In iadu-al cincelea sunt cei ce vorbele
 Si jurãmintele nu îi împac.
 Cei ce fur patria și pe aprópele,
 Cei ce iaũ camãtã de la sãrac,
 Cei ce calomniã, ce strãng averile,
 Si ascund în inimã urile lor.
 Ard toți în flacãre, forma și sufletul.
 Recnete turburã cu-urletul lor.

În cel d'al șeselea sunt dați torturelor
 Ceî ce joc la noroc, ale lor stări.
 Ceî ce din misia 'naltă a funcțiilor
 Își fac mijlócele de desfrânări.
 Ceî ce pe ómeniî virtoși desprețuie,
 Si din ă furiilor causă face
 Causa dreptului și a suveranului.
 Ceî ce în moile plăceri ei jace.
 Iar în al șeptelea sunt ai popórelor
 Regi ce le cuceră și din pământ,
 Fără o misie mare și nobilă,
 Fac națiunelor un trist mormânt.
 Colo pe tronul său Oziris ochilor
 Pare 'n al șaptelea iad pe o stâncă.
 Splendida Tubeta dice-atunci regelui :
 Despre ale Iadului tu nu scii încă ?
 Colo părintele morții și al raiului
 S' al elementului întunecos,
 Regi al frigului și maladiilor.
 Cată balaurul disgracios
 Care în jurul său licură limbele.
 Si 'n aer riură ochiū feros.
 Dogmele doctrice sunt înălțările
 Cele de suflete, 'n cerul umbros,
 Două sunt porțile cerului :
 Una prin care toți din fixul cer,
 Se cobor la pământ câți se lăsaseră
 Dulci amăgirilor ; femeei ce per,
 Ca să îi fermece. Alta dă căile
 Celor ce către cer sbor aripate

Dupe ce pe pământ rabdă 'ncercările,
Metamorphoselor pentru păcate.
Cea d'ântéiū dintre porți este a aurei
Luni și a sórelui e și a doa.
Alba Eudochia șéde într'ênsele,
Si arată cerului față de roă.
Siade și 'n frunțile cele areatice
Unde merg suflete âncă curate.
De aici către cer sbórá la 'ntórcere
După 'ncercările despre păcate.
Trecerea tutulor către locașele
Cerului scară e cu șépte porți.
De metal; sórele are p'așéptelea.
Regele Daeii vede între morți
Din aī sēi — rudele, și cunoscințele
Vede p'aī Dacilor regi ce robiră
Populī ce cu-armele lor învinseseră.
Si lui Decebale ast-fel vorbiră :
„Rege al Daciī cum și al Moesii,
Ce-apără Zamolxis din Cocaion,
Sânge din gloria Mysilor, Decebal,
Moștenitorele lui Cotison ;
Spune lui Zamolxis, el vędând cugetul
Nostru, de glorie și de mărire,
Ce sunt imagine dalbe a le cerului,
Să nu ne fulgere, căci în robire
Am adus popoliī ! să ne dea grația,
Viața, energia și caracter,
Faptelor regilor care conchiseră.
Ast-fel puterile purced din cer.

Dic. Iadul tremură, locuitoarele
 Fiice-ale smarcului se desmorteșc,
 Furmecă 'n negură, și jăcă limbele,
 Sgirii cu ghérelé. și se sbîrcesc.
 Oziris trîmbiță, turbură turmele
 Nemuritoarele Stihii amare;
 Ce mușc sculându-se, unele p'altele
 Laptă 'ntre dêensele, țip cu turbare.
 Rîul de flacără crapă și volvură
 Populațiunile fără de nume,
 Forme fantastice, crude, teribile
 Fără cunoșcere încă în lume.
 Tóte s'amestecă cu legiunile
 Și cu o furie crudă te 'ncaer
 Vin îmbucându-se, vin ca durerile
 Gurile, códele înalță în aer.
 Vin către Decebal. palida Tubeta
 Scepтрul său scutură strălucitor.
 Fug leghiónele-ast-fel în aere
 Nori mici strângându-se formédă-un nor
 Ast-fel și grijele mici ale omului
 Ce 'n tóte noptile pe fruntei sbor,
 Per în durerile mari și teribile
 Care pe sufletu'i vin de'l doboră.
 Ozoris dupe tron — șade dă ordine
 Turmelor idolică se mérgă 'n lume,
 Să propovedue principii răului,
 „Doctrina Iadului și cruda mórte
 Și intunericul, răul, și crimele.
 În contra binelui lupta să pórte.

Tipă ființele iadului; hohotă
Demoni trag horele lor printre vânt,
Ei arunc vorbele și imprecățiile
Cum vijeliile gem pe pământ.
Tubeta splendidă dice atunci regelui
Ce șade între doi șerpî care dorm,
Și-un boldoc mârîe umbrele iadului.
Unde e arborul ce 'î dice Horm?
El e imaginea luptelor cerului
Symbolul certelor morții și viață
Dice al Iadului rege arătându-le
Un stejar ce 'nalță fruntea în cétă :
Către mijlocul lui încunun fructele
Dulci și de purpură, florî ce lucesc,
P'al lui vîrf stelele cerului filfie,
Cu strălucirile lor tot rēpesc.
Ei admir arborul, dice lor regile :
„Sus este binele, viață, virtuți ;
„Dar rēdăcinele-î sunt ale iadului :
„Aicea sucîi lor sunt toți căduți.“
Regîi popórelor sunt cum e arburul
Vîrful lui farmecă încununat
Splendid de stelele vîi ale cerului
Dar rēdăcinele i s'aũ uscat.
Aicea arborul încinge mijlocul
De tóte iesmele ce 'l omórá ;
Ast-fel picíórele tronului regilor
Putrediciunile le înconjóră.
Turma tâlharilor, strălucind riură
Pe a lor mantie ca o viperă.

Sciți voi puterile mele? ascultați-mă!
 Sub forma șerpelui prin atmosferă,
 Sbor și 'n câmpiile dulci ale cerului
 Intru, cum cugetul desfrământător
 Intra în sufletul cel pur al Vergurii;
 Însă putericul Dumnezeu creator,
 Scânteind fulgerul, lăntând balaurul,
 Dice Eudochiei să mă gonască.
 Dea — mă urmărară — vrea se mă sfarâme,
 Când cu săgețile-î vrea să lovască,
 Întărit șerpele; ranele șerpelui
 Pe deî chiar aș virtuti d'a 'nvenina.
 Șarpele șueră crunt în câmpiile
 Sferii. Eă apele-fac a seca,
 Arborii daș florile palidî și fructelele.
 Sciți originea urii! ascultați!
 „Omorînd taurul ce dase nascere
 Omului, vitelor, la câmpî-uscați,
 Sufletul sórelui, dus în lăcașele
 Lunei și cerului, și fuse pus
 În sînul palidei luni ce dă nascere
 Tutor ființelor, iar cel de sus
 De trei orî se ruga la luna splendidă
 Plină, și 'n ultima formă o primea.
 Pace Decebale! vin a ne da
 Iadului sufletul, și în bătălia
 Ta cu Cesarele, astui popor,
 Cu ajutorul meu și cu al smeilor,
 Veî eși nebătut și 'nvingător.
 Muma pădurilor tremură. Decebal!

Țice lui Tubeta : „vin-o 'nainte !“
Ei es din smărcile negre-ale Iadului.
Carul lor scânteie peste morminte.

CANTUL III.

Sbóră în aere printre o pulbere
D'aur de suflete ce la cer sbor.
Ca să le judece marele Zamolxis
Pentru trecutele fapte ale lor.
Urcă pe scările șapte cu numărul.
Pórta încunună câte un cer ;
Intră în cel d'ântêiú cer al delicilor,
Unde durerile învinse per.
Acolo sórele, luna nu scânteie ;
Hora de suflete, dulce străluce
Aici sunt suflete de copii, vergure
Dulci ca și razele, ghirlandă dulce.
Trec în al doilea cer unde sunt preoți,
Cei pioși, și vîrtoși, în străluciri,
Unde se bucură de fericirile
Glorii, horele d'eroi martiri,
Care căduseră pentru a lor patrie,
Pentru cult cu-armele dalbe în mână.
Unde sunt preoții ce își au dat misia
Și 'nalță sufletul peste țărână.

Trece 'n al treilea raiū unde vĕd suflete
 Ce practicaseră dreptu-omenesc.
 Respectul ȃeilor, facla dreptăȃilor,
 Fala curagiului cel bărbătesc.
 Care pietăȃilor făceau cununele,
 Protegĕnd pe cei slabi, de cel mai tare.
 Trec în al patrulea cer. Vĕd femeile
 Care virtuȃilor 'nălȃu altare;
 Ce numai socii lor le-au cules rosele
 Si crinii sînuļu nesecerat,
 Si-au dat ȃilele, pure ca ȃorile
 Când pe munȃi strĕlucind au aurat.
 Trec în al cincelea cer, în al șeselea,
 Este o pulbere d'aur pe plaiū,
 Suflete 'n frunȃile munȃilor scănteie,
 Poleie vîrfele silvei din raiū.
 Tot țermul rîuluī, scănteī de suflete,
 Sĕmăn cu brasdele cele 'nflorite.
 În ceru-al șeselea sunt generosele
 Suflete omenesci ce 'n viaȃa lor
 La fericirile altor gîndindu-se,
 Au fost ca sorele scănteitor.
 Trec în al șeptelea, și unde Tubita
 ȃice lui Decebal, veȃi strălucire?
 Aici sunt bunii regi ce daū poporelor
 Viaȃa lor liberă, drepturi, mărire.
 Aste mari suflete, nu cunosc urile,
 Nicī maladiile, nicī bătrineȃe,
 Nicī întunerecul. Viaȃa nu'i fragedă,
 Timpul nu scutură dulcea junete.

Orele timpului nimeni nu numără ;
Ele pe aripe nu iaș nimic.
Si trecând repede buchetul ȃilelor,
Si-al desfătărilor ele nu stric.
Primăverósele ȃile cu aripa
Coperă aerul p'aste locașe.
Unde prin silvele verđi apar vergure
Nude cu brațele lor drăgálașe,
Ele aș vorbele pure, suflările
Ca ale vântului îmbălsămit ;
Sărutări, dragostea turburând inima.
Nu 'nșelă, n'are ea aici finit.
Nu cunosc chinile și suferințele ;
Dragostea riură numai plăcere.
În strélucirile ce daș virtușile,
Sufletul omului n'are-a maș cere.
Viitor și trecut nu maș îl turbură.
Îmbălsămitelile aurī respir,
Unde cale suflete, recorī molatice,
Orī-ce pas riură un trandafir.
Dar vedī pe Lazea dulce cu zimbetul
Culegând rosele, face cunune
Apoī cu mânelile albe ca sórele
Luī Oneū, mirele pe frunte pune !
Eī ved pe Decebal, lasă cununele,
Vin și în brațele'ī suriđetőre
Cade. Dar Decebal nu simștea corpul eī,
Maș mult ca razele cele de sóre.
Urcă pe muntele mare ce crestetul
Naltă, al ȃeului mare locaș.

Aci e fluviul care purifică
 Trei lumi, în apele lui drăgălaș
 Se scaldă suflete și lasă urmele
 Corpului omului ce la țerenă
 S'a întors, aici toți uită ori-ce temere
 Uită durerile ce ne faramă.
 Pe un tron aurit apăru Zamolxis.
 Deii și deele dulci prin zimbiri.
 Staă împrejurul seă, nuđi cu piciorele,
 Pe lese fragede de trandafir,

La drepta deului lângă Eudochia,
 Nuđa cu umeriı sta Dragobete
 A primă-verilor dee, ea deilor
 Oferă florile ei în buchete.
 Crinii și rosele albe ea riură.
 Căci atunci rosele albe erau.
 Crinii și rosele sceptrul lui Zamolxis.
 Naintea deilor îl disputaă.

Dar deise Zamolxis : „crinii să merite
 Coróna florilor!“ ast-fel dicend,
 Crinul în pletele'ı albe s'amestecă
 Și 'ı dă albețile lui de argint.
 Blonda Eudochie dice ea roselor
 Cununa florilor ea le 'mpletese,
 Apoi cu mânele rose sub buzele
 Rumene pune ea — rosa roșesece.
 Deii le judecă, apoi daă roselor,
 Sceptrul. „Vin Decebal, rege iubit,
 Prin a ta dragoste pentru a ta patrie
 Prin vitejiile ce ai uneltit.

Meriți a deilor grație. Plimbăte,
Veđi fericirile ce te așteptă.
Locul heroilor, care 'și dau ăilele
Pentru a lor patrie, resplată dréptă ;
Mori pentru binele tuturilor ! Decebal !
Fă'ți datoriile ce deii impun ! “
Regele Decebal tremură, razele
Și strălucirile ochii supun.
Un tablou grandios i se desfășură,
Luna și sórele el nu le vede.
Numai a spiritului lumină scânteie.
Ochii ved și se admir ce póte crede ?
Arborii, florile varsă profumele.
Neperitórelor, pure virtuți,
Orele care sbor nu schimbă vârstele,
Nici frumusețile, timpii plăcuți.
Strélucesc suflete ce cu vederile
Se salut gracious. Frigul și norul
Maladii, temere, și suferințele
Nu cunosc. — Dragostea, aici ia sborul.
Arbori cu fructele d'aur se coperă
Munții perd frunțile verđi în azur.
Lacuri prin cele opt ceruri feerice,
Riur molatece cu lin murmur.
Silvele 'mprăștie dulce prefumele,
Florile, pulbere încolorată.
Paseri cu cântece dulci ca plăcerile,
De estas ne'nțele sufletu 'mbată.
De plăceri scânteie când trec prin aure
Suflete de femei, dragi cugetări,

Care te fermecă cu desmerdările.
 Revărsând florile de desfătări.
 Lucind ca stelele de frumusețele
 Și tinerețele ce s'aũ oprit.
 Lipsind materia, nu cunosc patime,
 Nicĩ durerĩ, nicĩ desgust, nicĩ un finit.
 Ele aũ dragostea proprie ȃeilor
 Ce muritorilor nu 'ĩ cunoscută.
 Trec pe cer stelele, scãnteie 'n aere.
 Ele sunt suflete, cėtã plãcută,
 Ce trec prin porțile d'aur cu numėrul
 Șepte, privirile pe ȃei lãsa
 Si pe Eudochia, mediatorele
 Jude al cerului, o aștepta,
 Ca sã le judece, și sã le ofere
 Prețul virtuților cu fericire
 Intrã prin capricorn pórta a șeptelea.
 Forma o pulbere de strãlucire.
 Unde și popoliĩ Daci, 'nchinãndu-se,
 Înturnã fețele, îngenuchiașĩ.
 Si de plãcerile dulci ale cerului
 Nu se mai saturã. Estasiașĩ.
 — Veđușĩ pe Lazea, ȃice atunci Zamolxis.
 Care virtuțile locul în cer
 Iaș făcut? preoșii templului ȃilele
 Sale îĩ stinserã, preoșii per.
 — Mare ȃeu! Decebal, ȃice lui Zamolxis :
 Daca tu loc îmi dai aici-îndatã.
 Sė rėmãiũ, eũ aș vrea. „Nu! ȃise Zamolxis
 Veĩ veni tu atunci, pe altã datã

Când în mână cu-armele mórtea heroilor
 Pentru a ta patrie tu vei primi.
 Mórtea'î învingerea celui drept — Decebal.
 Dute cu armele, cată a muri!“
 Rumena Tubeta plécă cu regele.
 Şi ast-fel lui Decebal dice ea încă :
 „Ruşna al şéptelea cer are numele.
 Ca să aî loc aici, ferice sortă
 Decebal! caută să aî virtuţile
 Ce se cer omului prin astă portă.“
 Dice : eî se cobor, prin cele şépte
 Ceruri prin pulberea d'aur de suflete
 Intră în căile albe de lapte,
 Care îmbrăţişă al Zodiacului
 Corp şi în două părţi pare al desface ;
 Cancer şi Capricorn care tropicelor
 Imprumut numele. Prin Cancer face
 Tot omul trecerea ; prin Capricorn
 Deî ; şi ele sunt porţile Sórelui,
 Lunii în Dacia. Să te inform
 Cu ecuinoxele primăvăratece
 Anul în Dacia cursul începe
 I se dă numele luna Eudochii.
 Din mari reflectiuni ast gând concepe.
 Când intră sórele, luna a şéptelea
 Anului solar în al seû taur ;
 Şi îşi ea numele luna Eudochii.
 Eî vèd în aere carul de aur
 Este-al Eudochiei. Dea gonind
 Pe imperatorul negru al Iadului.

Are vestmintele galbene ; scorpionii
 Și șerpii înconjură gîtu'i și brațele.
 Șerpii joc limbele lor de taoni.
 Marî sunt puterile deului Zamolxis.
 Dice Decebale. Marî minunate
 Zamolxis presidă trei regiunile
 Ale-universului, subordonate
 Cerului ce 'i dice fix, ele aū numele
 Cerul ce tremură, cer de planeți
 Alta a pămîntului, alta a iadului.
 Dice lui Tubeta cu cene creți.
 Luna în urmă-le pare și scânteie,
 Inotînd p'aria de cer senină ;
 Cum o suridere p'a frumuseților
 Față albă riură a sa lumină.
 Carul cu rótele d'aur pe măgine
 Stă. Mergî plăcerile vieței să sorbî!“
 Dice lui Tubeta, ce luce 'n bucele'i
 Cum neoa'i splendidă între doi corbî.
 Merge la tabăra Dacilor. Sufletu'i
 Arde de glorie, el vrea să móră.
 Dómna pămîntului, al universului
 Atom pe tabere focu'i cobóră.

Decebal treheră locuri sêlbatece ;
 Merge spre Tanais care desparte
 Vechia Sarmătie de țera schythilor.
 Ochii pe luncile vede departe
 Cămpuri sêlbatece fără de margine,

Fără de arbore tufă saŭ pir,
Credî că în sînul lor viața se mîntuie,
Sufletul suferă ; tóte 'l deșir.
Ici colo ochii lor par pe cai cetele
Cele sêlbaticice de sauromați.
Ce port cojócele, de piei sêlbaticice,
Și cu lungi sulițe de fer armați.
Pórtă lungi barbele, pórtă lungi pletele.
Ei nu le péptănă pên nu abate
Un vrășmaș cu-armele într'o bătălie,
Saŭ în escursele lor depărtate.
Pênă ce sângele nu îl amestecă
Și din căvanul lor nu'l beaŭ cu vin.
Când jurămintele fac, își scot sângele
Îl beaŭ, pe Diana aici adórá.
Ei pe cai trupul lor plécă și sulița
Tótă înaintele'i și 'napoi sbórá.
Regelul Daciei pare o armie
De cavalerie, de sauromați,
Mare cu numărul, toți cu săgețile
Și cu maciucele pasă armați.
Luptă cu regele, vor să'i ia dîlele.
Cade Decebale prins ; nu 'l omórá,
Prins la Tauridia vor să'l sacrifice,
Dei în capiște de o feciórá.
Templul Tauridei este de marmură.
Popolul țermului vine se 'ndésă,
Datina locului este teribilă.
Este în capiște, o preotésă ;
Ea cu o sabie junghia inima

Tutulor prinșilor de n m strein.
 Duce pe Decebal ca să'l înjunghie
 Preo ii templului cu d nsul vin.
 L ngă o statuă vergura t n ră,
 Șede cu sabia nudă în mână.
 V l  i acoperă capul, cosi ele
 Blonde ca aurul c d nd,  ng n 
 Nea piciórelor nude pe marmură.
 Preotul templului vine cu victima.
 Decebal regele a 'ngenuchiat.
 Vergura sabia nalță, și popoul
 Striga. Dar m na ei a tremurat,
 Cade a sa sabie ce se rostogol .
  dice atunci vergura  nc nt tore
 Ridic nd velele care-o acoperă.
 Ast-fel din negur  ese un sóre.
 Capul lui Decebal, regele Dacii
 Și al Sarma ilor nu va să cadă,
  dea Tauridi , prinsul Sarma ilor
 Este chiar Decebal, via a' i o rază.
 Vine sarmaților să c r -armatele
 Să sparg  Dacii jugul d' tel ;
 Causa Dacii este a Sarma ilor,
 Cunosc pe Decebal jur că e el !
  dice atunci vergura dulce ca aurea.
 Apoi lui Decebal fa a arată.
 Vede pe Tilia, ce scapă Dacia,
 Și a lui inimă crudă se 'mbată.
 Dulce de fermecul recunoscin elor.
 Preo ii templului regele Eval,

Tată al Tiliî albă cu brațele,
Vine, dă mânele lui Decebal.

Intră în palatele în care Tilia
Regele ospete, nobil priimesc,
Ici colo Decebal vede averile.
In tronuri de aur, pe purpur lucesc.
Și arii plăcute, de hymn și dulci cânturi
Ce vocea umană unesc îndivină.
Pe toate ard perle ca plóia pe flori;
Dar perle și aur, ebin și purpură,
Erañ eclipsate de junî frumuseți.
Femei răpitóre cu rumenă gură.
Ardënd sub ghirlande de dulci tinereți.
In rochi de colóre, și stofî variate,
Ce 'ngână plăcute surîsele lor.
Sub dalbe ghirlande, de flori profumate
Formaű o vedere, un vis răpitor.
Al Tauriî rege pe tron înalt pare.
Alături pe Tilia sa.

Ardind de junete, de grații ce are.
Ai crede Venusa ce 'n tron reposa.
Cum stelele 'nconjur a noptii regină,
Femei grațioase pe ea impresor.
Vedeți pe regina Tilia splendidă
Ca sóre ce pare în dulci dimineți.
Ființa înótă în grații, umidă.
Privirea se lasă versând frumuseți.
Al ei tot e splendid, și păru'i străluce

Ca plóie de raze pe nea, p'un sîn dulce.
 Ca 'ntâia lumină ce pare 'n senin,
 Și varsă-un foc splendid, măreț și divin.
 Mai dincolo este o dulce regină.
 Toți ochii atrage privirea'î divină.
 Pe fruntea sa përul roșind ca rubin.
 Aî ei ochi vârs flacări sub cenî ce se 'nelin.
 Sub cene de aur pe pura albețe.
 Se scaldă ferice a sa frumusețe.

Eî întind mesele, cu demâncările
 Din vînătorile din Eusin
 Carnea vînatului cum și a pescelui
 Apelor schythii, fructe și vin.
 Pe când eî óspătă, cântă feciórele
 Vechii Tauride, roșii la plete.
 Cântă hymni deilor apoî heroilor,
 Cântă resbelile ce Octav dete.
 Când tac citherele și ridic mesele,
 Dice al Tauridei rege Eval:
 „Rege al Daciî și al Panoniî,
 Și al pămêntului ce'î dic Tribal.
 Rege-al Iliriî și al Vindeliciî.
 Mare Decebale, fiți în scire
 Tótă Sarmația vine cu armele
 Ca să te apere, cu fericire.
 Fața pămêntului este domeniul
 Romiî. Cesarelui mare Train.
 Dacia sîngeră și cu Sarmația

Âncă nu suferă jugul roman.
Tótă Germania tótă Panonia.
Véd trecênd ȕilele sub tyranie.
Roma nu suferă pe fața globului
Nație liberă ca să mai fie !
Nație liberă care să sprijine
Suflete nobile, dalbiî martiri.
Care dau ȕilele ca să deslântuie
Lumea de lungile eî suferiri.
Iată cuvintele regelui Taurid :
„Dacia liberă o voi păstra !
Causa Daciî este-a sarmaților.
Contra Cesarelui merg a lupta.
Voiû să ajut Dacia contra romanilor,
Regele Vesura voi să găsesc,
El popii sarmaticî face să sufere.
Voiû pentru faptele'î să'l pedepsesc !”
ȕice. Și ordonă regilor Schythiî
Din vecinatele părți să soséscă,
Apoi în Dacia contra Cesarelui
Contra Iasigilor se resboiască.
Frageda Tilia dulce ca ȕorile,
Fiaa bătrînului rege Eval
Arde de flacăra dulce-a amorului,
Arde de regele seû Decebal.
Nefericirile sale aprinseră
Flacărea patimiî, ast-fel o undă
Sub suflăturile aspre ale vântului.
S'umflă, se 'ntărâtă, și tot inundă.
Chiamă pe Decebal în locuințele

Sale 'n palatele ei dupe mare.
 D'unde privirile luciî ca sórele
 Pontul îl aură în depărtare.
 Este când sórele intră în umbrele
 Mării când razele'i und auresc,
 Lasă să tremure printre desertele
 D'aer pe bórele care plutesc ;
 Peste a undelor fața azuratecă,
 Pare vederilor un poleiû d'aur,
 Unde sbor bórele, scânteie razele
 Ca strélucirile unui tesaur.
 Saû ca dorințele dulci ce 'n juniile
 Anilor ómenii vèd peste viața,
 Raze de glorie, umbre de fermece,
 Pên ce durerile, acéstă cétă
 D'aur n'o risipă și lasă inima
 Omului viselor âncă a 'mbăta.
 Cu ochii în lacrimi, dulce și lăncedă
 Ea privind undele tristă visa.
 Și atunci sórele Mitra Persanilor,
 Aurul buclelor îi purpuréză.
 Iată imaginea dilelor omului.
 Își dise Tilia. Dar Decebal
 Âncă întârzie. Deî ai Sarmaților,
 Deî îndurați-vè d'a lui Eval
 Fie! căci regele fala heroilor,
 De nu'i dă inima, ea o să móră !
 Când el vederilor pare, mă fermecă,
 Când el vederelor scapă, mă omóră.
 Sufer când nu 'l vèd, geme-adânc sufletul.

Frigul și flacăra corpu'mi alerg.
 Plâng și suspinele'mi sînul meu valură,
 Nu mai știu ce vorbesc, nu mai știu unde merg.
 Mănele'mi bucelele strîng și desfășură ;
 Florile rînduie p'a mea cunună,
 Și iar le seceră și le împrastie,
 Si iar pe cómele'mi ele le-adună.
 Când îl ved tot așa suferă sufletu'mi.
 Inima'mi tremură și amuțesc,
 Voiu să ȳic, se 'ngân vorbele. Spiritul
 Perde chiar bunul simț — nu mai gîndesc.
 Plâng și cu mînile îmi ascund fețele
 Ce ard ca flacăra, tremur, mi-e cald.
 Nu știu ce suferă inima, sufletul,
 Un șir de lacrimi ochii îmi scald.

Regele Daciî vine, și Tilia
 Dulce cu zimbetul pasă spre sine.
 Cređi că pe crestetul negru al serilor
 Luna întîmpină norul ce vine.
 El lângă Tilia șede pe blanele
 Scumpe ale schiții. Ea strălucea,
 În strălucirile dulci ale graciilor,
 Cum lângă o negură luce o stea.
 Ea vede fața lui tristă ca frunțile
 Sereî când spaciul se înouréză.
 În mincinósele rîse ale buzelor
 Umbrele grijilor se desemnézá.
 Masa e splendidă, cupele aure

Rosele cununând, trec împrejur.
 Cântă frumósele sclave cu cómele
 Roşii ca purpura, cu ochii d'azur,
 Albe cu braţele, criniş şi rosele.
 Dispută peliţa lor ce luceşte.
 Una dintr'ênsele resfăţând citera,
 Vocea sa tînă ră dulce mugescce :

A M A N T A

— Ce ai tu ce mă iubesci,
 Ca să'mi dai să mă răpesci?

A M A N T U L

„Am o ţeră, un tron, un nume,
 Orî-ce comorî sunt în lume.“

A M A N T A

Voiu o inimă curată
 Să reverse sânt amor.
 Cum zorile rose-arată,
 Când es din locaşul lor.

Cântă dar Rempesa fiică a Grecii
 Négră cu cenele, vis de amor.
 Ochiş ei scânteie ast-fel ca sórele,
 Sub umbra norilor ce'l înconjor.

Cântă o arie grăcă, molatecă.
 Dulce ca murmura aurei 'n nori.
 Fraged ca rosele dulci ale dorilor
 Și ca mirósele albelor flori :

AMANTUL ȘI AMANTA

Destéptă-te din somnu'ți, frumoșa mea și vin
 Căci dorile se varsă, vin ca să respândim,
 Buchetele de rose sub ale lor picióre!
 Să salutăm aceste lumină strălucitóre,
 De aur ce scântee pe rochia negrei nopti!
 Așa dicea amantei sale în ale noptei șopti.
 Amantul tinër, iar ea cu vorbe line :
 Nu este aurora, sunt rísele'mi divine.
 Nu este a sa purpură, sunt rosele din raí,
 Și plóia cea de stele e a părului bălaí.
 O dulcea mea frumoșă ce inima'mi adoră!
 Suflarea ta de rose ce din sínu'ți cobórá,
 Din domele-etherate e dulcele miros.
 Nimic nu e mai dulce, o suflet gracios?
 Ființă etherată, buchet de frumusețe,
 De grații, de virtute, de fermeci, de junete,
 Cu ochi ce-au strălucirea suavului saphir,
 Și 'ngână întunecate luciri sub pleopi de fir.

O altă sclavă cântă, fecióră din Dacia.
 Cu ochi ca umbra noptii în flacăra ardeau.

Sub cenele umbróse, avea melancolia.
 Și cu grații în fața'í ce 'n rose se 'nvăleau.

„Neal strängea pe sînu'í pe blonda Alina
 Ceréscă frumusețe de care el ardea.
 O dulcea mea frumósă! cu cenele de aur
 Al inimei răpíte desfătător tesaur!“
 Alina dice : dacá o oră saú o di
 Saú tótă a mea viață eú nu te voiú iubi,
 Acéstă viață dulce ce-amorul o devoră,
 Să piéră ca o roă saú ca o auroră.
 Ca umbrele tăcute, ca stelele pe cer,
 Ca razele de aur ce 'ți strélucesc pe per.
 Alina plecă capul cu dulce moleciune
 Pe sînul care arde al dulceluí eí june.
 Și cu a sa guriță muiată în purpur,
 Cu ochií pliní de lacrimí, de flacări, de azur,
 Amanta dulce dice : Alina te adoră
 Și arde pentru tine ca blonda auroră.

DOR ȘI MARSA

Când ea vine dulcea Marsă,
 Florile nasc pentru ea.
 Primă-véra se revarsă,
 Și pe viață luce-o stea.
 Însă unde tu nu esci
 Tot e nópte și tăcere.

Nu zăresc lumină cerescă,
Nici rose dulci de plăcere.

M A R S A

Când tu vii la mine Dóre,
O plóie de dulci zimbiri,
Mă înecă ca un sóre,
Lacremi se fac trandafirí.
Dar tu când plecî de la mine,
Suspín, plâng, și simt că mor.
În grijí, lacrimí și suspíne,
Ce nasce al tǎu amor.

Tilia fragedă ca vîntul zorilor.
Cîntă o melodie, toți se răpesc.
Inima'í în cîntecu'í trece ca flacăra,
Ochií de patimă îi strălucesc.

A D A L I A

Perind pe tótă dioa, Edena láncezea,
Ce dor avea în sînu'í, ea însuși nu scia.
Ardea d'amoru acela ce nu vrea să repose,
Pe vise gracióse, pe desfătări, pe rose.
Ce fuge de obiectul ce-face a iubi,
Preferă să nu'l vadă și a plânge, a suferi.

În musica divină ce face să resune,
 Melodióse arii, durerea sa ea spune.
 La dulcea auroră când pare printre nor,
 La séra cea discretă, ea spune al ei dor
 Într'un limbagiu ce numai de deï se înțelege;
 Iar deï și la care ea spune al ei amor,
 Revarsă p'a sa rană nectar desfătător,
 Și sufletul ei dulce, ca valul cel de spumă,
 De aerul de nópte se 'mbată, se profumă.
 Încredințază noptii și cântec și mister,
 Și vântul le răpesece ca să le porțe'n cer.
 Când ea termină cântul, pe fețele ei doă,
 Se varsă calde lacrimi, a sufletului roă.

Séra congedie óspeții Tilia.
 Ea cu Decebale trece 'ntr'o sală,
 Unde cununele roselor riură,
 Si al nectarului prefum esa'ă.
 Rege! ierți Tiliî fie a regelor.
 Mare Decebale, a te întreba.
 Ce dor îți turbură viața 'n Tauridia?
 Umbra durerilor e 'n fruntea ta!
 Dacia turbură ție gândirile?
 Cerul păstréză ei un viitor.
 Tu ai armatele bravei Tauride,
 Ele cu oștile ți le 'npreună,
 Fala Cesarelui pot să o umile.

Sufletul acela care în Dacia,
 Dulce ca sórele tu o iubesci,
 Este lucéfărul cerului Daciî ?
 Spune, Decebale, de pătimesci ?

Este ea palidă ? cóma ca aburul
 Ce pe cer riură în vijelie,
 Saú ca resurile și aurul zorilor ?
 Ca roa florilor dupe câmpie ?
 Este ea fragedă precum e aerul
 Serilor Daciî în primă-veri ?
 Are lucirile vii a le sórelui
 Saú ale stelelor dulcilor serî ?
 Are ea inima caldă ca flacără,
 Si te iubescce ea cum te iubesc ?
 În cer cu Zamolxis, fără de Decebal,
 N'aș putea de acum ca să trăiesc !
 Dice și regele dulce cu vorbele
 Si resfățările sale 'i arată,
 Cum leul muntelui sóța lui mângâie
 Când simte 'n sînul ei cruda săgétă
 Tilia. dice el. Eú am dat inima,
 Al gelosiei lor foc, draga mea
 Să n'ardă sufletu'ti ! ceea ce inima'mi
 Are în Dacia. E numai ea !
 Tilia mânele pune în cómele'i
 Smulge ea dupe pěr dalbă cunună,
 Riură cómele, ca ale cerului
 Când în nori scapătă splendida lună.

Sínul eî palpită, ca val în spumele
 Mării. Iar ochii eî ca un nor ploă.
 Ast-fel zambilele și viorelele,
 Par printre undele nopții de roă.
 Țice lui Tilia : te duci, o crudule!
 Cu-ochii în lacrimi mă părăsesci.
 Nu ai tu inimă ! nu ai tu lacrimi ?
 Pentru a ta Tilie să respândesci ?

Regele Daciî plécă cu navele,
 Plécă cu regele mare Eval.
 Trei sute navele întindând velele,
 Mișcând lopețile sparg albul val.
 Cóstele cerului coperă umbrele
 Ast-fel pe frageda frunte durerea,
 Riură umbrele eî melancolice.
 Tot se da somnului, și în tăcerea
 Nopții, pe undele mării e linisce.
 Stelele cerului urm cursul lor.
 Marea cu undele 'i dórme sub domele
 Cerului. Cerul chiar dórme în nor.
 Tot de la umbrele nopții repausul
 Care durerile lumii aromeadă.
 Tóte ființele uită cât dîlele
 Vietiî sunt turbure și încetédă.
 Tilia singură nu 'nchide cenele.
 Plânge pe patul eî de trandafir,
 Sterge de lacrimi fețele palide
 Cu ale părului bucle de fir.

De la palatele Tiliî gardele
Rîndurî cu-amele merg p'Eusin,
Pare ca Venusa de la palatele'î,
Ast-fel ca florile care revin
Ce dupe ploile veriî rentineră.
Şi ridic fruntile îmbălsămite.
Viaţa, energia, umplu acum sufletu'î.
Ast-fel ca sórele cel luminos.
Plécă în Dacia, plécă cu navele.
Pare sub numele'î de Făt-Erumos.
Dea din capişte î-a dat consiliul ;
Ea lângă Decebal vrea ca să móră.
Al amazónelor sânge in vinele'î
Cură, şi luptele n'o înfióră.
Ese ea splendidă din a palatului
Pórtă ce armele se-încunună,
Ast-fel din aburiî albî ai eterului,
Ese molateca, splendidă lună.
Merge pe nava sa, ce ca o pasere
Lunecă 'n undele mării uşor.
Velele flutură, sparg cu lopeţile
Cadenţat undele, spre Ister sbor.
Trec pe la palida insulă a şerpilor.
Munţii, pădurile îi încunună
Marea pe margine are altă margine,
Brîu de ghirlandele sale de spumă.
Tomi saū Pontica locul esilului,
Luî Ovid lieură în depărtare.
Colo e Peuca, deltă a Istrului
Unde Alesandru heroul mare

Trece în Schythia dupe Tribalî.
Unde al Persiei rege s'avintură.
Fără să spulbere schyții rivali.
Acéstă insulă fuse la porțile
De fer în sînul ei mîndră domnea,
Fiica lui Unehevel ce calitățile
Tótă Panonia le pismuia.
Sub ale buclelor valuri molatece
Lucea ca muntele ce sub cununî
De ninsori scânteie și îi veđi creștetul
Palid la razele fragedei lunî.
Fluviul Isterul vede pe vergură
Bét de privirile sale plăcute,
Vrea ca în pesteră lui din Hercinia
Dina cu insola se o transmute.
Marele Zamolxis nu se astâmpără.
Insola Peuca transmută 'n jos,
Unde cu-armele trece se spulbere
Scyții al grecilor rege frumos.
Marele Zamolxis, nu se asigură
Contra bătrînului Ister ce o urmă.
Cu a lui flacără, dice Eudochiî
Dea cu vorbele dulci, mergi și urmă
Lupta cu Isterul ! ia tóte zînele
Céta morunilor s'o depărteđi
Ei sunt ai Istrului fiî, n'ai încredere.
Nu, o Eudochie, să nu te 'ncređi !
Când tu cu sclavele albe ca florile,
Forme feerice va intra în rîu,
Se scalde în umbrele d'unde nase rosele,

Pune bătrânului Ister un friu !
 Prinde pe vergură o răpiți repede
 Îi legați brațele cu lanț de rose !
 Numai în Cocaion, în fața deilor
 Să-i fărămî lanțele, să se repose !
 Țice. Eudochia sbóră la Peuca.
 Dupe cum Zamolxis îi ordona.
 Când între umbrele nopții, molatece
 Luna din bucele nopții vërșă
 Riuri din razele-î, vine Eudochia.
 Stelele tremură și scânteiesc.
 Țeii privirile țintă pe Eura.
 De frumusețile ei se repesc.
 Prin dulcî cenî deele caută pleopele
 Și de invidie îngălbenesc.
 Privirea Peuchiî luce prin lacrime
 Cum focul sórelui luce prin plóe.
 În sínu Eudochiî ascundënd fețele
 Corpu-î ca Edera p'arbor se 'ndóe
 Printre frumósele dee ale Daciî
 Țeii toți Peuchiî vor a da loc.
 Deele murmură, critică fermeciî.
 Dulcile aure p'al lor pěr joc.
 Lungî erau certele. Marele Zamolxis
 Chiamă Cosânzēna, dulce și-î Țice :
 „Iétă pe Peuca albă ca sórele,
 Țeile Daciî n'o vor aice.“
 Vine Eudochia, dulce cu zimbetul,
 Pare cu carul seũ pe orison.
 Tremură aerul, noriî se 'mprăștie.

Țea pe muntele lui Cocaion
 Pare în mijlocul Țeilor splendide.
 Care acoperă cu brațele albe
 Fețele rumene ast-fel cum crini
 S' unesc cu rosele pe ale buchetelor
 Frunți, și splendida Țee cu sîni
 Corpul din crestetu'i de la picioru'i
 Pare nud Țeelor pîn la mijloc.
 Un brîu ce coperă riură colții lui
 Mai jos ca aurul lor și se joc,
 Când ale vîntului aripă îi tremură.
 Țice lui Zamolxis : „Țeu trinitate !
 Țeu pré puterice. Țeu armonie,
 Sociu al ființelor ce din unirile
 Lor universului dau vietate ;
 Lumea mă turbură, cei mulți la capistem
 Numaî sacrifică. Ei spun cu fală
 Că-a mea religie este o ficție.
 Că a mea religie e imorală !“
 Țice și larrime cură pe fețele
 Unde se sfărămă și 'n rose per.
 Luce 'n pletele'i ast-fel ca sórele
 Luce în cómele albulu cer.
 Țice ei Zamolxis : „Soția puterică,
 Nu ai tu temere de muritor
 Că o să deșerte cultul și capiștea.
 Tu ai imperiul în viitor.
 Tu esci materia. Dar o puterică
 Țee a atomelor, soția mult dulce
 Ia te acoperă cu vél de purpură !“

Oferă Zamolxis vëlul ce luce.
 Ast vël o coperă, ast-fel e sórele
 Ast-fel sunt stelele strălucitoare.
 Dice ei Zamolxis pórtă'l d'apururea.
 Ți-am dat al cerului vël de pudóre

Colo fu pestera, unde închiseră
 Daciî din Dunăre multe comori.
 Unde a titanilor cétă din luptele
 Cu deii grecilor resbunători.
 Dupe învingere, și unde regele
 Spune cum Dacia popoliî 'nvinge
 Pentru cè nația nu avea vițile
 Lusul, plăcerile ce viața stinge.
 Vede a Prutului gură pe rîpele'î
 Opt sunt cetățile care albesc.
 Ea este 'n Dacia, naltă balauriî
 Ce despice aerul și strălucesc.

Colo în verdele munte al Burilor
 Printre mestecăniî naltî de argint,
 Unde ale Oltului unde spumatice
 Peste sêlbatece stânci cad mugind ;
 Tubeta splendidă négră cu cenele
 Dórme pe florile cele 'nroate.
 Zorile rumene despiciând umbrele
 Ast-fel ca roșele înpurpurate.
 Ce desfac foile ale bobocilor,
 Scânteie 'n spaciul întunecat.
 Poleie cómele Tubetei splendide

Ce se desfășură pe al ei pat.
 Dórme molatecă nudă cu brațele.
 Corpul ei sémănă un vël de nea,
 Ce are repaosul pe un pisc repede.
 Părul ei corpul ei îl învălea.
 Deschidënd cenele, përul ei riură
 Valuri molatice, umbră ceréscă.
 Corpul ei coperă, chiamă Frumósele
 Përul pe umeriî să'l împletéscă.
 Una o péptănă, patru țin vițele,
 Alta c'un d'aur vas de roă plin.
 Vine și Tubeta, dómna frumóselor,
 Răcóră mânele sale de crin.
 Hora Frumóselor noă cu numărul
 Este. Și Tubeta e dómna lor.
 Ele cu dênsele, đilele, noptile,
 Unde s'avântură un cântător,
 Merge 'naintea lui sună cu fluerul,
 Cântă și viersul lui dulce suav.
 Cu vorbe tinere drag s'armoniă.
 Noă anî junele este al lor sclav.
 El un an uneia servă cu cântecul
 Unia orî-ce an el este amante,
 Noă anî el urmând ast-fel frumósele
 Cei daŭ sărutele lor odorante.
 Noă anî Oradel în a đî numără
 De când frumósele el însocea.
 Tutor fusese el un an amantele.
 Acum de dênsele se despărțea.
 Orodel flueră dulce și lacrimé

Cură din cenele-î pe a sa mână.
Tubeta splendidă danță cu zînele.
Néoa și sângele fața le 'ngână.
Marele Zamolxis vine pe măgură.
Carul seû il trăgea patru boi mari.
Vine și Tubitei dice : „o Tubita,
Sóța a moșului munților tari !
Marele Cesare a trecut Isterul.
Lupta teribilă are să fie.
Cântecul 'nflacăra inima bravului,
Orodel Dacilor în bătălie
Póte să 'nflacăre inima nobilă.
În întâlnirile astui popor
Cu legiunile Romei puterice.
Dați lui Decebale pe cântător !
Cântul poetului este ca flacăra
Sórelui, dîlelor varsă amorul,
Nobilă inimă și o 'nflacăra
Și egală dîilor pe muritorul.
La murmurările-î calde ca flacăra,
Sufletul Dacilor se va 'ntări,
Pentru a lor patrie, beți de ambrosia
Vorbilor nobile, ei vor muri.“
Dice; iar Orodel plécă la Decebal.
Regele Daciî în adunare
Cu ai Sarmaților capi și ai Dacilor,
Spune Pileaților de lupta mare.
Colo e regele alb al Tauridei
Ține cu mânele sceptrul regal.
Lângă el Tilia albă cu umeru-î

Urmă în Dacia pe Decebal.
 Ea avea armele ca fiii mărilor,
 Patru-ai Sarmaților capî se arată.
 Unul e Saula mare 'n bătălie.
 Pórtă l'al calului frîu la trei sute
 Picî de cap d' inemicî care cu armele
 Vinse în luptele'î mult cunoscute.
 Pórtă lungî pletele ; barba ca sângele.
 E căpetenie peste scołoî.
 Al Roxolanilor cap stă alătura.
 Este din Tanais, nalt patru coî.
 Nalt, uriașilor sémănă barbarul.
 Din amazonele vechî el cobórá.
 Coborând d'Ercule cei de la Tanais
 Pentru virtuțile sale 'l adórá.
Gherus e numele. Vine putericul
 Rege al barbarilor ostumat.
 Doă hârcî omenescî bate cu baiere
 Late de cânepă spatele'î lat.
 Colo e Aricus un divin, mânele'î
 Pórtă de salcie râmuri pe spate.
 Riură pletele'î, barba sêlbatecă,
 Tinde genuchele sale uscate.
 Precum meteorele 'ntunecă stelele
 Ast-fel frumósele albe, sarmate
 Varsă luminele dulcî ale murilor,
 Prin frumusețile lor delicate ;
 Ast-fel cum florile roa lor scutură
 Și dulcî colorile de tinerețe.
 Ele împrăștie graciî sêlbatece.

Fermice splendide de frumusețe.
 Colo femeile capilor Sarmaticî
 Par cu cosițele lor bălăioare ;
 Ele port armele, arcul, săgetele,
 Pórtă cuirasele strălucitoare.
 Coifurî pe crestetul capului scânteie,
 Fruntea de aure bucle 'nconjur,
 Tóte în luptele Schythiî sêlbaticie
 Aũ vêrsat sângele cu-armele lor.
 Ele în certele patrii Schythiî
 Soçiî cu-armele lor îi urmédă.
 Din amazónele vechi ele-aũ sângele,
 Datine-omenesci îmbărtează.
 Una e Pesimund soçia lui Saula
 Rege al Scolóților cu ochi ruptî din cer.
 Trei piei de cap d'om pórtă pe pavază,
 Ce o acoperă lată de fer.
 Ce în bătălie ce-a luat dîlele
 Și ce-a scos piele lor dupe cap.
 Semn de 'nvingere. Alta e Mamesa
 Ce 'n foc și 'n lacrime ochiî s'adap.
 Vie, sêlbatecă; Gerus e soçiul ei.
 Alta e Tibia, cu mâna albă,
 Naltă ca soçiul ei, sémănă plopului.
 Alta e Subita dulce și dalbă
 Sóța lui Aricus, criniî și rosele
 Fața ei sémănă de fragesimî.
 Pare vederilor, când ea prin lacrime
 Și prin surîseleî dulci și divinî
 Precum crepusculul pare în umbrele

Serii și razelor ȱiliı murinde.
 Ochii ei scanteie ca ströluirile
 Cerului serile dulci și ardinde.
 Alți regi ai Schythii șed ränd pe scaune.
 Dice Decebale către Sarmați :
 „Regi mari ai Schythii, ai Amazónelor
 Fii, astă-đi vorbele mele-ascultați!
 Astă bătălie este a Daciı
 Și a Sarmații viața saü mörte.
 Să jurăm regilor, perdënd bătălia,
 Nimenea ȱilele să nu mai pörte.
 Să murim ! ca eroi ! pentru că ȱilele
 Ce libertățile perd pe pämënt.
 Viața și aerul, cerul și sórele
 Sunt mai teribile ca un mormënt !
 Daca noi perde-vom lupta cu Cesare,
 Strigă tot popoul, ȱic toți să piară !
 Să möră Dacia tötă Sarmația.
 De cât să sufere viața de hără !
 Peste tot murmură, toți : să murim !
 Arde apropie, un vas heroilor,
 Cu vin el presintă, toți să jertfim !
 Strigă sölbatecii capi ai Sarmaților,
 Toți crestaü brațele și în vas sânge,
 De la braț picură, naltă toți mânele
 Jură, săgețile la toți se stränge
 Și tóte armele care ei aü
 Și 'n vas le puseră. Apoi ei ȱeilor
 Rógă și sângele din vas ei beaü.
 D'acolo merseră toți într'o peșteră

A lui Mars deului, să sacrifice.
 Un umbrar pe țeruși, verde de ramure
 Ca să dea umbrele aici ridică.
 Pe pământ ramure verđi așternuseră.
 Dar ei sacrifică ómenī ce 'n luptele
 Lor și cu Cesare au fost robit.
 Căđură capete și strângend sângele
 În vas, în capiște l'a respândit.

Sună Citerele dulci în palatele
 Regelui Decebal. Cântă fecióre.
 Luptele Daciī contra Romanilor,
 Fețele Dacilor sunt rīđetóre.
 De femeī scânteie palatul regelui,
 Cum fața cerului stele 'ncunună.
 Stelele aure ce vęd privirile
 Căđend din aere, aici se-adună.
 Pare aici Tilia. Vine cu armele.
 Dulce ca zorile, dulce carmin
 Gura îi rumenă, ast-fel par rosele,
 Tot ast-fel rumenă un viū rubin.
 Plaiul se 'ntīneră când luna palidă
 Pare, și 'nvoiósă de bucurie.
 Decebal regele își umple sufletul
 De fericirile ce îl invie.

FRUMÓSA HORA CĂNTĂ

De ce ea 'i necredinciósă,
 Ea ce-ī dulce și frumósă?

Ce sunt junel^o femeii
Ce aũ fermecile ei?
Ca ea nu e alta 'n viață
Nici în cer prin serafimii.
Nici o stea mai dulce 'n cetățã,
Nici resure printre crini.
Chipul ei pe toți răpesc,
Și privirea ei rănesce,
Prin altele tinerele
Arde ca sóre prin stele;
Sărutări, fermeci, resfete,
Lanț de foc ce m'a robit,
Tótã a mea tinerețe,
Fuĩ cu dênsa fericit.
De și-am plâns și-am suferit.
Dragostea gonesce ura,
Ađi nu-ĩ mai zĩmbesce gura.
Nu îi mai arde vederea,
Vorba ei a perdut mierea,
Când se vërs dulcile ziori
Sĩ-adorm triști muritori,
Eũ plâng! când sórele luce
Și viața la toți e dulce.
Și paserea cântã 'n crâng,
Eũ singur suspin și plâng.
Inima'ĩ în lacrimi curã,
Nu mai tace a mea gurã;
De la umbrã pân la umbrã,
De la sóre pên la sóre,
Viața mea este tot sumbrã.

Și 'n roă lacrimătore.
 Căci a mea dulce bădiță,
 Nu 'mă dă miere din guriță.
 Din cosița ei cea brună,
 Nu 'mă face ea o cunună !
 Din sînu'i de iasomie,
 Nu 'mă măi face patul mie !
 P'altul capu'i se resfrînge,
 P'altul în brațe îl strînge,
 P'altul arde cu priviri.
 Și 'l îmbată cu zimbiri,
 Și îi dice : ce-am eă.
 Și țî-e drag, tot e al teă !
 Dar eă nu-l voiă ferici,
 Măi bine voiă a muri,
 De cât a o măi iubi.
 Dragostea ei țîne-o ăi.
 Măne pe el că pe mine
 O să 'l lase lăcrimănd.
 Și cu sînul în suspine,
 O va blestema plângênd.

 CĂNTĂ FRUMÓSA IDA

Când dorul lacrimi se face,
 Suferința mea nu tace.
 Eă plâng, și amarul dor
 Nu s'alină — cer să mor !

Inima mea sângerează
Cald și frig simț, aiurează,
Mor de dor, și ea e rece;
Luminele ei sunt sece.
De lacrimi nepăsătoare!
De rana ce-amar mă dore.
Și nu pociu să mă supui,
Dorul meu ca să îl spu
Sórele de dimineta,
Are raze și dulceata,
Si-aduce la flori viața;
Dă recóre, dá verdeata.
Ea încă are în fețe
Ca sórele frumusețe.
Si cosita castanie,
Gurita sa purpurie.
Nu 'mi aduce mângâiere,
Ci venin, amară fere.
Căci la focul ce mă 'ncinge
Ea e rece, mă respinge;
Și e plâng, și lancedesc,
Mor, și încă o iubesc.
Vedui stelele, topaze
Ce se încau în raze,
Împrejurul lunei pline
Într'o mare de lumine,
Nu erau mai strălucite
Ca ochii dulcei iubite,
Și am dis : ea este luna,
Sórele, stéoa, cununa,

Fermeculî cel ceresc
Și 'n privire'î mă topesc !
Stea drăguță, luminósă,
Că nu escî mărinimósă !
Tu ce escî așa frumósă !
Nu în viață, 'n sóre, în fire,
Este a mea fericire !
Ci în dulcea ta zimbire,
Și în calda ta iubire.

CĂNTĂ O SCLAVĂ

O cât escî de bobocică !
Din sînu'ți fermece pică.
Cosite pe sîn cobor,
Negre, aurite-ușor.
Cum luna poleie un nor,
Cene negre și răsfrânte
Ca umbra pe față frînte ;
Sprincenele neguróse
Varsă raze drăgăstóse.
Privirea ta mă rănesce.
Ca un sóre ce lucește.
Doă paserî pórtă ea
Ca doî bulgări micî de nea.
În sînul eî cuib își fac,

Au în chiocuri câte-un frag,
Ce 'l dă la cel ce 'i mai drag.
Nurii dulci din ochi îi pică
Când dragostele-î ridică
Rochia cu mâna lor mică,
Când focul dragostii dulce
În ochii ei negri luce.
Ea se uită, ea se frânge
Și pe sîn dulce mă strânge.
Si se pierde, aiurează,
Rîde, cântă, lăcremeză.
Si pe brațele-î de spumă,
Cu florile te sugrumă.
Cosîta de gât 'ți pune;
Și brațele cu cunune.
Când o strângi la sîn cu dor,
Si rupi vëlul alb al lor,
Să nu 'i săruți cei doi fragi,
Fragezi, tineri, rumeni, dragi,
Cu vorbe aspre respinge,
Dar cu brațul ei te 'ncinge,
Si pe sînul teu se stinge.
Și-o veđi galbenă, pierdută
Sub cosîta ce 'i sărută.
Trupul ei pên la picióre
Ai da viață, cer și sóre.

CĂNTĂ FRUMÓSA DILI

Ochilor de lacrimă plină !
Nu mai revărsați lumină !
Căci a vieții rază vie
A apus, să nu mai fie.
Voi n'aveți să mai priviți
Ochi de cene negi-umbriți,
De lacrimă încunați
Și în raze înecați.
Sînul ei ce din zăpedi
Două deluri născînd vedî,
Pe deluri doi bujorei,
Eșind din crini aurei.
Părul ei cel castaniu
Ce părea că este viu.
Și unde dragostele dragi
Dimbea cu gura de frăgi.
Gîtul a căruia nea,
Păru'i castaniu născea
Ca o séră ce pe di
Nasce spre a se respîndi,
Te închide și tu gură,
Ca mișcări să nu mai ai.
Căci pe buza de resură
Sărutări n'o să mai dai.
Nici pe negrul din cosiță,
Nici pe macul din guriță,
Nici pe bujorii ce 'ngân
Zăpada dupe al ei sîn.

Muriți brațe ! piept te frânge !
 Voi pe sîn nu veți mai strânge
 Corpul ei îmbălsămit,
 Ca brebenul resărit.
 Altă gură îi bea miere.
 Alți ochi ard a ei vedere
 Din gură de trandafir.
 Altă mână îi resfață
 Boboceii de maci din față
 Un alt braț acum o strânge
 Ca flórea pe el se frânge.

Trece o aure dulce în aere,
 Varsă prefumele deliciose
 Regele Daciî dice poeților :
 „Nu voiü eü hymnele dulci, amoróse,
 Care molatecă inima bravului.
 Care pe suflete slabe repesc,
 Eü voiü cântările vii și energice
 Ce dau puterele ; și 'nviețuiesc,
 Ce ridic sufletul, nobilă inima,
 Și interesele țerei măresc !“
 Vine Eleuta din a frumóselor
 Horă cu Orodell, dalb cântător.
 Zină a hymnelor cele resbelice.
 Care dau inimă unui popor.
 Tubeta splendidă, dice Eleuta
 Dupe dorințele deului tată.
 A trimis pe Orodell să cânte imnele

Care a ostaşului inimă 'mbată.
 Ceî ce cânt aria móle şi fragedă
 Care în festinele regilor are
 Fermece, graţie când desmerdările
 Dulci le beaŭ orele cu desfătare,
 Care cânt regilor ca să îi fermece
 Şi să acopere crimele lor,
 Cu ale laudei rose mult fluide,
 Şi cu profumul lor amăgitor,
 Nu sunt discipoliî care Frumóselor
 De trimiseră ca să'i înveţe,
 Dice Eleuta albă ca spumele,
 Arde de graţie şi frumuseţe.
 Rose pe buzele'i nasc şi împraştie
 Profumul deilor din Cocaion,
 Përu'i ca sórele peste zăpedele
 Ernilor, scânteie lung p'orizon.

ORODEL CĂNTĂ

Orî-ce om se nasce 'n lume, are misiune-aice
 Pentru ţera ce 'i dă viaţă, viaţa sa să sacrifice.
 E nefericită ţera şi ursita ei amară
 Unde cei ce nasc în sînu'i nu mor pentru a lor ţeră.
 Acolo tot ce mai mişcă fără virtuţi şi credinţă,
 În a vieţii armonie nu mai sunt de trebuinţă.
 Ast-fel nu e ţera nóstră! Dacia e încă vie,
 Căci în sînul ei ea nasce încă fiî de vitejie.
 Ochiul se răpescce dulce unde agerul balaur
 Singur scânteie în spaciū printre purpură şi aur.

Însă viața, și puterea încă sunt în ast popor.
 Pe armatele Daciî sbor balaurii ușor.
 Ca corăbiî ce cu vele pe o mare turburată.
 Arborii, luându'si forma omului ca să combată
 Tot se mișcă, are viață, tot desfidă aicea sôrtea
 Căci robia cea streină e mai crudă de cât môrtea.
 Gloria e 'n atmosferă unde sufletul cel mare
 Sboră și respiră viața, cu a sa neatârnaire.
 Cu acvila cea măiastră care fuge de câmpii
 Infruntând în vijelie fulgerul de vijelii.
 Ast-fel Daciî în bătălii cată să respire viața,
 Dar spre Ister, o Decebal, iată se ridică cęța.
 Printre cęța se zăresc
 Acvile ce strălucesc.

Iar balaurii cu gura de flacără vor să trecă,
 Îi întâmpină, lovesce, și în Ister îi înecă.
 Peste vârful nalte ale munților rîpoși
 Unde aș lăcașe dalbe dei Daciî frumoși;
 Raze d'aur se arată, fac ghirlande de foc vie :
 Sunt sufletele străbune ce privesc cu bucurie.

Ast-fel fu cântecul. — Preoții templului
 Iliforî, ce trăiau în feciorie
 Și cu femeile dace, Sarmatice
 Albe și rumene dalbe lumine
 Ce formă podóbele ast-fel ca salbele
 D'aur ce 'nconjură petre rubine ;
 Regii Sarmatilor și cu reginele,
 Rumena Tilia toți o plăcură.

Rumena Tilie albă cu brațele
Și cu picióarele mici, mică gură,
Junele Orod el plécă genuchile
Regelui Daciî, ce 'l sărută
Plécă cu ostile — sună cimpóele,
Cade pe măgure nóptea tăcută.
Luna e palidă peste Sergentia
Dulce ea varsă un brîu
D'aur, ostirile de cavalerie,
Céta Sarmaților trec peste rîu.
Merg către Cesare care pe Tibiscu,
Ține el tabăra mult numărósă.
Regele Daciî dá semn castelelor
Să dea bătălia mult sângerósă.

TRAIAN ȘI EUDOCHIA

Cesare Augustul merge 'n pădurile
Verđi ale Daciî la vînătoare.
Vede în desele silve o timidă
Turmă ce tremură de căprióre,
Una cu córnel e d'aur ce scânteie.
Fuge, în urma ei August Cesar
Capra sêlbatecă pare și repede
Pere în lesele mari de stejar.
Ast-fel a noptilor stea muritorilor
Pare din negură și-apoi apune;
Ast-fel plăcerile omului fragede
Scânteie, fermecă și se răpune.

Capra stă repede lângă un șipote ;
 El vede o vergură în al său loc.
 Pletele scânfeie blonde ca sórele,
 Și p'al ei umer perî d'aur joc.
 Dine o 'nconjură ; tremură vergura
 Și plécă cenele blonde de fir.
 Pórtă pe umere tolba, săgețile,
 Arcul în mâna sa de trandafir.
 Cesare Augustul țintă privirile
 Sale pe vergura ce se arată
 Peste a zînelor turmă molatecă.
 Și de vederile lor se 'mbată.
 Ast-fel în spaciul negru ce stelele
 Luna nu scânfeie, un negru nor
 Țintă privirile sale la zorile
 Ce varsă razele pe calea lor.
 Iată cum Cesare ei îi da vorbele :
 „Zină cu zimbetul dulce, cu fața
 „Dulce, cu vorbele dulci și profetice.
 „Ce anunți binele, ce anunți viața,
 „Zină mult timidă ce ca un arbore
 „Înflori ca spaciul cel înstelat,
 „Cu un gând gracios în negre cugete
 „Parî tu privirilor, ce-ai încântat,
 „Cine esci cu săgeți d'aur ? cu cómileți
 „Seamănă mugurul d'aur din crin.
 „Dee esci ? gloriî, grații, virtuților
 „Esci o resfrângere, un vis divin ?“
 Eû sunt Eudochia, murmură vergura.
 Nu sunt contrarie Romiî, Cesare !

Vino cu armele! fă tu din Dacia
 Țera latinilor, demnă și tare.
 Din ambe gintele un popul nasce-va,
 Va purta numele dalb de români.
 Secolî mulți curge-vor, barbariî timpilor
 In capitoliu'ți vor fi stăpâni.
 Dar peste Dacia, dupe durerile
 Și suferința sa crud împlinită,
 Secolî de lacrimi, chinuri teribile,
 Unde tyranilor va fi 'mpărțită,
 Unde lovirile fiilor patriei
 Vor fi mai crâncene ca de străin,
 Unde tot sufletul omului nasce-va
 Ca să mai sângere crudul ei chin.
 Sórta poporului în suferințele'i
 Va afla, Cesare, mare schimbare
 Un om din neamul lor lucind ca fulgerul
 Ale străinilor horde barbare,
 Vinge-va și un stat dalb ca lucéfărul
 Pe derâmările'i va răsări!
 Cesare augustul pasă spre vergură.
 „Dee cù zimbetul dulce, cu fața
 „Dulce, cu vorbele dulci și profetice
 „Tu 'n espediția primă, prin cęța
 „D'aur a razelor tele, victoria
 „Noă romanilor ai oferit.
 „Căci tu cu razele ochii armatelor
 „Dace, Sarmatice ai cotropit.
 „Fii o Eudochie, dee a zimbirilor,
 „Dulci c'ale sórelui, fii protectóre

„Și pe când Dacia va da supunere,
 „Veî avea capiște desfătătoare !
 „Eû voiû în Dacia să fac o nație
 „Ce Oriintele dalb va domni.
 „Care născându-se din două ramure
 „Ginte heroice, mare va fi.
 „Dice : cum stelele, luna în aere
 „Se pălesc și se sting pe nesimțite,
 „Când graciósele zori ridic cómele
 „Nopteî cu mânele lor aurite,“
 Ast-fel se stinseră dea și dînele
 Dulce imagine de străluciri.
 Cesare Augustul lasă pe urme-le
 Deeî miratele sale priviri.

Cesare Augustul duce cohortele
 La a Iasigilor mare cetate,
 Supra lui Tibiscul ce 'î udă pólele
 Intră ; cohortele ard d'a combate.
 Aripa de călări pusă în frunțile
 Ostiî, labarele trei se avânt.
 Și legiunile tot atât numără
 În prima aripă armate sunt :
 Cinci, una Spanică, alta Ilirică,
 Alta a Panonieî, alta de Beși
 Alta a Numizilor fii deșertelor,
 Toți dupe meritul lor sunt aleși.
 Colo par Spaniî dalbî, lungî cu pletele.
 Este 'n Italia vorbă : mulți ani
 „N'aș lua armele, d'aș avea 'ncredere,

„Că inemicii mei vor fi Ispani!“
Ei form o aripă de cavalerie,
De infanterie e urmărită.
Este superiă tutor cohortelor
Uşure cu-armele; braviî Rorari.
Vin, îşi aŭ rîndele p'atreia linie
Între Acensii bravi şi dalbî Triari.
Ei mergeaŭ cei d'ânteiŭ şi fără regulă
Ei port lovirile cu frenesie.
Numele lor aŭ ei de roreş, ploile
Saŭ picăturile din vijelie,
Levis armatora ce-are in ramure
Cei d'ânteiŭ pe aceşti sprinteni Rorari,
Are oştirî agere, pe ferentari.
D'aprópe nu combat. Ei nu aŭ armele
Lancea, nici sabie, dar aŭ săgeţi.
Sunt puşi în ordine şi formă o aripă.
Nimeni ca ei mai mult nu par semeţi.
Pórtă stindardele, ese 'naintele
Regele Vesura cu-a lui armată.
Ved legiunile, ved edificele
Urbii Iasigilor. Ea se arată
Ca primă-verile. Regele Vesura
Către Cesarele se îndrepta.
Cere ajutorul seŭ contra Sarmaţilor
Şi contra Dacilor ce 'i apăsa.
Vin cu femeile şi cu feciórele.
Oferă armatelor hrana şi masă.
Cesare Augustul intra pe porţile
Urbei Iasigilor; mândru palat.

El iar sacrifică. Nicî o bătălie
 Fără a da deilor rugă n'a dat.
 Vin la altarele sacre, femeile,
 Cum și feciórele, albe ca crinul,
 Sémăn câmpiilor ce călătorilor
 Par în deșertele unde Camsinul
 Suffă, cu florile lor și cu arborii
 Cu fructe aure ; cu miî colorî.
 Sună citerele, hymnuri de glorie.
 Phosphoros scutură pletele aure
 Peste a umbrelor mantă umidă.
 Dea Eudochia dulce cu zimbetul,
 Pare pe Alpius, luce splendidă.
 Rîde Cesareluî dupe o măgură ;
 El vede oștirile dace venind.
 Vede balaurii despiciënd aerul,
 P'a săgetarilor cétă plutind.
 Chiamă oștirile, apoi sacrifică
 Deilor taurii ; acvile aduce.
 Armele, coifele. zalele ostașilor
 La ale sóreluî raze strălucce.

Regele Daciî s'affă cu armia
 Într'o puterică, mare cetate.
 Pe când Sarmatica cétă pădurile
 Dace-ale munților mari le străbate.
 Marele Cesare sparge întăririle
 Dacilor din prejur, spre munți privea :
 Va să ia vârfele unde Decebale
 Întăriturile sale a avea.

Ca între ambele corpuri de armie.
El pe Decebale va să îl închidă,
În înălțimile cele sălbatice
Și ast-fel să'l ferece ca p'o aspidă.

S'apără ostile Dace cu furie.
Ei aveaū spadele lor îndoite.
Datina Perșilor. Ttrei sunt columnele
Oștii romanilor și respândite.
Doă în bătălie intră, iar altele
Compun reservele cele mai mari.
Bande germanice, bande barbarice
Cum și reservele mari de Triari.
Cesare Augustul chiamă ostirile
Și le încurajă prin mari vorbirī.
Cesar încalecă, merge înfrunțile
De cavalerie, ce el veghează ;
A lucrătorilor cétă cu sapele
Construe șanțele, ce garantéză
Castrele, silvele cad sub securile
Romei teribile. Trec veterani,
Ei pórtă zalele, coifurī și paveze.
Ei serv Cesareluī mândri romani,
Stégurī cu acvile doă, sunt semnele
De legiunile care combate
Daciū la Cesare doī solī trimiseră
Pacea să céră lui. „Mare împărate !
Dic solii Dacilor și ai Sarmaților.
Decebal regele cere ertare“
Pentru-a sa patrie, vėrsāndu'sī sāngele

Pentru religie și ne-atârănare.
 Cesare Augustul, cruntă sprincenele,
 Țice el solilor acest cuvânt :
 „Nu am încredere în cei ce sfărămă
 În cei ce spulberă un jurământ.“
 Solii plec frunțile, es de la Cesare.
 Solii Sarmaților pörtă mantale
 Lungi și pe capete aũ pălăriile;
 Țice Cesarele gardelor sale :
 „Sus peste o măgură tóte trofee
 „De la Daci și Sarmați, ale 'nălța!“
 Restul armatelor ese prin porțile
 Pretorianilor ; podul plutea,
 Pe ale rîului unde spumatice. —
 Sus pe o măgură ce aurea,
 Urcă Cesarele, față acvilele
 Patru cu numărul, față stindarde.
 Țice pafectilor : „fiii aĩ Romanilor.
 Jurați pe sórele ce pe cer arde
 Să 'nvingeți Dacia ! cât în tărămele
 Rîului Istrului, vor domni ei,
 Ține-vor armele, Roma puterică.
 Fi-va batjocura sclavilor sei,
 Roma lumilor dómnă, puterică,
 Nu va să sufere o mică țără,
 Să'i dea tributele
 Și să-o amenințe însuși cu hére !
 Ast-fel Cesarele Țice, dă ordine
 Urbele Dacilor se 'nconjóre.
 Mare bătălie este sub cóstele

Urbeii ce Decebal apără. Sóre,
Dioa în umbrele prăstii, săgeților,
Petrilor, nu mai e nóptea părea.
Iar a Romanilor flóre se scutură ;
Însă din locul lor nu se 'ntorcea.
Urcă cu scările bravii cu furie ;
Cad sub torintele lor de săgete.
Făramă brațele, pepturi și capete
Sângele omului cură din plete.
Umbrele coperă fața pământului.
Cerul în pulbere d'aur lumină.
Luna cea searbădă lată ca aria
Îneca stelele cum o regină
Nécă cu razele hora curtenelor,
Văile scânteie, sub strălucirile
Ce face pulberea de licurici.
Cerul se coperă de nori albi, semănă
Turmelor oilor pe o câmpie.
Printre nori licură și trece palidă
Luna cu fața sa cea argintie.
Ast-fel cum pe un lac nóță o lebădă.
Norii lovindu-se, ca crapî în lac,
Când și când fulgeră, bubuie, negură.
Sus pe munți negure sînul desface,
Hora Frumóselor trece în aere
Și cu ghirlandele ce le 'ncunună,
Din frumusețile ce le 'nconjură ;
Aerul recoros ele prefumă.
Merge cu dênsele Orodol, flueră
Cum geme apele în vijeliă,

Apoi ca tunetul când luce fulgerul
 Când cade trăsnetul peste câmpii.
 Luna și stelele luce prin negure.
 Undele râului saltă în spume.
 Florile frunțile 'nalță, și arborii
 Dresă 'n sus frunțile lor în cunune.
 Tremură aerul, viața, energia
 Nasc pretutindene pe răsărit
 Zorile rumene înalțând brațele,
 Daciï pe-al silvelor vîrf aurit.
 Nalță balaurii, caii lor nicheadă.
 Bat cu piciórelé, mușcă în friuri.
 Plécă oștirile de cavalerie.
 Plécă sêlbatecii nuđi pên la briuri
 Și infanteria purtând săgețile,
 Purtând căciulele nalte pe cap,
 Urmă pe regele mare al Daciï,
 Care încalecă pe un sirap
 Iute ca fulgerul, ciulind urechile,
 Întrecênd aerul, rîde de friu,
 Fumegă nările, saltă, se svîcolă
 Urmă ostirile sale spre rîu.
 Ast-fel balaurii sbórá și códele
 Se întind, se restrâng și naintéđă.
 Saú ca páraiele ce alergând tremură,
 Saltă, și clocotă și se spuméđă.

CANTUL IV

Colo în silvele cele sêlbateee
Ce semăn norilor cei grămădiți.
Unde repaosă hérele munților,
Pruncii cu mumele sunt adormiți.
Stelele scutură pulbere aură
Luna molatecă în spaciū luce,
Ca o surîdere dulce de vergură.
Suffă 'n frunzele văii vînt dulce.
Dorm sub un arbore două reginele
Memasa, Pesimunt, de la Sarmați.
Crinii și rosele, aurul stelelor,
Ingână perii lor, dulci, profumați.
Patul lor fragede brasde de florile
Câmpului, arborii ce se 'nclin,
Razele stelelor, lunei molatice,
Coperă formele lor dulci de crin.
Vîntul pădurilor resfătând florile
Jocă 'n bucele lor răpitóre.
Daū lor prefumele florilor munților,
Iaū respirația lor ardetóre.

Colo și dincolo strigă vedetele.
Luna învăluie fruntea în nori.
Aerul vuvuie, tare în pescere?
Calcă pădurile; Spanii ușori,
Repedi femeile dulci și molatece,
Ei din tapetele de flori răpiră!
Strigăte, lacrimi. plangeri, se 'mprăștie.
Iată reginele dulci se treziră.
Din somn în brațele unor ostași,
Și ca columbele în ghiara șoimului
Tremură, murmură cu ochi drăgălași.
Zorile rumene, par între umbrele
Noptii molatece, razele lor;
Daș îndoiósele flacări umbratice,
Favor larcinele dulci de amor.
Deliru-amanților saș răpitorilor,
Nóptea 'nvăluie pe jumătate,
Și ascund flacăra ce-arde pe fețele
Junelor frumuseți dulci, delicate.
N'audeaș nicăiri de cât lamentele,
Și protestările și suspinări.
Cântece tinere ale amanților,
Cu dulcea murmură de sărutări.
Plângeră și protestări, dulce profumele
Îmbătaș sufletul. Buzele rubiniș
Daș sărutările printre lamentele
Printre suspinele triste și viș.
Spaniș în castrele lor duc captivele.
Duoș Spaniș, reginele două robesc.
Daciș și Sarmații vin ca să apere

Sócele, fetele, ce le răpesc.
 Ceî doi regi, tremură d'ură teribila.
 Chiamă cohortele cu solzi d'oțel.
 Eî cer bătălie. Daciî, balaurul
 Naltă pe crestetul unui castel.

Eî merg pe rîpele cele sêlbatece
 Vede înaintele stânci coperite
 De stejari și de ulmi, frasinî cu frunțile
 Atingênd cețile sus risipite.
 Lasă vederile peste văi fragede
 Plaiuri sêlbatece, ochi de păduri
 D'unde fântânele varsă cristalele
 Cu grațioșele line murmurî;
 Unde cresc florile, cele mai fragede
 Și filomelele cânt de amor;
 Turmele-î se ridic spre-ale cerului
 Domî ca grămedile negre de nor.

Ambe armatele seamăn pe măgure
 Nisce nori ce se 'nalt și se mișc ne'ncetat.

Luciul Maurul un castel conjură :
 Acolo locuia un pileat.
 Ce are o vergură dulce ca sórele
 Luciû de vergură e amorat.

Iată plimbându-se în sînul silvelor
 Verdî când pe crestetul negru vedî luna

Lucius Maurul n'ataca castelul
El cântă în silvele unde-î fortuna.

„Cosânzeana mea cea dulce,
Cu cosițele de fir,
A ta gură mică, dulce
Luce ca un trandafir?
Când ea trece printre flori,
Ved trecând două surori;
Una e dulcele zori,
Ceî-altă e a sa față,
A cării dalbă dulcătă,
Pare ca raze pe nori.“

Dar vai! lui Lucius Maur nimica nu îi răspunde,
Și luna disc de aur în neguri se ascunde.
În umbra ce se varsă, el de ai săi se pierde,
Se duce printre umbră pên la o silvă verde.
Acolo e castelul ce el vede trufaș
În care e amanta cu chipul drăgălaș.
Si în tăcerea nopții, în sînul de păduri,
Așa el naltă viersul, și lăsă dulci murmuri :

„Oh! suspinul care trece,
„Mergă la inima-î rece!
„Să-î spuie crudu-meu dor
„Că mă usuc, gem și mor.“

„Să îmi strângă cu-a sa mână
 „Lacrimile ce se 'ngînă.
 „Să mă nece în cosiță,
 „Să-î beaŭ miere din guriță,
 „Unde crește o garofiță.
 „Când se revarsă de zori,
 „Când dorm triștii muritorî.
 „Paserea cântă 'n crâng;
 „Numai eŭ nu dorm, ci plâng.
 „Viața mea este amară
 „De la séră pên la séră.
 „De la ȃi pênă la ȃi,
 „Plâng, fără a-mă linisci.
 „Oh! suspinul care trece
 „Mergă la inima-î rece!
 „Să-î spuie eî crudu'mî dor
 „Că mă topesc, plâng și mor.
 „Să-mă strângă cu-a sa mână
 „Lacremile'mî ce se 'ngână.“

S'aude o șoptire și cântece suave,
 E chiar princessa dacă cu albele eî sclave.
 Pe fața sa scânteie o roă de ȃimbiri
 Pe gură 'î luce un zimbet de fragedî trandafirî.
 Cădea voluptuoase rîdênde-le cosițe
 Pe brațele-î se 'ngână bobocî de garofițe.
 Un vël de desfătare ce sînu'î învălea
 Și-o rară frăgesime lăsa a se vedea.
 O buclă ce resare și bucele-î umbróse
 Pe sînu'î de zăpadă s'aruncă amoróse;

Lucind precum lucesce un sóre neguros,
 D'ar fi un sóre negru ! pe sînul eî frumos.
 Acéstă frăgesime, și dulcile'i zimbirî.
 Formeadă drăgălașul buchet de strělucirî.
 El o iubea ca viața. Ea nu vrea să'l audă.
 De și-l iubea, dar vorbe plăcute îi-le refusă.
 Aude că el vine cu-armate aî lovi,
 Pe când el naintă cu arme. Ea eși
 Și merse înaintea lui Luciū să vorbescă
 Și cu dulciū eî fermeci pe Luciū să răpescă.
 Vrea a scăpa cetatea. — Scânteie plina lună
 Pe o pădure verde, lucesce ca cunună
 Pe fruntea frumuseței pe graciosul per,
 Aceste raze d'aur ce coboraū din cer.
 In sînul de pădure la razele de stele,
 Lucesce-o frumusețe în hora sa de iele.
 Al eî pěr se revarsă pe umeriī frumoși,
 În valurī neguróse dulci tinerī drăgăstoși
 Lucind cum ar străluce un dulce, negru sóre,
 În juru'i se revarsă, în nóptea trecătoare. "

DOMNIȚA

Un foc dulce aprinde al tēū suflet feros.
 Vin! și resuflă un dulce și drăgălaș miros!
 O strălucite Luciū! iubesc a ta zimbire,
 Acea suavă dulce și fragedă lucire.
 Precum iubesc în nópte pe doma cea senină,
 Acele raze d'aur, acea dulce lumină.

Vin dintr'un traiu de lacrimi și fă un traiu de flori.
O nópte de amoruri și să mor pênă la zori!

LUCIUS MAURUS

Din gura ta ce are nectarî dulce și cerescî,
Vin, sărutări de roă plăcut să respândescî!
Pe ale tele brațe tu dragăstos mă strânge,
Și ca o flóre dulce pe sînul meu te frânge.

Domnita rătăcită în pèrul său de fir
Reposă fericită p'un pat de trandafir.
O față dragălașă, o fermec! fericire,
Ce ved' resfățătore prin dulcea ta zimbire!
Ai tei ochi dulci ca viața mă ard și mă topesc.
Tu esci minunea dulce de care mă răpesc
Oh! vin'o lângă mine cu ochii ce străluce,
De flacări și de lacrimi, și de langóre dulce!
Ca flórea ce se 'nelina în vîntul călduros,
Și capul său pe fruntei îl plécă dragăstos.
O roă de plăcere cerescă atunci se varsă,
Pe dînsul îl îmbată și fericire varsă.
Amorul îi deschide cu mânil de crin
Cu degete de rose, al ei dragălaș sîn.
Și mica ei guriță surîde dulce, drag
Revarsă o albă miere ca al munților frag.
La ale lunei raze apare acea domniță
Cu ochii plini de lacrimi, și rîsul pe guriță.

S'aude aceste vorbe : îmi jurî a mē urma,
Orî-unde mē voiû duce ca draga umbra mea?

DOMNIȚA

Te voiû urma ca umbra și cât sunt de frumósă
Voiû fi pēnă la mórte supusă, credinciósă.
Îți daû brațul drept légăn și sînul meû drept pat
De crini și de resure! să fii al meû bărbat.
Dar dămî cu sântitate, lealele cuvinte
Că lași peste cetate domni al meû părinte?
Cetatea se deschide și când dulcele zori
Pe cer revarsă d'aur și de purpură florî.
Ilustrul Luciû Maur la un altar se duce
Și ține a lui mână în mâna ei cea dulce.
Acéstă este în țeră conchista cea d'ântēiû.
Când zorile s'arată, ei dorm p'un căpătēiû

In tabără superbul Cesar August Traian
Ședea avēnd alături pe junele-Adrian.
Opt capi de legiune, toți șed cu gravă față,
Și vîntul serei dulce a lor frunte resfață.
Doi Spanî junî capi d'armată staû singuri în picioré
Cu fețe întristate, cu vorbe răpitóre.
Cesar le dice ast-fel : „voiû mórtea meritați.
Prin faptul ce făcurăți! nu mai sunteți soldați.
Dar nu vē ridic viața, nu meritați nici mórte,
In viața vóstră tristă, vē fac o altă sórte.

Să nu mai aveți dreptul sub stindardul mărit
Să vă așezați sub arme, căci voi l'ați înjosit."
Legionarii fruntea înclină, și Cesare
Cu mâna póla mantei apucă; depărtare
D'armatele lui cere acestor trădători.
Și merge, sacrifică; iar timpul e la zori.
Atunci apare Luciu în toga aurată.
Am câștigat cetatea în nópte 'nconjurată.

CANTUL V.

Dacii credându-se tari, și învingerea
Pentru ei de acum, es din cetate,
Ast-fel torentele strânse de stavile
Când se vërs, riură, întăritate.
Rup orî-ce stabile, gem și se sfărămă
Pe stânci sêlbatece ce îi opresc.
Răcnetul omului, sunetul armelor
Turbură aerul, nu mai pășesc,
De cât pe leșele d'ómenî, — pe armele
Celor ce dîilele la ceruri sbórá.
Vin cei doi Sarmaticî regî ce femeile
Spaniî răpiseră — caiî lor sbórá.
Marcius, Erculus, Dura, Sarenticus
Cad sub lovirile lor cu turbare.
Eî aũ fost gloria pretorianilor.
Saula regele mare al scolaților
Cu Gerus regele de Roxolanî.
Vin în bătălie. Eî cer femeile
Ce le răpiseră juniî Ispanî.
Memesa a regelui Gerus soție.

Vine și Tibia albă cu brațele,
Tibia sociului rege urma.
Pe cai ce spumegă și în cuirasele
D'oțel s'acoperă. Caii sbura,
Dar sub a Tibii spadă ce fulgeră
Cade în pulbere un cap roman,
Fala heroilor, Dilius, scirile
Despre a sa perdere merg la Traian.
Țice lui Lucius : „dute cu maurii
Nu mai e Delius! mergi să'l resbunî!
Lucius Maurul calul încalecă
Pasă cohortele lui de nebunî.
Află pe Delius mort în picióarele
Cailor. Sângele încă curgea.
Vede pe Saula aspru îl suduie.
Regele buzele lui le mușca.
Ast-fel cum se lovesc doi șoimi în stâncile
Cele sêlbatece ei se loviră,
Luptă cu spadele, însă pe paveze,
Fulgeră, lunecă și se sdrobiră,
Lâncile. Lucius gardelor ordonă
Nimeni femeile a nu lovi.
Căci nu e glorie se 'nvingă aerul.
Strânge pe Saula care 'l zări.
Calul lui Lucius în sânge alunecă
Plécă genuchile. Saula vede,
Iute descalecă, și ast-fel ca fulgerul
Iute, la Lucius el se repede.
Alba Eudochie vine din aere
P'un nor de flacăre ea 'l învelesce

Un ispan Hereia, duce al cohortelor,
Pare lui Saula și îi vorbește :
N'a fugit Lucius, nesocotințele
Sale, de armele'ti, de fața ta,
Îl fac să caute mai brave să secere.
Vino cu Horeia a te lupta !
Ți-dice. Dar Saula a vădut sórele
Care 'n apunere încă lucesce
Și pe Daci razele varsă. Vii razele
Luna pe crestetul munților searbădă.
Pare. Ostirile lupt furios.
Urba e liberă, Cesar victoria
Are și porțile lui ce s'aũ deschis.
Pradă, ucidere, urmă învingerea
Vieții îi urmară crudul abis.

CANTUL VI.

În séra profumată, în munți, când blonda lună
Ca o spheră de aur lucea în nóptea brună.
Reginele sarmate Mamesa, Pesimut
Se disputaū sub arbori pe Orodel plăcut.
El e al meu. N'ainte de tine îl ador
Deci mie se cuvine, de dorul lui eū mor.
N'ainte saū în urmă, eū îl ador ca viața.
Pe fața lui amorul a respândit dulcéta.
Pe mine mă adórá, mi-a dis d'atâtea orí.
Eū i-am făcut ghirlandă din brațul meu de florí,
Eū i-am dat să sărute în a mea cugetare
Al meu sîn ce respiră profum și desfătare.
De câte orí de séra și pênă despre dorí
Nu am făcut dintr'ênsul un dulce vis de florí.
Nu cređ ce dici regină! pe mine el adórá,
De cât el se mă trade, ar fi primit să móră.
Dar vedđ că aceste vorbe nasc cértă, deci propui,
Să auđim ce dice el chiar din gura lui,
Pe cine el iubescce din noi doă, a dice,
Pe cine o să desemne, va fi acea fericce.

Aşa vorbeau acele regine ce iubeau
 Pe Orod el la dânsul în séră se duceau
 La dânsul se urcară într'o pădure désă,
 Cânta privigătorul chemând a sa mirésă.
 Vin, Orod el ne spune pe cine ai ales?
 A dis una, coróna frumosului ei ses.
 Frumusefe dulce cu mâna îmi resfată
 „A sa frunte ardândă, ca stéoa pe o céşă.
 Pe tînêra ghirlandă de opt-spre-dece veri,
 Stréluce tineretea pe voluptoşii perî
 Aşa precum lucesce bălaia auroră
 Când primă-véra vine, când văile coloră.
 D'amorurile tóte ai seî ochi strélucesc,
 Prefumui fericirei ai ei sîni frăgedesc.
 Un puf subţire d'aur, pe braţelei apare
 Ca raza cea de sóre ce pe nea jocuri are.
 Al seû pèr plin de graciî pe sîn i se avântă,
 A căruî dulce formă vederea o încântă.“
 Ascultă, dice una cu vocea sa micrésă :
 Noi ardem pentru tine de dulci plăceri cerescî.
 Pe cine tu din doă găseşti tu mai frumósă
 Şi care din noă doă e ceea ce iubescî?
 — Dar Orod el răspunde : şi una şi alta'mî place
 Dar între di şi nópte, e alegere a face!
 Şi una şi alta are delicii şi plăceri
 Ce fermecă ale nóstre sburdalnice vederi.
 Eû iubesc o frumósă din cele opt Lial,
 Amorul nostru este ceresc şi ideal.
 El n'are certe, lacrimî, suspine nici curmare
 Etern el nu cunósce durere nici schimbare.

Lial ce aude atuncea aceste vorbe, vine :
 Pe brațele ei albe, cunună de flori ține
 C'o mie de culore, profumî, desfătători
 Să facă lui Orod el un pat de dalbe flori.
 Pe gura ei surîsul lucește ca un sóre
 Pe cer. Și ochii arde de tînără langóre.
 Pe sînu-î se revarsă în valuri al ei per,
 Și gura ei respiră profumul cel din cer.
 Reginele surprinse de frumusețe'î rară
 Pălesc și le coprinde o gelosie-amară.
 Se duc cu ochii 'n lacrimi ca noptile ce sbor
 Când dorile se scaldă în lacrimele lor.

În capul oștilor merge cu fluerul
 Orod el urmărit de o frumósă
 Dină a hymnilor cei de bătălie.
 Pórtă pe umere tolbă-aurósă,
 Pórtă săgețile, arcul. — În vînt,
 Vede pe Maniah fala Germanilor,
 Ast-fel ca fulgerul norii spărgênd,
 Despicând hordele dese-ale Dacilor.
 Rîndurî sub brațele-î ageri se 'nclină.
 Melida rumenă tînde a arcului
 Córdă. A Tubetii mână divină
 Pórtă la inima fiului Rinului
 Vîrful săgeței ei când Orod el
 Sub a lui Sabie esala cântece.
 Cade al Rinului fiu în resbel.
 Orod el hymnele saie le murmură

Ele înflacă rădăca oștire.
 „Dacă ! pentru patrie, și libertatea ei,
 Mórtea ostașului e o mărire.
 Scânteie armele ! plană balaurii ?
 Riure sângele ! nóte ca 'n rîu !
 Ude copitele caii Carpaților,
 Mirarea șeimilor, fără de frîu.
 Plaiul ce lîncedă când bea a norului
 Plóie, și viața lui măi vie pare.
 Bea sânge luncile patrii Dacilor !
 Din rîul sângelui viața resare !“
 Dice și oștile Dace se 'nflacă ră.
 Mor saũ dau mórțile ne 'ncetat.

Decebal regele prinde în cursele-î
 Pe Longin un tribun prins el îl ține.“
 Regele Dacii scrie Cesarelui :
 „Daca el pace vrea, la pace vine.
 Voi scăpa dîilele celui ce 'n temniță
 Geme.“ Cesarele nu 'l satisface.
 Longin în temniță cere veninu lui
 Mórtea sa repede ! mórte își face.

Eudochia hrănesce în inima'î ură.
 Ea vrea să resbune a frontul ce Oneu
 Făcuse deitei. — Când dulcea purpură
 Poleie, orisonul lăsa patul seũ
 De florî și de fructe, se scólă sub cóme
 De ambru, ce riur pe corpul de crin
 Se scaldă în mustul de florî și de póme
 Ce varsă în nópte profumul divin.

Se 'nvestă cu rochia și përul împletește.
O péptână o đină și patru îi țin
Cu mânele cóma'î, ce dulce auresce
Îmbracă tunică de purpur, satin.
Ce eî Cosânzeana presint îi făcuse.
Cusută de mâna frumóselor đinî.
Pe frunte cu mână de rose îi puse
O đină coróna cu patru rubinî.
Pe corpu'î ce lăsa ea nud jumětate,
Ea pune atuncea un vël gracios
Lucind ca o rază pe ape-azurate.
Îi pune opince de Rinoceros.
Se duce pe caru-î spre bolta ceréscă
Și caii ca norii în aer suia.
La Zamolxis mergea, pe deü să răpească,
Să lase Dacia Romaniî să ia.
Din car se cobóră la Zamolxis bate.
Și intră 'n palatu'î de nori și d'azur.
Cum în ale nopței umbróse palate
Al luneî disc pare cu zimbetul pur.
Ce este o đee cu zimbetul dulce.
Îi đice Zamolxis : ea vine roșind
Și gura de zimbet divin îi străluce.
O đee prea crudă, veî tu să se piară
Un popul, tu numai să poți să-ți resbunî !
Dar đeea răspunde : din noile féră
Va nasce Dacieî de gloriî cununî.
Din nópte dă đioa, din jug libertatea.
Din mórte dă viața, un stat strălucit
Va nasce și lumiî dând, viața, dreptatea

Trăiva puteric și fără finit.
 Ursitele a spus'o de față tot cerul.
 Decî, nu mai protege pe Daciî perfiđi !
 Ea ȃice, și mîna'î de crin gonind pěrul
 Ce cade pe umeri, cu ochiî umiđi
 De lacrimî, și splendidi de dulce langóre.
 Aruncă asupră'î cochete priviri :
 „Tu ȃee esci crudă, și nesimțitóre
 D'ardêndeles mele, și tineri simțiri.
 Mě ții cu speranțe, și faci ca să fie
 Răcélă și ură în ȃei din cer.
 Când misia-ți este de viață, armonie,
 Când dragostea este al tēu caracter.
 Deschide tu mie, al tēu sîn, permite
 Să savur profumul de rose, de crini.
 Și voile tale vor fi 'mplinite.“
 Dar ȃeea în sînu'î înécă suspini.
 Vedî, ȃice ei ȃeul : frumósă Eudochie,
 Pămêntul și cerul își daŭ sărutări.
 Tot este un farmec, d'amor, de junie,
 Tot varsă plăcere, parfum, desfătări,
 Vin lasă tu sinu'ți amorului dulce
 Cu mîna de rose să 'î dea resfătări,
 Și gura ta suavă ca roa ce luce
 Să sórbă amorul ceresci sărutări.

Din a le tele dalbe, surîse, gracióse,
 Sincere jurăminte, ardinte resfătări
 Din dulcele-î suspine și lacrimî amoróse
 Din gura ce respiră parfum de sărutări.

Și dulcea ta privire ca primă-véra dulce
 Ce 'n fundu umbros al iernii desfătător străluce.
 Și din bujorii ce 'nmugur pe sînul teú de nea,
 Eú am făcut un légán etern de resfătări
 În orî-ce diminéță; dar când vai! séra pare,
 Ast légán de plăcere mai mult nu mai erea.
 Ah! crudă și trufașă! tu nu mă mai iubesci!
 Pe un rival în brațu'ți de florî tu îl primesci.
 Și lași pe sînu'ți vélul la graciosi zefiri,
 Să-î sufle să-î arate în iarnă trandafirî!

Ce dîci tu, o mare deú, soț și părinte,
 Aici chiar vei să savurî amorul cerese?
 În fața naturei, dar aduți aminte
 Că deii cer și stele, pămênt ne privesc!
 Dar deul în brațe soția sa strânge,
 O purpură arde obrezu'î de crin,
 Și capu'î ca crinul pe sînu'î să frânge
 Pe arborul vieței, pe peptul divin.
 Se splendidă cerul, pămêntul se 'nfloră
 Se 'nroă, plutesce, se scald, se cobor,
 Tot pênă când pare suava auroră
 Profumă, murmură, se 'mbată d'amor.
 O céță de aur învăluie patul
 De rose, delicii, plăceri și delir.
 Și razele dîlei poleie palatul.
 Iar dea se-ascunde în përu'î de fir.
 Mergi! dîce Zamolxis, va trece Dacia
 Luî Cesar. Decebal veniva în cer.

Să 'ncete vărsarea de sânge! armonia,
Și pace respingă acest timp de fer!
Dar voiți ca Dacia cu-armele 'n mână
Să móră, mai bine de cât a se da.
Să móră orî-ce țeră când nu e stăpână.
Când ea amenință d'a se înclina!"

CANTUL VII.

Cesare Augustul dupe o măgură
Vede bătălia ce încetează.
Trecând cu gardele pretorianilor
Ochiî de acvilă pe văi cruntează.
Cere să 'ncalice, caii sosesc
Cu cavaleria plécă armatele
Nóptea cu armele eî strălucesc.
Lăncile Dacilor fulgeră 'n paveđe.
Intră în zalele cele de fer.
Ese prin spatele, cóstele eroilor.
Din ambe armatele ceî mai bravî per.
Capurî ce sabia taie staū palide,
Sémăn cu stelele triste, pălite
Ce par în noptîle tómneci ceî sérbăde
De ale norilor unde 'nvelite.
Câmpîi sub sângele care îî coperă
Par că se satură sângele a bea
Eî respiug sângele, viersul învingerei
Cu al durerilor la cer trecea.
Cine își pierd armele, luptă cu ghiarele,

Dinții, și sórele pe cer roșese.
 Daciî fug și revin, mușcă genuchile
 Muruluî de ostași strânși ce'i opresce.
 Urlă pădurile, armele scânteie.
 Ca licuririle negruluî nor
 Ce se 'nflacărá, mare confusie.
 Stâncile se ridic. — Munții cobor.
 Silvele frunțile plécă ; săgețile
 Respira morțile ; mândrul Cesar
 Svârle săgețile d'aur cu vârfele
 Peste Daci și Sarmați. Daciî dispar
 Ast-fel ca umbrele care din rîpele
 Intră în pesceră de sóre 'nvinse.
 Apele Tibisce curg murmuratece.
 Unde bătălie nu se 'ntinse.
 Pesciî cu soldî de argint jócă. Din muntele
 Tabeiî Tibiscul ese spumênd.
 Ținele munților, iele frumósele
 Lângă rîu hora lor dulce adună
 Spală piciórele ce-a stropit sângele,
 Jócă în ghirlandele cele de spumă.
 Dioa Romaniloâ spune învingerea.
 Însă învingerea e trecătóre.
 Daciî aú rîpele și cu cetățile.
 Sarmiseghetuza e în picióre.
 Plécă Cesarele, duce armatele
 P'ale Istruluî malurî în jos.
 Unde sunt punțile, mai jos de porțile
 De fer, pe istrul cel furtunos.
 Merge, sacrifică Țeilor tauriî.

Staū fața armatele trei legiunī.
 Și cu stindardele cele cu acvile.
 Toți aveaū coifele la pept, cu mânele.
 Cesare ordonă către tribunī.
 Să plece oștile contra neamicilor.
 Plécă. La Cesare i se arată,
 Capī de aī vecinilor, care căduseră.
 Jură cu armele eī să combată,
 Mândri în rândeles imperatorului.
 Oștea Cesarelui conjură munți
 Vede Colonia mândră în palate.
 Unde se 'ndorie marmura 'n punți.
 Cesare încalecă, chiamă oștirile
 Ce mai remasesă într'o cetate.
 Unde pe porțile merge în sus.
 Însă Decebale pacea Cesarelui
 Cere prin solii seī, pare supus.
 Plécă cohortele nenumerbare
 Precum sunt crimele celor tiranī
 Și lașitățile celor ce hearele
 Rabdă și tremură de miī de anī.
 Conjur cetățile dace, dintr'ênsele
 Toți lupt cu-armele, tot este brav.
 Luptă cu-energie, luptă cu inimă.
 Vrea să se spulbere și a nu fi sclav.

Într'o cetate fόμεa se 'ntinde și devóra.
 Acéstă fόμε crudă îi surpă, îi omórá.

Nu pot nici să mă lupte, mă mulți sunt deserați.
 Eșiră din cetate, se lupt, și sunt scăpați
 Ceii mulți țin un consiliu Zarabi și Iliphori
 Și poporul cetății femeii și luptători
 De trebuie să mără sau ca să viețuiască.
 Să trecă în sclavie, și jugul să primescă.
 Un preot june ânsă să urcă pe un mur.
 Și arătând cu mâna la ceii ce 'l împrejur.
 Lasă aceste vorbe mărețe să resune :
 Frați fără libertate, ce este-o naținne?
 „Un popul ca și omul aicea pe pământ,
 De e născut, el are să fie un cuvânt
 El are dreptu 'nviață să nu aibă tyran.
 Căci numai cel din ceruri e mare suveran.
 Popórele ce sufer a lor viața 'n sclavie,
 Nu sunt de viață demne, mă bine numai fie
 Noi să nu facem ast-fel, mă bino să murim
 De cât sub lanțul Romii sclavi să ne umilim.
 Acela ce de mórte se teme, ca să fie
 Aici în lume liber, e demn a fi 'n sclavie.
 O frați, bătrân și june, popor toți să murim !
 Propui să se adncă un mare vas cu vin.
 Într'ênsul să s'arunce veninul ce ucide.
 Să bem toți pên la unul din crudele licuide !
 Să mă urmați pe mine. Eú cel d'ântéiú voi bea ;
 Vedeți, că bătrânețea nu 'ncinge cóma mea,
 Și pentru mine viața avea speranțe încă
 De glorie, de bine, nu sunt încă pe stâncă
 De unde cruda mórte răpescce-un muritor.
 Aveam în lume încă, plăceri dulci de amor.

Dar fără libertate, o viață nimic n'are
 Mai tristă ca mormântul, ca mórtea sînu'î are.
 El dice. Se aduce un vas, se varsă vin,
 S'aduce o cupă încă; se pune 'n vas venin,
 Și preotul cel june, ântîiū ia cupa plină.
 O bea, și se-abate și fruntea'î se înclină.
 Atunci începe o scenă teribilă 'n popor.
 Femeile sărută pe micii fii lor.
 Toți se îmbrățiședă și mor cu bucurie,
 Și ei suferă mórte, să nu fie 'n sclavie,
 Spre a nu fi sclavi. O mumă cu pruncul ei la sîn
 Bea, pruncului rîdendu-î, îi da să bea venin.
 Colo copilul plânge, și tînăra fecióră,
 Logodnicul sărută nainte ca să móră.
 Mai dincolo mulți cântă cu voce de dureri
 Și dice etern adio la viață, la plăceri.
 Cum beaū din cupă merge pe piață și s'abate.
 Și în dureri ei móre, dar ei aū libertate.
 Când toți adorm de mórte Romaniū aū intrat.
 Și vîd tabloul morțiū, mult toți aū admirat
 Virtutea unui popul, ce vrea să nu mai fie
 De cât să viețuiască sub jug și în sclavie.

Eziș a lui Decebal lucesse maiestósă
 De o albețe rară sub cóma negurósă.
 Strălucitóre umbre ce pe al noptei sîn
 Cu razele de stele pierdute se îngân.
 E dulce, e frumósă, dar rumena sa gură
 Desvoltă a sa suavă și fragedă purpură.

Ca rosa când se umple de roă delicat
 Lacrime dulci ochii se umple ne 'ncetat.
 Și fruntea ei ca crinul ce în pălețe piere
 Se plécă p'a sa mână, ea cade în tăcere.
 Decebal se arată, cu coiful fluturând.
 Cu o cuirasă d'aur, el intră surîdënd,
 Și merge către dënşa, precum un meteor
 Lucind înainteadă în contra unui nor,
 „Tu plângi soție dragă, tu plângi ca trandafirul
 Când roa aurorei revarsă 'n cer porfirul.
 Plângi tu, frumósă sóță, ursita ce-a luat.
 Fortuna ce ne lasă, când ea m'a favorat?“
 Nu! dice lui regina, — la rău cum și la bine
 Eū sunt a ta femeie, și te iubesc pe tine.
 Romanii să învingă și tot facă mormânt.
 Si glorie și viață, și tronul piéră 'n vânt.
 Tu să rămâiū în viață, nimicu nu mai doresc,
 Eū te-am iubit pe tine. Decebal te iubesc.
 Te duci să'ți espui viața, de voiū avea putere
 Să 'nving acéstă crudă și turbure durere,
 Să mai trăiesc, saū póte reū viața s'o ridic!
 Dar spune, o Decebal, o dragul meu amic. !
 O suflete prea dulce al sufletului meu,
 Tilia n'are parte, de loc în sînul teū?
 Decebal îi respunde : o dulcea mea femeie
 O frumuseți divine ce formă o dulce dee.
 O suflet plin d'amóre, ce 'n viață strălucesce
 Ca aurora dulce, în care înfioresce,
 Speranțe, strălucire, dorinți și pur amor,
 De am iubit pe alta vr'o dată voi să mor.

Ai însă o rivală ; dar, nu este Tilia
E țera ta frumósă ca tine, e Dacia.
Si astă-đi pentru dēnsa, permite'mi a muri !
De esci gelósă, dragă, de dēnsa poți a fi !
Ea trece a sa mână pe fruntea lui umbrósă
Ai crede o stea ce trece pe doma 'ntunecósă,
O rază de speranță p'o viață de dureri,
Saú p'o gândire tristă un vis drag de plăceri.
Si ale sale buze săruta dalbă mână
Si lacremile sale cu sărutări se 'ngână.
El plécă și îi dice : Eú daca voi peri,
De cât să cadí tu sclavă... nu sclavă... vei muri !
Îi dice ea : sunt fică din regii de altă dată.
Si nu voiú viața alt-fel de cât neatárnată.
Cetatea cea mai tare s'asedie îndată
Câmpiile le 'nécă Cesariana-armată.
La Cesar se plec unii, și alții se omor,
Iar alții stau în luptă și cu curagiú eí mor.
Romanií împreună cu toți ausiliarií,
Panoni, Germani, Iliri, Dalmați, popoli barbari
Escaladá cetatea cea mare și în munți
Castelele nălțate de Daci pe sterpe frunți.
Îi bat ; dar perd Romanií mulți ómení în lovire.
Săgeți ca plóia iute se varsă pe ostire.
Romanií urc pe murei cetății, iar Cesar
Ia scire că inemicii învingători se par
Trimite ajutóre și el însuși alérgă
Cu tótă a sa armată rușinea lor să ștérgă.
Pretoriana gardă, bătrēnií veterani
Vin toți romaní mândri, iaú mórtea ca romaní.

Traian ajunge atuncea cu Maurii călări
Ostașii lui se urcă pe murii c'un fel de scări.
Un dac de o putere teribilă ridică
O piétră, el abate Romanii și îi strică,
Plec Dacii 'n alte castre, un stég dac mai plutesce
Bălaur, el atrage la el tot ce găsește.
O altă bătălie începe mai amară
Ostașii pasă riul cu dibăcie rară,
Frumósele pasă cu gura micróasă

Tot horul lor danță cu dragi modulări
De talii suave, snave mișcări
Aii lor ochii când céna o lasă, se 'nchid
Puțin brațe în langor liquid
Când eii iar aruncă ardinde săgete
De flacări pe spate undéză lungi plete.
Pe frunte diademii și formele lor
Ce-ale mișcărilor grații color.
Le dară de viața lumine pe fețe
Și nici un vél corpul cu dulce albețe
Nu coperă alta de cât un vél fin
Ce când se desface de vînt p'al lor sîn,
Când iar se lipesce și forme frumóse
Desemnă, boboci de rose amoróse,
Și criniî din care vedii rose născënd.

La Sarmiseghetuza treee Cesarele ;
Acolo Decebal tótă armată

Strânge. E finele vieții și patrii.
Geme în inima sa întristată.
Cine pe calul său pare ca negură
Ce 'n vijeliile negre umbresce
Cerul și văile, fulgeră armatele
Romei magnifice și le sdobesce ?
Luce prin pulbere, ast-fel ca flacăra
Care în fumul ei luce măreț.
Vede pe Cesare, ochii se 'nflacăra.
Cură asupra lui, mândru, semeț.
Dea Eudochia albă cu brațele,
Vede în pericolul său pe Cesar.
Sbóră ; pe Cesare, lasă să fluture
Cóma ce riură dulce nectar.
Vîntul se 'nfurie, plóia cu spumele
Cade și fulgere șerpuie foc.
Licură trăsnete, repedî sparg aerul
Și p'ale stâncilor crestete joc.
Arborii fâșie și 'nclin frunțile
Ca secerișele, ambele oștiri
Se opresc, gemete, strigăte, țipete.
Spun deșirările printre martiri.
Trece al Daciî rege cu oștile
De cavalerie. El e călare
Scânteie sabia 'n mâna bravului
Și cu Marz ochilor Dacilor pare.
Intră prin porțile Sarmiseghetuzei
Căci infanteria sa s'a sdrobit.
Dupe rampartele țerei ; el scăpară.
Însă puterile i l'aŭ părăsit.

Intră Cesarele pe când Decebale
 Intră în palatele-î și se abate.
 Tilia splendidă de frumusețe-î
 Vine. cu restele cele sarmate.

Tu gemi, o mare rege, îi dice ea frumósă
 Ca dulcea auroră părând în nopte-umbrósă.
 Pe umeriî se varsă cosițele de fir.
 Vin-o, dice ea, căci sîniî ambrosia respir.
 Vin Decebal, o dulce și pură sărutare
 Să mergem unde viața, dureri și pătimî n'are.
 Să mă omorî pe mine și tu încă să morî
 Să-ți puie pe mormentu'ți ghirlandele de florî.
 Veî străluci o rege, în négra-eternitate,
 Vin! mórtea e un bine când ea dă libertate!
 Ea dice, și îl strânge cu mânele de crin
 Pe sînu'î, și îl sărută cu buze de rubin.
 De lacremele sale îi scaldă a lui față,
 Ca roa pe o flóre în alba diminétă.
 Conplângerîi amoróse, suspine, iesfățări.
 Murmură dulce 'n sînu'î, se sparg în sărutări.
 Ea trage a lui spadă și sînul își pătrunde
 Și cade la picióre'î. Decebal îi respunde :
 Plântând în sînu'î pala, murind triumfător,
 Frumósele la cerurî port sufletele lor.

Regina dacă cere copilul său bálaiu.
 Ce vine cu suríse pe buze ca un plaiu

Purtând pe frunte rose ; în brațul ei se 'nelină
 Lăsând să strălucescă al lui per de lumină.
 O! dice muma tristă, de când ai înflorit
 În viață nici o dată atât nu te-am iubit.
 Ai frică tu de mórte ? Nu mumă adorată !
 Sunt fiul lui Decebal, și al tēu ? Oh ! nici o dată !
 Dar Viciles anunță că domnul cu mândrie,
 A preferat să móră de cât a fi 'n robie.
 Ea bea veninul morții și pe copilul seú
 Strângēnd la sîn îi dice : bea, esci copilul meú.
 Și sărutându'i gura suavă, dulce pară,
 Cu flacără împarte veninul ce'i omóră.
 Și vocea sa resună un cânt consolător,
 Vestind o noă viață mai dulce 'n viitor :

„Dormi, copile dormi, dormi pe al mumií sîn
 Somnuți va avea dulce deșteptare
 Vom merge la cer unde viața n'are
 Patimi, nici dureri, nici selav, nici stăpân.
 Dormi, copile dormi, să renasci în cer
 Unde nu e chin, nu este trădare,
 Unde omu'i drept și o față are
 Unde nu'i supus la jugul de fer.
 Unde tot e numai aur, Dumneđeú.
 Tot e sănētate, tot e fericire
 Lacremile nu sunt, totul e zimbire
 Interesul este gonit ca un rēú.“

Când Cesar ia de scire că Dacií se supun
 Adună marii preoți, tot ce'i prefect, tribun,

Pe Adrian îl chiamă, și ast-fel îi vorbesce :

„Esci demn de orî ce onóre! o Adrian! primesce
 „Ast diamant ce Nerva ca dar mie mî-a dat,
 „Când de moștenitoru’i am fost eû proclamat.“
 Toți frunțile înclină. Eroul fericesc,
 Și un Cesar într’ênsul în viitor privesc.
 Termină adunarea și sacrifici aduce
 La deî, în capitală doresce a se duce,
 Căci Daciî pretutindenî acum erau sdrobiți,
 Saû morți. Sarmatiî, Buriî uciși saû fugăriți.
 Dar Vicilis s’aduce cu mânele legate.
 „Tu vei muri, îi dice Cesar, om de păcate.
 „Tu ai făcut tot rēul, prin intrigî, îndemnări,
 „La arme pe Decebal, infame resculări!“
 „Cer grație îi dice, l’a tá mărinimie.
 „Eû n’am trădat pe Cesar. Sunt Dac, și datorie
 „Eû am făcut, o Cesar, în ast-fel următor.“
 „Cesar ridică capul și pare gânditor.
 „Să ’l lase să trăiască! și liber el vorbesce
 „O Dómne! mari tesaurî în rîu sunt îngropați
 „De Decebal. Dați ordin îndată să-î luați!
 „Căci nimenî nu cunósce ei unde locuesce,“

Iar dea e frumósă, pe umeriî de ninsóre
 Se varsă a sa costiță în valuri gălbióre.
 În partea unde părul, se lăsă riurând,
 Îl veđi pe nesimțite în criniî albî murind.
 Al ei braț are albete, și o dulce rotunjire
 Ca brațul unei-amphore de jasp în strêlucire,

Pe gura sa lumină ca roa p'un bujor
Și sînul de dăpadă prin vĕlu'i lucitor.
La capiștea lui Isis Traian e învitat
De preoți. El se duse d'aî sĕi tribunî urmat.
E plin de lume templul, acolo Iliforii
Ce sunt preoți, venind deii ca rugătorii,
Traian avea pe frunte corónă de stejar.
Poporul atunci ese din templu, și Cesar
Rămâne cu tribunii. Și preoții iliforii,
Aduc p'ale lor brațe ghirlandele de flori.
Statua deei pare un disc solar ședĕnd
Pus între doă córne de vacă, un tron parĕnd.
Un sunet se aude, un fremet în altare,
O ușă se deschide și preotésa pare.
Și toți genuchii plĕcă, afară de Cesar.
Pontiful ia în mână, un aurit pahar,
Serviciul se începe cu o libațiune ;
S'aude o cântare, un hymn, o rugăciune,
O horă de fecióre cântau cu vocea lor
Și Izis se arată ca luna dintr'un nor.
Traian sacrifică flori p'ale ei altare,
Iar Izis ține 'n mână o cheie de intrare
În lumea cea-l-altă, în Iad și Paradis.
Cesar s'iniiciadă la cultul deii Izis.
Ea are forme dalbe, ce doî măceși cunună,
Ca valul el palpită, albesce și profumă.
Piciorul de copilă în graciosi conduri,
De purpură și d'aur, revarsă un rîu de nuri.
Și mâna albă, mică, ce are ca o flóre,
O dulce frăgesime, și rose răpitóre ;

Toți dea o onoră sub nume diferite,
 Sub felurite forme, serbări deosebite,
 Cu Zamolxis, Dochia, eū fac o trinitate
 La Daci. Și cultul ți este cult de moralitate.
 Ea ȳice: Înclină ai seī ochi dulci în jos,
 Și respândesce 'n templu prefum delicios.
 Cesar privea pe dee și părea abătut,
 Și ȳice aceste vorbe ce cu viersul lui plăcut:
 Dar spuneți mie, preoți, îi întrebă Cesar
 Secretul ce-are cultul? Iar preotul primar
 Rspunde: mare Cesar, nici o formalitate,
 Pe voi nu vă supune, o mare împărate!
 De vreī să scii cum facem cu alți din muritori?
 Îi duc ânteiū la baie, și încununați de flori
 Îi duc iar către templul, dar dupe ce le spune
 Doctrinile secrete și iaū abluțiune.
 La templu se închină și jură către cer
 Să facă dece ȳile și nopți un post sever.
 Atunci ei vin la templu, la care lume multă
 Pe cei ce întâiază la cultul deii ascultă.
 Cesare lasă templul, tribunii la banchet
 Se duc și aici festine splendide îi aștept.
 Ca deele, frumoșe, dulci și desfătătoare,
 Formează o ghirlandă în astă sărbătore.
 Un dulce vin spumeaȳă în cupele în flori,
 Invită la plăcere streinii 'nvingători.
 Acolo ei la mese pên zorile înflor
 În nôpte se îmbată de hymnuri de amor
 Și orele dulci sboră și se întorn la ceri
 Revarsă peste inimī o roă de plăceri.

Cesar consultă oracolu de viitoru seū
 Oracolul îi dice : „Cesar pe tronul teū
 Tu vei muri atuncea când vei lăsa în lume
 O glorie splendidă și partic țî-or da nume!“
 Un om căruî tu bine vei face pe pămênt,
 Gelos d'a ta mărire, va risipi în vânt,
 Tot ce-ai făcut tu mare și demn și glorios.
 Căci omul fiū al morții se nasce 'nvidios.

